

DAGSORDEN Opplæringsutvalget d. 12-11-2024

Mødedato Tirsdag d. 12. november 2024 kl. 11:30

Mødested Fylkeshuset, fylkesutvalgssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
PS 53/2024 Rullering av skolebruksplanen 2024.....	5
PS 54/2024 Tilbudsstruktur skoleåret 2025/26.....	9
PS 55/2024 Ny forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland	41
PS 56/2024 Søknad om endring av tilbudsstruktur for Vg3 energioperatør - orientering.....	46
PS 57/2024 Mogleg Vg2 tilbød i tradisjonelle byggjeteknikkar i Ryfylke.....	51
PS 58/2024 Foreløpig orientering om følgeevaluering av implementering av ny modell for inntak o	57
PS 59/2024 Orientering - Evaluering av gratis skolefrokost i videregående skole i perioden 2019-20	65
PS 60/2024 Tiltak for en trygg og inkluderende russetid.....	71
PS 61/2024 Selskapsavtale Ryfylke utdanningssenter IKS.....	76
PS 62/2024 Høringssvar - forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt a	90

Møteinnkalling

Utvalg: Opplæringsutvalget

Møtested: Fylkeshuset, fylkesutvalgssalen

Dato: 12.11.2024

Tidspunkt: 11:30 -16:00

Eventuelt forfall må meldes snarest.

Vararepresentantene møter etter nærmere beskjed.

Forfall meldes til Torunn Høyland på e-post: torunn.hoyland@rogfk.no

Dersom det er aktuelt med habilitetsvurdering må man melde fra om dette tidlig, slik at det blir tid til å innhente en juridisk vurdering.

Anne Kristin Bruns

Torunn Høyland
Utvalgssekretær

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/89396-1

Saksbehandler: Øystein Hennig

Avdeling: Seksjon dimensjonering og inntak - opplæring

Rullering av skolebruksplanen 2024

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
85/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
87/2024	08.11.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
53/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget
119/2024	10.12.2024	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Skolebruksplan 2024
- 2 Langsiktig elevtallsutvikling SBP 2024
- 3 Fakta om skolene SBP 2024
- 4 Karmsund vgs, notat utviklingsplan

Sammendrag

I skolebruksplan 2024 har fylkesdirektøren beskrevet elevtallsutviklingen på kort, mellomlang og lang sikt, presentert status for allerede vedtatte prosjekt knyttet til utbygging og rehabilitering av skolene våre, og belyst hvordan det midlertidige kapasitetsbehovet kan dekkes med leie av lokaler.

I vurderingene er det også vist hvordan befolkningsframskrivninger vil innvirke på situasjonen, antall elevplasser og til dels tilbudet av utdanningsprogram. Dette gjør fylkesdirektøren i bedre stand til å vurdere organiseringen av skolene og utdanningsprogram, samt antall elevplasser.

Nedgangen i elevtallet blir ikke så stor som man anslo da det ble vedtatt å leie lokaler for årene med størst vekst i ungdomskullene. Utflatingen skjer senere og elevtallet

etablerer seg på et høyere nivå enn tidligere anslått. Det skyldes primært en betydelig tilstrømming av flyktninger fra Ukraina og tilflytting til et godt arbeidsmarked i Rogaland.

Søkemønsteret har endret seg. Mer enn 56 prosent av søkerne ønsker nå et yrkesfaglig utdanningsprogram, og veksten er størst innen utstyrskrevenne utdanningsprogram. Dette er en ønsket utvikling, men det gir store utfordringer når det gjelder verkstedkapasitet ved de yrkesfaglige skolene våre. Dersom søkemønsteret opprettholdes, eller søkingen til yrkesfag fortsetter å øke, vil fylkeskommunen måtte leie ytterligere kapasitet i tilknytning til flere skoler. Leide lokaler til utstyrskrevenne yrkesfag er både krevende å oppdrive i nærheten av skolene, kostbart og lite ønskelig ut fra et elev- og fagmiljøperspektiv. Derfor har fylkesdirektøren snudd alle steiner for å utnytte all verkstedkapasitet for skoleåret 2025/2026, og skolene har tilpasset timeplanene sine slik at verkstedene er i bruk hele skoledagen.

Spesielt for midtfylket er at behovet for elevplasser trolig vil stige etter at det har vært en nedgang fram til ca. 2040.

I saken er det også pekt på alle de nye usikkerhetsmomentene ut ifra Fullføringsreformen og nye rettigheter, samt flyktningsituasjonen som må hensyntas. Når alle får rett til å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse, vil det automatisk gi flere elever i skolene våre. Det betyr at elevene kan bruke flere år på å bli ferdige, og ingen vil bruke opp opplæringsretten. Fullføringsreformen gir også rett til yrkesfaglig rekvalifisering som skal tas gjennom videregående opplæring for voksne. Det vil gi ytterligere press på skolebyggene våre og øke behovet for å leie lokaler. På dette området eksisterer det heller ingen erfaringstall.

Fylkesdirektøren må sikre at det er nok elevplasser tilgjengelig slik at retten elevene har til inntak til ett av tre søkte utdanningsprogram på Vg1 kan oppfylles. De økonomiske rammebetingelsene for Rogaland fylkeskommune ser ut til å bli strammere. Vi må være forberedt på lavere overføringer til skoledrift fra statlig hold. Det gjør at fylkesdirektøren må vurdere ytterligere effektiviseringstiltak, som f.eks. organiseringen av skolene og tilbudene.

Fylkesdirektøren har også pekt på utfordringer med mangel på tilgjengelig idretts- og kroppsøvingsareal i Stavangerområdet.

Planleggingen av en ny skole i Stavanger vil kunne bidra til en mer effektiv drift når f.eks. Bergeland vgs fases ut og flere leieforhold kan opphøre.

Videre vil fylkesdirektøren legge fram sak i løpet av våren 2025 angående framtidig lokasjon av Fagskolen Rogaland som i dag har tilholdssted på Kalhammaren. Dette vil være avgjørende for eventuelt vedlikehold og utbygging av bygningsmassen på Kalhammaren, eller etablere en ny fagskole på ny tomt.

Fylkesdirektøren har over lengre tid arbeidet med en plan for utviklingen av området hvor Karmsund vgs er lokalisert sammen med Fagskolen Rogaland studiested Haugesund. Planen viser hvordan det er mulig å få til en effektiv utnyttelse av området, men fylkesdirektøren ønsker også å se på hvordan alle skolene i Haugesundsområdet er organisert.

Pågående prosjekter

Følgende skoler rehabiliteres og bygges ut i tråd med økonomiplan 2025 – 2028:

- a. **Dalane vgs**: nytt verkstedbygg og lærerarbeidsplasser
- b. **Skeisvang vgs**: rehabilitering og nybygg
- c. **St. Olav vgs**: rehabilitering og nybygg
- d. **Strand vgs**: rehabilitering og nybygg, samt nye idretts- og kroppsøvingsarealer
- e. **Øksnevad vgs**: rehabilitering og nybygg for nye elevplasser innen yrkesfag

Mindre prosjekt omtalt i skolebruksplanen 2024 ferdigstilles i tråd med økonomiplan 2025– 2028 og investeringsbudsjettet.

Problemstilling

Målet med rullering av skolebruksplanen 2024 er å sikre at vi har elevplasser til alle med rett på skoleplass, gode leieavtaler for den midlertidige elevtallstoppen og tilstrekkelig areal til fagskolestudentene. Skolebruksplanen skal legge til rette for fleksible, langsiktige og robuste løsninger, både samlet og regionvis, i tilpasningsdyktige bygg som ivaretar skolenes pedagogiske behov. Den skal gi forutsigbarhet når det gjelder investeringer, hvilke bygningsmessige tiltak som skal gjennomføres og når det skal skje.

Skolebruksplanen er de folkevalgtes styringsdokument for å sikre en økonomisk bærekraftig løsning innenfor de bygningsmessige og økonomiske rammene som er satt.

De folkevalgte bes om å ta stilling til fylkesdirektørens forslag til rullering av skolebruksplanen for 2024.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Rullering av skolebruksplanen for 2024 vedtas.
2. Sak angående lokalisering av Fagskolen Rogaland studiested Stavanger legges fram for fylkestinget senest juni 2025.
3. Fylkesdirektøren fortsetter arbeidet med ny skole sentralt i Stavanger i tråd med politiske vedtak og rammer gitt i kommende økonomiplan og investeringsbudsjett.
4. Fylkesdirektøren legger til grunn vedlagt langtidsplan for utviklingen av Karmsundområdet i det videre arbeidet.
5. Fylkesdirektøren fortsetter arbeidet med å finne tilgjengelig idretts- og kroppsøvingsareal i Stavangerområdet inntil ny skole er på plass.
6. Fylkesdirektøren vil fortsette arbeidet med å vurdere nødvendige effektiviseringstiltak gjennom organiseringen av skolene og de tilbudene som gis.
7. Fylkestinget får en statusrapport for arbeidet knyttet til vedtatt skolebruksplan 2024 i juni 2025.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen

opplæringsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/92798-1

Saksbehandler: Tone Lunde Melberg

Avdeling: Seksjon dimensjonering og inntak - opplæring

Tilbudsstruktur skoleåret 2025/26

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
58/2024	07.11.2024	Yrkesopplæringsnemnda
91/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
98/2024	08.11.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
54/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget
120/2024	10.12.2024	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Notat vedr YSK SSR Godalen
- 2 Midtfylket 20252026
- 3 Nordfylket 20252026
- 4 Ryfylke 20252025
- 5 Sørfylket 20252026
- 6 Regionskjema 20252026

Sammendrag

For at ungdommer skal ha mulighet til å fullføre det utdanningsløpet de starter på, må det være samsvar mellom klassetall på Vg1, Vg2 og Vg3. Det legges derfor opp til at skolene i størst mulig grad får den samme kapasiteten på Vg2 som skolene har på Vg1 inneværende skoleår. Det samme gjelder Vg3 der tilbudene videreføres i skole.

Gjeldende GSI-tall (Grunnskolenes informasjonssystem) viser at våren 2025 kommer 6 808 ungdommer ut av grunnskolene i Rogaland. Når man tar med avgangselevne

fra samarbeidskommunene i Vestland og Agder som søker med ungdomsrett i Rogaland, er tallet 6 975. I år var tilsvarende tall 6987. Avgangskullet fra grunnskolen er dermed tilnærmet likt neste år sammenlignet med våren 2024. Til sammen foreslås det en reduksjon på 1,5 klasser på Vg1.

Klassetallet på Vg2 foreslås økt med 29,5 som følge av antall klasser på Vg1 inneværende skoleår. På Vg3 legges det opp til en reduksjon på 4,5 klasser. På Vg3 er det tatt ned fire klasser påbygg til generell studiekompetanse i tråd med tidligere vedtak i fylkestinget om hvor mange påbygg-klasser som kan ligge fast i strukturen.

I indre Ryfylke er det ikke behov for å gjøre justeringer ettersom avgangskullet kun reduseres med rundt 3 elever. Ungdomskullene har vært stabile over tid, og behovet for elevplasser endrer seg lite. Ved Strand vgs i ytre Ryfylke ses kapasiteten i sammenheng med Stavangerregionen.

I nordfylket øker elevtallet fra grunnskolen med ca. 20 elever i 2025, men fylkesdirektøren foreslår foreløpig ingen endringer i antall klasser på Vg1.

Avgangskullet i midtfylket synker med ca. 50 elever, og derfor foreslås kapasiteten redusert med 2,5 Vg1 klasser i regionen.

Fylkesdirektøren vurderer at klassetallet i midtfylket kan være satt litt lavt. Likevel ønsker man å se an søkertallene i mars 2025 når klasseendringer likevel foreslås for inntaksnemnda. Det knytter seg blant annet usikkerhet til antall søkere til Vg1 fra forberedende tilbud for minoritetsspråklige. Også elever som har rett til individuelt tilrettelagt opplæring og mangler karakterer i mer enn halvparten av fagene (tidligere kalt grunnkompetanse) skal søke ordinære opplæringstilbud. Dette medfører behov for flere plasser på både Vg1 og Vg2.

I sørfylket er det ca. 25 flere avgangselever fra grunnskolene enn våren 2024. Det foreslås ingen endringer i denne regionen.

Fylkesdirektøren anbefaler at rammen for skoleåret 2025/26 settes til 1 053,5 klasser. Det innebærer en økning i klassetall på 26,5 klasser sammenlignet med året før. Tallet inkluderer 3 nye klasseressurser til Nettskolen.

Sparetiltakene knyttet til endringer i utdanningsprogram i fylkesdirektørens forslag til økonomiplan 2025-2028 er ikke innarbeidet i denne saken. Det totale behovet for antall klasser neste skoleår vil være det samme, men sparetiltakene fører til mindre endringer mellom noen av utdanningsprogrammene.

Sakens oppbygging

I kapittel 2 *problemstilling* beskriver fylkesdirektøren hva de folkevalgte skal ta stilling til, gitt sentrale forhold og faktorer som har betydning for utformingen av forslaget til tilbudsstruktur.

Kapittel 3 *saksopplysninger* inneholder fakta om skoler, program og elevgrunnlag. En rekke faktorer og forhold som har betydning for neste års tilbudsstruktur, beskrives nærmere. Sentrale moment er for eksempel fordeling mellom studieforberedende og

yrkesfag, innføringsklasser og minoritetsspråklige søkere, retten til omvalg, tilgang på lære plasser, søking til privatskolene, avtaler med nabofylker og nye tilbud.

Kapittel 4 *vurderinger* inneholder fylkesdirektørens vurderinger sett i lys av de saksopplysningene som er beskrevet i kap. 3, med forslag til *endringer* i tilbudsstrukturen. Endringene presenteres regionvis og skolevis.

Kapittel 5 *konklusjon* oppsummerer saken.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Endringer i tilbudsstruktur for skoleåret 2025/26 fordelt på de enkelte regioner og skoler vedtas i samsvar med fylkesdirektørens forslag slik de framkommer i tabellene 4-8. Det vises også til region- og skoleskjema som følger saksframlegget.

Det gir følgende endringer på regioner, skoler, nivå og utdanningsprogram:

Nordfylket: Haugesund, Karmøy, Vindafjord, Tysvær, Bokn, Utsira, Etne og Sveio

Tabell 4: Samlet forslag til endringer i nordfylket

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Studiespesialisering	Skeisvang vgs			-1 kl. realfag
	Kopervik		-0,5 kl. SSØ	
	Ølen vgs		-0,5 kl. realfag	+0,5 kl. realfag
	Haugaland vgs			-1 kl. påbygg
Medier og kommunikasjon	Kopervik vgs	(Åpne for søking til Vg1)	-0,5 kl.	
Idrettsfag	Ølen vgs		+0,5 kl.	-0,5 kl.
Helse- og oppvekstfag	Ølen vgs		+0,5 kl. barne- og ungdom +0,5 kl. helsearbeiderfag	
	Karmsund vgs		+1 kl. helsearbeiderfag	
Elektro og datateknologi	Karmsund vgs		+2 kl. elenergi og ekom	
Salg, service og reiseliv	Haugaland vgs		+0,5 kl. service/sikker/adm.	
	Åkrehamn vgs		+1 kl. service/sikker/adm.	
Teknologi- og industrifag	Karmsund vgs	+1 kl.	+2 kl. industrideknologi +1 kl. kjemiprosess og lab.	
	Haugaland vgs	-1 kl.	+1 kl. industrideknologi +1 kl. kjøretøy	
Innføringsklasser	Karmsund vgs	-1 kl.		

Ryfylke: Strand, Forsand (Sandnes), Hjelmeland, Finnøy (Stavanger), Suldal, Sauda

Tabell 5: Samlet forslag til endringer Ryfylke

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Helse- og oppvekstfag	Strand vgs		+0,5 kl. barne- og ungdom +0,5 kl. helsearbeiderfag	
Elektro og datateknologi	Sauda vgs		+0,5 kl. elenergi og ekom	
Salg, service og reiseliv	Strand vgs		+1 kl. service/sikker/adm.	
Teknologi- og industrifag	Strand vgs	+1 kl.*	+1 kl. industriteknologi*	
	Sauda vgs		-0,5 kl. YSK	+0,5 kl. YSK (4. år)

*avhengig av leie

Midtfylket: Sandnes, Stavanger, Sola, Randaberg, Hå, Klepp, Time, Gjesdal, Kvitsøy

Tabell 6: Samlet forslag til endringer i midtfylket

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Studiespesialisering	Randaberg vgs	+0,5 kl.	+ 0,5 kl. SSØ	-2 kl. SSØ
		-1 kl. tilrettelagt (ressurs flyttes til nettskolen)		
	St. Olav vgs	-1 kl.	+ 0,5 kl. SSØ* + 0,5 kl. realfag*	+ 0,5 kl. SSØ - 0,5 kl. realfag
	Bryne vgs		+1 kl. SSØ	-1 kl. SSØ -1 kl. Vg3 påbygg
	Hetland vgs			+1 kl. realfag +2 kl. SSØ
	Jåttå vgs			-2 kl. Vg3 påbygg -1 kl. Vg4 påbygg (ressurs flyttes til nettskolen)
Idrettsfag	Bryne vgs		+1 kl.	
Bygg- og anleggsteknikk	Gand vgs		+1 kl. betong og mur	
	Jåttå vgs		+ 0,5 kl. rør	
Elektro og datateknologi	Gand vgs			+1 kl. dataelektroniker
	Sola vgs		+1 kl. elenergi og ekom	-1 kl. dataelektroniker
	Godalen vgs			+1 kl. aut./robotikk
Helse- og oppvekstfag	Jåttå vgs		+1 kl. barne- og ungd.** (Åpne for søking til Vg2 barne/ungdom toppidrett)	
	Randaberg vgs		+1 kl. barne- og ungd.	
	Bryne vgs		+1 kl. helsearbeiderfag	
	Gand vgs		+1 kl. barne- og ungd.**	
Restaurant- og matfag	Jåttå vgs		+1 kl. kokk- og servitør	
Salg, service og reiseliv	Godalen vgs		+1 kl. service/sikker/adm.	
Teknologi- og industrifag	Bryne vgs		+1 kl. transport/logistikk	

	Gand vgs	-1 kl.	+1 kl. industrideknologi	
	Randaberg vgs	-1 kl.	+2 kl. industrideknologi	
Kombinasjonsklasser	Godalen vgs	-2 kl.		
	Gand vgs	-2 kl.		
Innføringsklasser	Godalen vgs	+2 kl.		
	Gand vgs	+2 kl.		

*avhengig av ytterligere leie i Kannikgården

**avhengig av leie (lokaler er i skrivende stund ikke klart)

Sørfylket: Eigersund, Sokndal, Bjerkreim, Lund og Sirdal

Tabell 7: Samlet forslag til endringer i sørfylket

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Bygg- og anleggsteknikk	Dalane vgs		+0,5 kl. tømrer +0,5 kl. anleggsteknikk	
Elektro og datateknologi	Dalane vgs			+1 kl. YSK -1 kl. for lærlinger i energioperatørfaget
	Nettskolen	+3 kl.		

Samlet forslag til endringer i tilbudsstrukturen

Tabell 8: Endringer i klasser fordelt på utdanningsprogram og nivå

Utdanningsprogram	2024/25	2025/26	Vg1	Vg2	Vg3	Endring
STUDIEFORBEREDENDE						
Idrettsfag	45,5	46,5	0	1,5	-0,5	1
Kunst, design og arkitektur	15	15	0	0	0	0
Medier og kommunikasjon	13	12,5	0	-0,5	0	-0,5
Musikk, dans og drama	24	24	0	0	0	0
Studiespesialisering	256,5	252	-0,5	1,5	-5,5	-4,5
YRKESFAGLIGE						
Bygg- og anleggsteknikk	65,5	68	0	2,5		2,5
Elektro og datateknologi	81,5	86	0	3,5	1	4,5
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	18	18	0	0	0	0
Helse- og oppvekstfag	110,5	117,5	0	7	0	7
Håndverk, design og produktutvikling	4	4	0	0	0	0
Info-teknologi og medieproduksjon	18	18	0	0		0

Naturbruk	23	23	0	0	0	0
Restaurant- og matfag	15	16	0	1		1
Salg, service og reiseliv	35,5	39	0	3,5		3,5
Teknologi- og industrifag	135,5	144,5	-1	9,5	0,5	9
Andre tilbud (Tilrettelagt, forberedende kurs for minoritetsspråklige, nettskole etc.	120	123	0	0	0	3
<i>Grunnkompetanse Klasseressursene er fordelt til skolene fra og med skoleåret 24/25</i>	33,5	33,5	0	0	0	0
Sum endringer		3 (nettskolen)	-1,5	29,5	-4,5	26,5

2. Utgifter til nye opplæringstilbud og endringer av disse sammen med kostnader til nødvendig utstyr dekkes av budsjettposten for klasseordningen. Fylkesdirektøren gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettendringer i denne forbindelse. Dersom søkertallene i mars 2025 tilsier at endringene ikke kan dekkes av nevnte budsjettpost, vil dette fremmes i sak til revidert budsjett.

3. Sparetiltakene knyttet til endringer i utdanningsprogram i fylkesdirektørens forslag til økonomiplan 2025-2028 er ikke innarbeidet i denne saken. Det totale behovet for antall klasser neste skoleår vil være det samme, men sparetiltakene fører til mindre endringer mellom noen av utdanningsprogrammene. Fylkesdirektøren vil innarbeide endringene når økonomiplan 2025 – 2028 er vedtatt.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen

opplæringsdirektør

Bakgrunn for saken

Fylkesdirektøren legger hvert år i desember fram forslag til tilbudsstruktur for de videregående skolene. Tilbudsstrukturen utgjør en samlet beskrivelse av klasser, retninger og programområder fordelt på skoler og regioner i fylket. Målet er å få på plass en struktur som forener den enkelte skoles tilbud og kapasitet med elevtall og tilgjengelige læreplasser, elevenes ønsker og samfunnets og arbeidslivets behov.

Fylkesdirektøren tar utgangspunkt i tilbudsstrukturen for inneværende skoleår, og legger opp til at skolene i stor grad viderefører klasser og tilbud som i dag. Det tas videre hensyn til ledige elevplasser, størrelsen på avgangskullet i grunnskolen og tilgjengelige læreplasser.

Tilbudsstrukturens årshjul

Behandlingen av tilbudsstrukturen følger et fast mønster. Tilbudsstrukturen revideres tre ganger fra saken er vedtatt i fylkestinget i desember og fram til skolestart i august. Den første og største endringen gjennom året, skjer etter at søkingen er kjent 1. mars. Den andre revideringen skjer i slutten av juni etter prøveinntak, og som et resultat av vårens saksbehandling. Tredje revidering skjer i begynnelsen av august etter at nei-svar er registrert i inntaket, og fylkesdirektøren har endelig oversikt over søkere med opplæringsrett som fortsatt står uten tilbud. Noen ganger avholdes det et fjerde møte i oktober for å ta høyde for behov som har meldt seg etter skolestart. De to foregående årene har inntaksnemnda vedtatt ekstra klasser innenfor forberedende tilbud for minoritetsspråklige i oktobermøtet.

Etter at inntaksnemnda hadde korrigert klassetallet i perioden mars-august 2024, ble det igangsatt 1027 klasser ved de fylkeskommunale videregående skolene for skoleåret 2024/25.

Problemstilling

En rekke forhold og faktorer har betydning for utformingen av tilbudsstrukturen. Elevenes lovbestemte rettigheter, politiske vedtak fattet lokalt og lover og nasjonale bestemmelser er premisser som ligger fast. Antall elever som går ut av grunnskolen er også en del av faktagrunnlaget. Andre forhold, som antall minoritetsspråklige elever til innføringsklasser eller Vg1, tilgang på læreplasser, antall elever som søker seg til privatskoler og elevenes ønsker, er det knyttet usikkerhet til. Elever med opplæringsrett har rett til inntak til ett av tre søkte utdanningsprogram på Vg1. Videre har elevene rett til inntak til et programområde på Vg2 som bygger på Vg1, gitt at de er kvalifiserte for dette.

Fylkesdirektøren baserer sitt forslag til tilbudsstruktur på grundige vurderinger av en rekke fakta og forhold som beskrives nærmere i kap. 3. Med dette saksframlegget legger fylkesdirektøren fram forslag til tilbudsstruktur for skoleåret 2025/26. De folkevalgte bes ta stilling til det samlede forslaget til tilbud.

Saksopplysninger

Viktige faktorer som har betydning for utforming av det samlede tilbudet beskrives nærmere:

1. Størrelsen på avgangskullet fra grunnskolen
2. Fordeling studieforbereidende og yrkesfag
3. Innføringsklasser og kombinasjonsklasser
4. Omvalg, reservert plass og endringssøknader
5. Tilgang på læreplasser
6. Klasser i påbygg til generell studiekompetanse og 23-timers påbygg
7. Søking til privatskolene
8. Inntaksregioner og inntaksområder
9. Avtaler med nabofylker om inntak av elever
10. Oppfyllingsgrad
11. Fortrinnsrett fra Vg2 til Vg3
12. Fordeling realfag og språk, samfunnsfag og økonomi (SSØ) på studiespesialisering
13. Fylkesdirektørens budsjettforslag
14. Tilrettelagt opplæring i egne grupper

1. Størrelsen på avgangskullet fra ungdomsskolen

Ifølge Grunnskolens informasjonssystem (GSI) er antallet avgangselever fra grunnskolen våren 2025 tilnærmet likt sammenlignet med fjoråret. Det vil være 6 808 elever som kommer ut av grunnskolen i Rogaland våren 2025. Med 167 elever fra kommunene Sirdal, Etne og Sveio blir totalantallet 6 975 elever. Det er ca. 10 færre enn våren 2024.

GSI-tallene oppdateres neste gang i desember 2024, og derfor legger fylkesdirektøren til grunn tall fra desember 2023 i dette saksframlegget. Oppdaterte GSI-tall blir omtalt når tilbudsstrukturen revideres i mars 2025.

2. Fordeling mellom studieforbereidende og yrkesfag

De siste årene har det vært en markant endring i søkertallene når det kommer til fordelingen mellom yrkesfaglige og studieforbereidende utdanningsprogram. I 2017 var fordelingen tilnærmet 50/50, men innværende år hadde mer enn 56 prosent av søkerne til Vg1 et yrkesfaglig utdanningsprogram som sitt første ønske. Når nye klasser foreslås opprettet eller lagt ned på Vg1 som følge av at størrelsen på ungdomskullet øker eller reduseres, er det tatt hensyn til hvordan søkingen tradisjonelt fordeler seg mellom de ulike utdanningsprogrammene. Dersom det viser seg å avvike noe fra søkertallene i mars 2025, vil fylkesdirektøren justere dette når tilbudsstrukturen revideres.

3. Forberedende tilbud for minoritetsspråklige elever

Forberedende tilbud er samlebetegnelsen på fylkeskommunens tilbud for de som trenger norskopplæring for å kunne ha utbytte av et Vg1-tilbud. Det gis opplæring i seks fellesfag med hovedvekt på norsk.

Innføringsklasser er tilbud for elever som primært trenger mer norskopplæring. Det er per i dag 38 klasser med minst 570 plasser fordelt på ni skoler. Det er nylig opprettet fire innføringsklasser ved St.Olav vgs som hadde oppstart i august 2024. Etter høstferien var det rundt 50 ledige plasser i innføringsklassene, men disse vil fylles opp etter hvert som nye ungdommer bosettes. Det er sannsynlig at oppfyltingsgraden ved flere skoler vil overstige 100 prosent i god tid før skoleåret 2024/25 er omme.

Kombinasjonsklasser er for elever som både trenger mer norskopplæring og mer grunnskoleopplæring. Skoleåret 2024/25 har Gand vgs og Godalen vgs to kombinasjonsklasser hver. De fire kombinasjonsklassene vil fra og med skoleåret 2025/26 bli erstattet med innføringsklasser. Fylkesdirektøren har nylig hatt møte med Stavanger og Sandnes kommune, og begge kommunene har besluttet at samarbeidet om målgruppen bør få en annen form framover. Dette gjøres fordi kommunene ønsker en bredere tilnærming i overgangen mellom grunnskole og vgs, og at innvandrerguppen som kommer nå har en annen skolebakgrunn enn de som kom for noen år tilbake. Dermed er mye av elevgrunlaget borte for dette tilbudet.

Det er uklart hvor stor andel av elevene i forberedende tilbud som vil være klare for Vg1 kommende skoleår. Dimensjonering av Vg1-klasser henger også sammen med hvor mange minoritetsspråklige ungdommer som har behov for et forberedende tilbud rett fra grunnskolen (såkalt sent ankomne).

Fylkesdirektøren foreslår 41 klasser med minimum 615 plasser innenfor forberedende tilbud for minoritetsspråklige elever skoleåret 2025/26.

4. Omvalg, reservert plass og endringssøknader

Retten til videregående opplæring utvides til å gjelde frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Dette er en endring fra gammel lov, som ga rett til tre års videregående opplæring.

Retten til omvalg ble også styrket ved lovendring fra 1. august 2024. Det er nå fri rett til omvalg frem til eleven er 19 år, i motsetning til tidligere rett til ett omvalg. De som ikke har brukt retten til omvalg før de er 19 år, har rett til ett omvalg senere. Den utvidede retten til omvalg sikrer at flere får velge det de ønsker, men kan trolig medføre at enda flere vil bruke lengre tid på å fullføre sin videregående opplæring.

Antall omvelgere, elever som har behov for å bruke to år på ett skoleår og søker om reservert plass i løpet av skoleåret, ukvalifiserte som følge av for mange negative karakterer, skolesluttet som gir ledige elevplasser, elever som tar ut et friår samt mulighet for kryssløp mellom utdanningsprogram er alle eksempler på

usikkerhetsmomenter som spiller inn i dimensjoneringsarbeidet, både på Vg1, Vg2 og Vg3. I tillegg kommer de som ikke har søkt skoleplass innen fristen 1. mars, som likevel får anledning til å ettersende søknad i samarbeid med oppfølgingstjenesten (OT).

For skoleåret 2024/25 ble det registrert 23 708 primærsøkere til videregående opplæring i Rogaland (tallet inkluderer søkere til læreplass, privatskoler samt søkere uten opplæringsrett i Rogaland). Det er en økning på nesten 500 fra året før.

Fylkesdirektøren har tidligere tatt imot endringssøknader fram til 1. juni. Ulempene med denne praksisen har vært store. Jo flere endringssøknader det kommer, jo dårligere vil søknadene stemme ut fra vedtatte klassejusteringer i mars. Hvis elevene kan endre søknadene flyttes dimensjoneringsutfordringene til inntaksarbeidet i fellesferien. Det gir mindre forutsigbarhet for skolene, og kan slå uheldig ut for søkerne ved at det er krevende å finne riktig skoleplass til alle.

I fjor strammet fylkesdirektøren inn muligheten til å endre på søknader etter søknadsfrist. Dette var helt nødvendig for å komme i mål med inntaket. Rogaland er nå i en fase med betydelig vekst i elevtallet med store avgangskull fra grunnskolen. Det er avgjørende at man har tiden fra mars og fram til skolestart til å planlegge eventuelle justeringer i klasser. Derfor vil fylkesdirektøren videreføre innstrammingen om at det må foreligge tungtveiende grunner for å få endret søknaden etter søknadsfrist.

5. Tilgang på læreplasser

Arbeidsmarkedet i Rogaland spiller en sentral rolle i dimensjonering av yrkesfag, både på kort og lang sikt. Fylkesdirektøren har jevnlig møter og samarbeid med opplæringskontorene i Rogaland for å drøfte dimensjonering av yrkesfaglige utdanningsprogram og programområder. På den måten får vi viktige innspill fra næringslivet. Seksjon opplæring i bedrift har god oversikt over status og tilgjengelighet på læreplasser i de ulike fagene.

Inneværende år var det ca. 2 460 ungdommer som hadde læreplass som sitt primære ønske pr. 1. mars. Når formidlingen var over i september hadde tallet steget med nesten 400 søknader til 2 856. Søknadene har blitt etterregistrert, og de fleste av disse har fått læreplass etter direkte kontakt med ulike bedrifter. Det er også en del ungdommer fra andre fylker som har fått læreplass i Rogaland. Det er omtrent 200 flere som har søkt læreplass i år enn i fjor på samme tid. For lokalt næringsliv som etterlyser flere lærlinger er dette gode nyheter.

6. Klasser i påbygg til generell studiekompetanse og 23 timers påbygg

Når det gjelder dimensjoneringen av *Vg3 påbygg til generell studiekompetanse* har fylkestinget vedtatt et tak på 14 klasser som kan ligge fast i tilbudsstrukturen. De siste 7-8 årene har vedtaket samsvart dårlig med søkertallene, og fylkesdirektøren har hvert år foreslått økning av kapasiteten. For skoleåret 2025/26 foreslås det 14

klasser i tråd med nevnte vedtak (mot 18 inneværende år), men vi forventer at kapasiteten vil foreslås økt når søkertallene er klare i mars 2025.

Påbygg etter yrkeskompetanse (23 timers påbygg) er en rettighet for de som har avlagt fag/svenneprøve, og dimensjoneres ut fra antall søkere. Søkertallene påvirkes av mulighetene for jobb for de som er ferdige med læretiden sin, og mange søker tilbudet for å være på den sikre siden. Dette tilbudet er veldig vanskelig å dimensjonere da mange søkere ender opp med å takke nei til tilbud om skoleplass.

7. Konkurransen fra privatskolene

Det er 11 videregående privatskoler i Rogaland med samlet godkjent kapasitet på snaut 2 550 elevplasser. Av disse er ca. 1 100 i nordfylket, og ca. 1 450 i sørfylket.

Tabell 1: Godkjent kapasitet ved privatskoler i Rogaland

Friskoler	Godkjent kapasitet
Steinerskolen i Stavanger	90
Skoleskipet M/S Gann	140
Wang toppidrett	210
Akademiet vgs	300
Tryggheim vgs	610
Tryggheim Forus vgs	105
Haugesund toppidrettsgymnas	300
Lundeneset vgs	298
Tveit vgs	138
Norheim vgs	260
Hauge skole	80
Sum	2 531

Alle privatskolene i Rogaland er søkbare i Vigo (fylkeskommunenes søkernettsted) utenom Wang toppidrett. Inneværende skoleår var det 1 444 primærsøkere til privatskolene i Vigo pr. 1. mars. Det er en økning på ca. 35 fra i fjor. Pr. 10. oktober 2024 var det registrert 1 846 elever ved privatskolene i Rogaland (mot 1 901 i fjor). Av disse har 1540 bostedsadresse i Rogaland (mot 1 597 i fjor), og litt over 300 kommer fra andre fylker.

Tallene viser at det inneværende skoleår kom inn ca. 400 søknader direkte til privatskolene utenom søknadene i Vigo. Flertallet av disse er fra Rogaland og søkte i tillegg et fylkeskommunalt tilbud i Vigo. En god del av de som har søkt privatskole takker nei til tilbud om skoleplass ved våre videregående skoler etter at inntaket er kjørt i juli. Fylkesdirektøren vil, så godt det lar seg gjøre, ta høyde for privatskolenes godkjente kapasitet i utarbeidelsen av tilbudsstrukturen.

8. Inntaksregioner og inntaksområder

I Rogaland er det fritt skolevalg. Det innebærer at søkere står fritt til å søke fylkeskommunale videregående skoler i hele fylket, uavhengig av bosted.

Tabell 2: Inntaksregioner og skoler

Nordfylket	Ryfylke	Midtfylket	Sørfylket
Haugaland vgs	Sauda vgs	Bergeland vgs	Dalane vgs
Karmsund vgs	Strand vgs	Bryne vgs	
Kopervik vgs		Gand vgs	
Skeisvang vgs		Godalen vgs	
Vardafjell vgs		Hetland vgs	
Ølen vgs		Jåttå vgs	
Åkrehamn vgs		Randaberg vgs	
<i>*Hollenderhaugen</i>		Sandnes vgs	
		Sola vgs	
		St. Olav vgs	
		St. Svithun vgs	
		Stavanger katedralskole	
		Vågen vgs	
		Øksnevad vgs	
		<i>*Møllehagen</i>	

**Skolesentre for elever i sosial- og medisinske institusjoner, eller med behandlingstilbud i psykiatrien*

De fylkeskommunale videregående skolene i Rogaland fordeler seg på fire inntaksregioner eller inntaksområder. Fylkesdirektøren dimensjonerer inntaksarbeidet ut fra disse regionene, og hovedgrunnen er skoleskyss og geografiske avstander. Elever står likevel fritt til å søke skole på tvers av regioner, men alle programområder kan ikke tilbys i alle regioner.

Enkelte elever i nordfylket vil naturlig søke Sauda vgs i indre Ryfylke avhengig av kommunetilhørighet, og noen søkere i Sauda og omegn vil søke skoler i nordfylket. Elever i Stavanger kommune vil kunne se på Strand vgs som et alternativ uten altfor lang reisevei. Noen ungdommer i ytre Ryfylke vil også vurdere skoler i Stavangerregionen. Elever helt sør på Jæren vil ha samme reisevei til Dalane vgs som til Bryne vgs. Elever i sørfylket vil også kunne se på skoler i Jær-regionen som sin nærscole avhengig av bosted og hvilket tilbud de søker.

9. Avtaler med nabofylker om inntak av elever

Rogaland har nylig reforhandlet avtalen med Vestland fylkeskommune om søkere i grensekommunene til Rogaland. Elever med opplæringsrett som bor i Sveio, Etne, Stord, Ullensvang, Bømlo og Kvinnherad, kan søke alle fylkeskommunale videregående skoler i nordfylket. De konkurrerer på lik linje med ungdommer fra Rogaland ut fra karakterpoeng. Inneværende skoleår er det registrert 320 elever fra Vestland i våre videregående skoler i nordfylket. Ungdommer bosatt i grensekommunene i Rogaland kan søke videregående skoler i Sunnhordland. Langt færre benytter seg av denne muligheten, de siste årene har tallet ligget på rundt 20 hvert år.

Tilsvarende gir avtalen med Agder fylkeskommune ungdommer med opplæringsrett bosatt i kommunene Lund og Sokndal mulighet til å søke to videregående skoler i Agder. I år har 48 ungdommer fra grensekommunene i Rogaland benyttet seg av denne ordningen. De fleste er elever ved Flekkefjord videregående skole og noen få

ved Sirdal vgs. Søkere med ungdomsrett fra Sirdal kommune kan søke alle videregående skoler i Rogaland, og i år gjelder det 14 ungdommer.

Lovendringen som trådte i kraft i januar 2017 om søking på tvers av fylkesgrensene (friere skolevalg), har ikke påvirket søkingen til skolene i Rogaland i nevneverdig grad. Fylkene kan ta inn elever fra andre fylker dersom det er ledig plass, men gjesteelever kan ikke tas inn på bekostning av fylkenes egne søkere med opplæringsrett. Når fylkene tar inn elever med opplæringsrett fra andre fylker, er det elevens hjemfylke som betaler for skoleplassen. Forutsetningen er at de har søkt skoleplass i Rogaland innen fristen 1. mars. I Rogaland selger vi fortsatt flere skoleplasser enn vi kjøper.

10. Oppfyltingsgrad

Tabell 3 viser oppfyltingsgrad ved fylkeskommunale skoler etter høstens rapportering. Pr. 15. oktober 2024 er det rapportert inn 17836 elever, som gir omtrent 1 000 ledige elevplasser. Alle tilbud sett under ett, tilsvarer dette en oppfyltingsgrad på hele 94,6 %. Tallet er svært høyt, og de siste årene har det vært rundt 900 - 1 100 ledige elevplasser på samme tid. Tallet inkluderer ikke deltakere i videregående opplæring for voksne. Disse kommer i tillegg til tallene i tabell 3.

Da fylkesdirektøren var ferdig med inntaket i begynnelsen av august, var oppfyltingsgraden enda høyere. Noen få klasser var også overbooket med 1-2 elever. I tiden rundt skolestart er det alltid bevegelse i inntaks- og ventelistene. Enkelte ungdommer velger å ikke benytte seg av skoleplassen de har fått tildelt. Noen begynner på privatskoler, avtjener verneplikt, søker reservert plass på grunn av sykdom eller graviditet eller velger å ta et friår for å gjøre andre ting. Oppfølgingstjenesten er godt i gang med kartlegging av alle ungdommer med opplæringsrett som ikke er i et opplæringstilbud.

Selv om antall ledige plasser kan virke noe høyt, er det umulig å få til stort høyere oppfylling totalt sett. I hovedsak handler det om at søkere med opplæringsrett har en lovfestet rett til inntak til ett av tre søkte utdanningsprogram på Vg1. Søkemønsteret vil aldri samsvare helt med hvor det er ledig kapasitet, og dette forplanter seg når de søker videre på Vg2 og Vg3. Rogaland har ca. 50 ulike programområder på Vg2, altså over tre ganger så mange som på Vg1. Det gir automatisk litt lavere oppfyltingsgrad på Vg2. Når man ser alle tilbud under ett, har oppfyltingsgraden i flere år vært stabilt pluss/minus 95 prosent.

Flest ledige plasser er det ved distriktsskolene, hvor noen halve klasser sikrer mangfold og valgmuligheter for ungdom lokalt. Innenfor studieforberedende programområder på Vg2 og Vg3 vil det være ledige plasser på grunn av omvalg til studiespesialisering. Disse plassene kan ikke fylles opp med andre søkere da det ikke er kryssløp. Mange skoler har knapt nok ledig plass på noe nivå.

Tabell 3: Oppfylingsgrad ved fylkeskommunale skoler pr. 15. oktober 2024

Nivå	Rapporterte elever	Antall plasser	Ledige plasser	Oppfylingsgrad
Vg1	6 918	7099	181	97,5 %
Vg2	5 818	6294	476	92,4 %
Vg3/Vg4	4 229	4543	314	93,1 %
*Tilr.opplæring	291	298	7	97,7 %
**Forb. tilbud	580	630	50	92,1 %
Alle tilbud	17 836	18 864	1 028	94,6 %

**Tilrettelagte opplæringstilbud omfatter spesialundervisning i liten gruppe – organiseringsform arbeidstrening eller hverdagslivstrening.*

***Forberedende tilbud for minoritetsspråklige elever – kombinasjonsklasser og innføringsklasser. Har per i dag totalt 42 klasser med ca. 630 plasser. Det er allerede ventelister til flere skoler, og i løpet av skoleåret vil oppfylingsgraden garantert overstige 100 prosent.*

Fylkesdirektøren gjør oppmerksom på at antall rapporterte elever pr. 15. oktober vil avvike noe fra Statistisk sentralbyrås (SSB) oversikt over elever i offentlige videregående skoler i Rogaland som publiseres litt seinere i år. Tallet som rapporteres til SSB er ikke klart i skrivende stund, og vil også være korrigert for «dubletter», dvs. elever som er registrert to steder, og andre feilregistreringer.

Innenfor tilrettelagte opplæringstilbud er det i praksis ingen ledige plasser, selv om det viser noen få ledige plasser i tabellen over. Grunnen er at enkelte elever er særlig ressurskrevende, og noen krever 2:1-bemanning. Det løses ved at det tas inn færre elever enn det er plass til i en klasse, og skolen får samme ressurs som om klassen var full.

Elever i forberedende kurs for minoritetsspråklige er heller ikke med i tallene til SSB da disse ennå ikke formelt har startet på sin videregående opplæring.

Krigen i Ukraina fører til en jevn strøm av ukrainske ungdommer til landet som har behov for opplæring i norsk før de kan begynne på Vg1. Fylkesdirektøren kan tilby plass allerede inneværende skoleår etter hvert som ungdommene kommer til landet. Nye ungdommer bosettes hver uke, og målet er å kunne tilby dem plass i innføringstilbud fire ganger per år. Inntakene for innføringstilbud vil fra 2025 foregå kvartalsvis, og ha følgende søknadsfrister: 1. mars, 1. mai, 1. september og 1. desember. Søknader som mangler dokumentasjon, blir ikke behandlet. For elever som skal begynne ved skolestart i august, er søknadsfristen 1. mai. 1.mars vil være frist for nyankomne ungdommer som kommer i løpet av vinteren og de vil kunne starte i mars ved ledig kapasitet. I begynnelsen av skoleåret skjer det det alltid en del bevegelser i elevmassen. Noen slutter, flytter eller velger å gjøre andre ting. Derfor er det et nytt inntak med søknadsfrist 1. september, for at så mange som mulig skal få begynne så tidlig som mulig i skoleåret. I år fikk 53 nye ungdommer tilbud om innføringsklasse i september.

Noen skoler som har innføringsklasser har per oktober 24 ikke ledig plass, mens andre har fortsatt noen ledige plasser. Elevtallet i forberedende kurs for minoritetsspråklige endres jevnlig, og tallene i tabellen vil øke utover høsten/vinteren etter inntakene. Oppfylingsgraden i innføringstilbudene vil etter all sannsynlighet ende på godt over 100 prosent i løpet av skoleåret.

11. Fortrinnsrett fra Vg2 til Vg3

Når det gjelder dimensjonering og inntak til Vg3 studieforbereidende programområder, praktiseres det fortrinnsrett. Det betyr at en elev har rett til å fortsette på den skolen hvor Vg2 ble gjennomført. På studieforbereidende utdanningsprogram er antallet klasser på Vg2 og Vg3 derfor likt. Fylkesdirektøren kan ikke foreslå å legge ned klasser på Vg3 som følge av lav oppfyltingsgrad, siden elevene har rett til å fortsette ved samme skole. Det er god grunn til å praktisere fortrinnsrett fra Vg2 til Vg3 innenfor studieforbereidende program. Det innebærer at elevene kan fortsette med de samme programfagene som de har hatt på Vg2. Ulempen er at svært få har muligheter til å bytte skole siden de med fortrinnsrett tas inn først.

12. Fordeling realfag og språk, samfunnsfag og økonomi (SSØ) på studiespesialisering

Innenfor Vg2 studiespesialisering kan elevene velge mellom to fordypninger – realfag eller språk, samfunnsfag og økonomi (SSØ). Fylkestinget har tidligere vedtatt at fordelingen mellom retningene skal være tilnærmet 50/50 (FT-sak 47/08). Etter at elevene er tatt inn, kan skolene flytte inntil 10 % av elevene mellom retningene, dersom det vurderes at dette vil være til det beste for eleven. Fylkesdirektøren har tatt høyde for det når det er foreslått fordeling mellom disse to retningene.

13. Fylkesdirektørens budsjettforslag

Rogaland står midt i en betydelig elevtallsvekst. I budsjettet for 2024 legger fylkesdirektøren til grunn at antall elevplasser på Vg1 reduseres med ca. 25 plasser (1,5 klasser) sammenlignet med skoleåret 2024/25. Videre foreslås en økning på 29,5 klasser på Vg2 som følge av antall klasser inneværende skoleår på Vg1. Den samlede kapasiteten på Vg3 foreslås justert ned med 4,5 klasser. Da er klassetallet på Vg3 påbygg til generell studiekompetanse justert ned til 14, i tråd med tidligere fylkestingsvedtak. Det er også lagt inn en økning til Nettskolen med 3 klasser som primært skal gå til å dekke opplæring i programfag. To klasser flyttes også til Nettskolen fra andre skoler.

Rammen for antall klasser foreslås økt med 26,5 klasser sammenlignet med inneværende skoleår, altså totalt 1 053,5 klasser. Fordelingen av klassene på de ulike utdanningsprogrammene vil bli endret når søkertallene er klare i mars 2025. Det kan også bli små endringer i fordelingen av klasser på yrkesfag etter innspill fra opplæringskontorene.

Foreslåtte sparetiltak

I fylkesdirektørens budsjettforslag er det lagt inn sparetiltak som får konsekvenser for tilbudsstrukturen. Fylkesdirektøren foreslår å konvertere kostnadskrevenne studieforbereidende tilbud til studiespesialisering: International Baccalaureate (IB), musikk, talenter mot toppen (TMT) og tilskudd til toppidrett samt yrkesfag med studiekompetanse (YSK).

Det totale behovet for antall klasser neste skoleår vil være det samme, men sparetiltakene fører til mindre endringer mellom utdanningsprogrammene. Endringene er ikke tatt inn i oversiktene i denne saken, men er nærmere omtalt i fylkesdirektørens forslag til økonomiplan 2025 - 2028. Fylkesdirektøren vil innarbeide endringene når økonomiplan 2025 – 2028 er vedtatt.

14. Tilrettelagt opplæring i egne grupper

Mange av elevene som går i tilrettelagte opplæringstilbud, har hvert år søkt om et fjerde eller femte opplæringsår. Det dreier seg i hovedsak om individuelt tilrettelagt opplæring i liten gruppe, organiseringsform arbeidstrening og hverdagslivstrening. Disse elevene har behov for spesielt tilrettelagte undervisningslokaler, og har til nå fått fortsette på samme skole dersom de får innvilget utvidet opplæringsrett.

Dimensjoneringen av tilrettelagte opplæringstilbud avhenger både av nye søkere fra grunnskolen, antall elever som søker seg videre, samt hvor mange som søker om utvidet opplæringsrett.

Med lovendringen om utvidet rett til vgs (opplæringslovens § 5-1), forventes det også en økning i gruppen elever med individuelt tilrettelagt opplæring som søker om utvidet tid til å fullføre vgs. Dette er det ikke fysisk plass til å våre skoler per i dag. Derfor vil det bli nødvendig å leie lokaler til dette, og også gjøre store tilpasninger for at lokalene skal fungere for elevenes behov. Omfanget vet vi ikke før søknadsfristen 1.februar.

Fylkesdirektørens vurderinger

I dette kapittelet vil fylkesdirektøren først drøfte noen generelle erfaringer og føringer som har betydning for utformingen av den samlede tilbudsstrukturen for 2025/26. Disse vurderingene vil, sammen med saksforhold og fakta presentert i kapittel 3, danne grunnlaget for forslag til endringer i tilbudsstrukturen for kommende skoleår.

Generelt

Fylkesdirektøren legger opp til at skolene i størst mulig grad får den samme kapasiteten på Vg2 som skolene har på Vg1 inneværende skoleår. Det samme gjelder Vg3 der tilbudene videreføres i skole. Endringer på Vg2 og Vg3 er dermed i hovedsak et resultat av antall klasser som er startet opp på nivået under. For at ungdommer skal ha mulighet til å fullføre det utdanningsløpet de starter på, må det være samsvar mellom klassetall på Vg1, Vg2 og Vg3. Det tas også hensyn til ledige plasser på Vg1 inneværende år i dimensjoneringen av Vg2-tilbudet. Ledige plasser innenfor et programområde kan føre til behov for færre klasser på neste nivå.

De aller fleste ungdommer søker skole i den regionen de selv tilhører, og gjerne den nærmeste skolen dersom denne tilbyr det programområdet de ønsker. Unntaket er først og fremst sentrumsnære skoler i Stavanger som tilbyr studiespesialisering. De tiltrekker seg søkere fra større deler av nord-Jæren. Omtrent 90 prosent av alle søkerne til Vg1 får tilbud om sitt første ønske på utdanningsprogram, og drøyt 85 prosent får oppfylt sitt første ønske både på utdanningsprogram og skole. Dette har vært tendensen i flere år i Rogaland.

Overbooking av klasser

I arbeidet med inntaket av elever vil vi i enkelte tilfeller overbooke i noen klasser på yrkesfaglige utdanningsprogram. Erfaringer tilsier at selv om det tas inn én ekstra elev i enkelte klasser, er klassen sjelden overbooket kort tid etter skolestart. Grunnen er at noen slutter eller får tilbud om skoleplass ved andre skoler. Overbooking fører til at elever uten tilbud får vite hvor de skal gå så tidlig som mulig, og fylkeskommunen slipper å opprette klasser med svært lav oppfyltingsgrad. Det er økonomisk rasjonelt samtidig som man reduserer antall ledige skoleplasser. I unntakstilfeller er det nødvendig med overbooking på Vg1 for å kunne oppfylle vilkårene i opplæringsloven § 5-1 sjette ledd. Denne bestemmelsen stadfester at søkere med rett til videregående opplæring har rett til inntak til ett av tre søkte utdanningsprogram på Vg1.

Det overbookes ikke innenfor studieforberedende program hvor vanlig klassestørrelse er på 30 elever. Unntaket er Vg3 påbygg hvor erfaringene tilsier at det er noe bevegelse i elevtallet i ukene etter skolestart. Behovet for overbooking har vært stabilt de siste tre årene, og benyttes i svært liten grad. Fylkesdirektøren vurderer at meget godt samsvar mellom kapasitet og søking er hovedforklaringen, samtidig som det gjøres en grundig jobb i arbeidet med inntaket for å finne egnet plass til alle elever med opplæringsrett.

Elever som skifter program underveis i opplæringsløpet

Noen elever bytter fra studieforberedende utdanningsprogram til studiespesialisering underveis i opplæringsløpet. De starter på *Vg1 musikk, dans og drama, idrettsfag, medier og kommunikasjon* eller *kunst, design og arkitektur*, og går over til studiespesialisering på Vg2. Elevene tar fagene geografi og samfunnsfag som privatist, og blir på den måten formelt kvalifisert for inntak. Inntakskontoret registrerer søknadene manuelt siden de ikke får søkt på vanlig måte i Vigo.

Dette fører til ledige elevplasser på Vg2 og Vg3 innenfor de fire nevnte programmene som ikke kan fylles opp med andre elever fordi det ikke er kryssløp til disse utdanningsprogrammene. Ordningen lar seg gjennomføre siden det ikke praktiseres fortrinnsrett fra Vg1 til Vg2 innenfor studieforberedende utdanningsprogram. De som opplever at de har valgt feil retning får da anledning til å bytte skole og program siden de konkurrerer med poeng fra Vg1. De slipper med andre ord å begynne på et nytt Vg1.

Konsekvenser av fritt skolevalg

Det frie skolevalget gjør også at fylkesdirektøren kan tilby elever skoleplass ved skoler de *ikke* har søkt, så lenge det er på programområder de er kvalifiserte for. Men

ingen ungdommer plasseres på skoler «i andre enden» av fylket. Det tas hensyn til både alder og bosted så langt dette er mulig når elever med opplæringsrett tilbys plass på en skole de ikke har søkt på. Her blir hver sak vurdert manuelt etter at suppleringsinntaket er kjørt i slutten av juli. Fylkeskommunen har en nullvisjon om at alle elever skal fullføre og bestå videregående opplæring. Det gjelder også i arbeidet med å finne skoleplass til søkere med rett som står uten tilbud etter at både hovedinntak og suppleringsinntak er ferdig.

Få ledige elevplasser er en betingelse for rasjonell økonomisk drift. Da er det viktig med god oversikt, at søknadsfrister blir overholdt og at skolene er villige til å legge ned overflødige og opprette nødvendige klasser helt fram til skolestart. Fylkesdirektøren er klar over at dette medfører merarbeid for rektorer og fylkesadministrasjon, men understreker betydningen av at effektiv drift gir muligheter til å omfordele ressurser til andre formål innenfor opplæringssektoren, eller andre områder som fylkeskommunen har ansvar for. Rogaland har svært høy oppfyltingsgrad i klassene, og det hadde *ikke* vært mulig dersom fylket ikke hadde hatt fritt skolevalg som modell for inntak til de videregående skolene.

Endring i søkemønster – flere ønsker yrkesfaglige utdanningsprogram

Inneværende skoleår hadde litt over 56 prosent av søkerne til Vg1 et yrkesfaglig utdanningsprogram som sitt første ønske. For 6-7 år siden var fordelingen mellom yrkesfag og studieforberevende tilnærmet 50/50. Utstyrs- og plasskrevende utdanningsprogram som teknologi- og industrifag og elektro og datateknologi har opplevd størst økning. Færre primærsøkere til studieforberevende program og flere primærsøkere til areal- og kostnadskrevende utdanningsprogram fører til meget stort press på verksteder og andre yrkesfaglige fasiliteter.

Foreslått tilbudsstruktur 2025/26 utnytter skolenes fysiske kapasitet fullt ut, og særlig gjelder dette yrkesfaglige program og verksteder. Dersom søkertallene til yrkesfag fortsetter å øke på bekostning av studieforberevende program, så må plassutfordringene trolig løses med ytterligere leie allerede kommende skoleår. På litt lengre sikt må man se på muligheten for å bygge om enkelte skoler til mer yrkesfag. Disse forholdene er beskrevet nærmere i sak om rullering av skolebruksplanen 2024.

Forslag til endringer i tilbudsstruktur for kommende skoleår

I det følgende presenterer fylkesdirektøren forslag til endringer for kommende skoleår. Forslagene presenteres regionvis. Til grunn for forslagene ligger saksopplysningene som er presentert i kapittel 3 og vurderinger og føringer omtalt først i dette kapitlet. Begrunnelse for forslag til justeringer kommer fram i gjennomgangen av hvert utdanningsprogram.

Fylkesdirektøren har vært i dialog med alle skolene om forslag til endringer i skolenes tilbud, slik det presenteres i dette saksframlegget. Alle foreslåtte endringer i tilbud og kapasitet framkommer også i skole- og regionskjemaene, som vedlegg til saksframlegget.

Se vedlegg for supplerende informasjon:

1. **Regionskjemaene** viser antall klasser fordelt på de fire regionene som er nevnt ovenfor fordelt på utdanningsprogram. Skjemaene viser klassetall for inneværende skoleår, og fylkesdirektørens forslag for skoleåret 2025/26.
2. **Skoleskjemaene** angir vedtatte klasser og antall plasser ved hver skole for inneværende skoleår, samt fylkesdirektørens forslag for skoleåret 2025/26.

NORDFYLKET: HAUGESUND, KARMØY, VINDAFJORD, TYSVÆR, BOKN, UTSIRA, ETNE OG SVEIO

I denne regionen er elever fra Vestland fylkeskommune tatt med i beregningen. Fylkesdirektøren har lagt til grunn at elever med opplæringsrett i grensekommunene kan søke videregående skoler i nordfylket på lik linje med ungdommer fra Rogaland.

Avgangskullet fra grunnskolen 2025 i regionen er tilnærmet likt som det var i år. Derfor foreslås det ingen netto økning av kapasitet på Vg1.

Når fylkesdirektøren foreslår å øke med 10,5 klasser på Vg2 yrkesfag, er det med bakgrunn i alle ekstra klassene som ble startet på Vg1 inneværende skoleår. Innenfor studieforberevende program er det mindre endringer. Det er også mindre endringer på Vg3 innenfor studieforberevende program, og den ekstra klassen i Vg3 påbygg foreslås lagt ned igjen for å opprettholde tidligere fylkestingsvedtak om antall klasser i påbygg som kan ligge fast i strukturen.

Fylkesdirektøren foreslår å legge ned 1 innføringsklasse ved Karmsund vgs. Bakgrunnen er at skolen har noe overkapasitet i år, og at sentrale myndigheter har varslet innstramminger i innvandringspolitikken framover. Det er også varslet innstramminger i forhold til flyktninger fra Ukraina, så det er grunn til å tro at det vil være grunnlag for å redusere kapasiteten med én klasse neste år.

Begrunnelse for forslag til justeringer pr. skole kommer fram i gjennomgangen av hvert utdanningsprogram under:

Tabell 4: Samlet forslag til endringer i nordfylket

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Studiespesialisering	Skeisvang vgs			-1 kl. realfag
	Kopervik		-0,5 kl. SSØ	
	Ølen vgs		-0,5 kl. realfag	+0,5 kl. realfag
	Haugaland vgs			-1 kl. påbygg
Medier og kommunikasjon	Kopervik vgs	(Åpne for søking til Vg1)	-0,5 kl.	
Idrettsfag	Ølen vgs		+0,5 kl.	-0,5 kl.
Helse- og oppvekstfag	Ølen vgs		+0,5 kl. barne- og ungdom +0,5 kl. helsearbeiderfag	
	Karmsund vgs		+1 kl. helsearbeiderfag	
Elektro og datateknologi	Karmsund vgs		+2 kl. elenergi og ekom	
Salg, service og reiseliv	Haugaland vgs		+0,5 kl. service/sikker/adm.	
	Åkrehamn vgs		+1 kl. service/sikker/adm.	
Teknologi- og industrifag	Karmsund vgs	+1 kl.	+2 kl. industrideknologi +1 kl. kjemiprosess og lab.	
	Haugaland vgs	-1 kl.	+1 kl. industrideknologi	
			+1 kl. kjøretøy	
Innføringsklasser	Karmsund vgs	-1 kl.		

Begrunnelse for forslag til endringer i nordfylket

Studiespesialisering

Det foreslås ingen endringer på Vg1.

Klassetallene på Vg2 er et resultat av årets endringer på Vg1. Det ble lagt ned en halv klasse på Vg1 ved Kopervik i fjor, og derfor foreslås det å redusere med tilsvarende på Vg2. Det samme gjelder ved Ølen vgs.

På Vg3 foreslås det å legge ned 1 klasse realfag ved Skeisvang med bakgrunn i kapasiteten på Vg2 innværende år. Det er behov for å øke med en halv klasse Vg3 realfag ved Ølen vgs, og så foreslås ekstraklassen i Vg3 påbygg ved Haugaland vgs lagt ned for å opprettholde tidligere fylkestingsvedtak om antall klasser i påbygg som kan ligge fast i strukturen.

Idrettsfag

Ølen vgs fikk en halv klasse på Vg1 i år som må videreføres på Vg2 neste år. Tilsvarende kan den halve klassen legges ned på Vg3 ettersom skolen ikke har Vg2-tilbud innværende skoleår.

Helse- og oppvekstfag

Det foreslås ingen endringer på Vg1.

På Vg2 må det opprettes to klasser som følge av kapasiteten på Vg1 i år. Ølen vgs har inneværende år bare en halv klasse på barne- og ungdomsarbeiderfag og en halv klasse på helsearbeiderfag. Dette foreslås økt til to hele klasser.

Fylkesdirektøren har også lagt inn 1 klasse helsearbeiderfag ved Karmsund vgs. Skolen mistet en klasse på Vg2 i fjor.

Det kan tenkes at fordelingen av Vg2-tilbudet i regionen bør revideres når søkertallene er klare i mars 2025.

Elektro og datateknologi

Heller ikke innenfor dette utdanningsprogrammet foreslås det endringer på Vg1. Når det er sagt, kan det hende at søkertallene i mars vil utfordre dette.

På Vg2 legges to ekstra klasser elenergi og ekom til Karmsund vgs, slik at de kommende skoleår får fem paralleller innenfor dette programområdet. Økningen er et resultat av antall klasser på Vg1 i år i regionen. For å få plass til alle klassene må det leies for elenergi og ekom, og fylkesdirektøren har allerede kartlagt egnede lokaler for formålet.

Salg, service og reiseliv

Ingen endringer foreslås på Vg1.

Årets kapasitet på Vg1 tilsier at kapasiteten må økes med 1,5 klasser på Vg2 neste år. Det foreslås å øke med en halv klasse service, sikkerhet og administrasjon ved Haugaland vgs. Da får skolen 1 klasse innenfor hver av de to retningene på Vg2. Tilsvarende foreslår fylkesdirektøren å øke med 1 klasse ved Åkrehamn vgs innenfor service, sikkerhet og administrasjon. Da får også denne skolen 1 klasse på Vg2 innenfor hver av de to retningene.

Teknologi- og industrifag

For å optimalisere verkstedkapasiteten i regionen, foreslår fylkesdirektøren at man flytter én klasse på Vg1 fra Haugaland vgs til Karmsund vgs. Det foreslås ingen netto endring i kapasitet på Vg1.

For at det skal være nok plasser på Vg2 til alle som går på Vg1 i år, foreslår fylkesdirektøren at det opprettes hele fem klasser kommende år. Det foreslås foreløpig å legge tilbake den 3. klassen i kjemiprosess- og laboratoriefag ved Karmsund vgs. Her har det vært problematisk å skaffe nok læreplasser til alle, men det er signaler som tilsier at klassen nå kan legges inn igjen.

Videre foreslås det å øke med 1 klasse kjøretøy, noe som opplæringskontoret for bilfag i regionen har bekreftet at det er behov for. De tre klassene innenfor industriteknologi fordeles slik at Haugaland vgs får den ene, mens Karmsund vgs får to klasser. Karmsund vgs er per i dag den eneste skolen i fylket som har teknologi- og industrifag, men som ikke har tilbud om industriteknologi. Fylkesdirektøren

vrderer at alle skolene som tilbyr dette programområdet, må tilby industrideknologi, som er det desidert største faget.

RYFYLKE: STRAND, FORSAND (SANDNES), HJELMELAND OG FINNØY
(STAVANGER), SULDAL OG SAUDA

Regionen har to videregående skoler: Sauda vgs i indre Ryfylke og Strand vgs i ytre Ryfylke. Særlig Strand vgs har mange elever fra egen region. Sauda vgs har en større andel elever som kommer andre regioner grunnet tilbud de er alene om i fylket. Det gjelder blant annet ToppVolley, yrkessjåfør og ambulansefag. Det er nesten ingen endring i avgangskullet fra kommunene i indre Ryfylke til neste år, og derfor foreslår fylkesdirektøren ingen endringer i tilbudene på Vg1.

Øvrige endringer ved Strand vgs og Sauda vgs på Vg2 og Vg3 er en konsekvens av antall plasser på nivået under.

Fram til Ryfastprosjektet åpnet var det primært ungdom fra de fire kommunene i ytre Ryfylke som søkte seg til Strand vgs. Etter at tunnelforbindelsen åpnet, har skolen fått flere primærsøkere som er bosatt i Stavangerregionen. Det har blitt lettere å komme seg til Strand vgs, men samtidig også lettere å «søke seg bort».

De tre klasseressursene innenfor ToppVolley ved Sauda vgs er knyttet opp mot de programområdene søkerne tas inn til, men er registrert i regionskjemaene (vedlegg til saksframlegget) under Vg1. Klasseressursene fordeles både på Vg1, Vg2 og Vg3.

Begrunnelse for forslag til justeringer pr. skole kommer fram i gjennomgangen av hvert utdanningsprogram under:

Tabell 5: Samlet forslag til endringer i Ryfylke

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Helse- og oppvekstfag	Strand vgs		+0,5 kl. barne- og ungdom +0,5 kl. helsearbeiderfag	
Elektro og datateknologi	Sauda vgs		+0,5 kl. elenergi og ekom	
Salg, service og reiseliv	Strand vgs		+1 kl. service/sikker/adm.	
Teknologi- og industrifag	Strand vgs	+1 kl.*	+1 kl. industrideknologi*	
	Sauda vgs		-0,5 kl. YSK	+0,5 kl. YSK (4. år)

*avhengig av leie

Begrunnelse for forslag til endringer i Ryfylke

Helse- og oppvekstfag

Det foreslås ingen endringer på Vg1.

Strand vgs har 2 klasser på Vg1 i år, så kapasiteten på Vg2 må derfor justeres tilsvarende neste år. Det foreslås å øke med en halv klasse innenfor barne- og ungdomsarbeiderfag og helsearbeiderfag. Skolen får da én klasse innenfor hver av tilbudene på Vg2.

Elektro og datateknologi

Ingen forslag til endringer på Vg1.

I år ble det lagt ned en halv klasse Vg2 elenergi og ekom ved Sauda vgs ettersom det var få søkere til tilbudet. Klassen på Vg1 elektro og datateknologi har imidlertid ganske god oppfyltingsgrad inneværende år, derfor er det sannsynlig at fyllingsgraden på neste års Vg2-klasse blir bedre enn i år. Derfor foreslås det å øke fra en halv til en hel klasse neste år.

Salg, service og reiseliv

Ingen endring på Vg1.

Strand vgs har to klasser på Vg1 i år, og derfor vurderer fylkesdirektøren at det blir behov for tilsvarende antall klasser på Vg2 neste år. Det foreslås å opprette én klasse service, sikkerhet og administrasjon, og skolen vil da kunne tilby begge programområdene innenfor utdanningsprogrammet.

Teknologi- og industrifag

Det er foreslått å øke med 1 klasse Vg1 og 1 klasse Vg2 industriteknologi ved Strand vgs. Skolen har ikke plass til klassene ved skolen, men det jobbes med en løsning sammen med næringslivet lokalt for å få på plass egnede lokaler som kan leies i umiddelbar nærhet til skolen.

Dersom det skulle vise seg at skolen likevel ikke klarer å finne en løsning for disse to klassene, så vil fylkesdirektøren vurdere andre løsninger for leie – enten i regi av Strand vgs eller en av skolene i midtfylket som har teknologi- og industrifag.

Ettersom man bare hadde elever nok til å starte en halv klasse Vg1 YSK ved Sauda vgs i år, er det behov for å justere ned kapasiteten på Vg2 neste år. Derfor foreslås det å legge ned en halv klasse Vg2 YSK ved skolen.

MIDTFYLKET: SANDNES, STAVANGER, SOLA, RANDABERG, HÅ, KLEPP, TIME, GJESDAL OG KVITSØY

Dette er den klart største regionen med 15 skoler (inkludert Møllehagen) som strekker seg fra Randaberg vgs i nord til Bryne vgs i sør. De fleste søkerne i regionen vil kunne ta seg til én eller flere av disse skolene innenfor rimelig reisetid. Derfor ser vi alle disse skolene under ett når vi dimensjonerer tilbudene. Søkertallene viser også at noen tilbud får søkere fra kommuner i hele regionen.

I midtfylket synker avgangskullet fra grunnskolen med rundt 50 elever. Her foreslår fylkesdirektøren å redusere med 2,5 klasser på Vg1. I fordelingen av klasser er det tatt høyde for at søkingen til yrkesfaglige og studieforbereende program blir omtrent som i dag. Fylkesdirektøren vurderer likevel at klassetallet i midtfylket kan være satt litt lavt, og det må tas en ny vurdering når man kjenner søkertallene i mars 2025. Det knytter seg blant annet usikkerhet til antall søkere til Vg1 fra forberedende tilbud for minoritetsspråklige. I tillegg knytter det seg usikkerhet til antallet søkere som i dag står utenfor videregående opplæring, og som søker med hjelp fra oppfølgingstjenesten (OT).

Når det gjelder behov for endringer i kapasitet på Vg2 og Vg3, er dette stort sett en konsekvens av antall plasser i tilbudene på nivået under. Fylkesdirektøren har prøvd å ta høyde for at skolene i stor grad skal få beholde kapasiteten de har inneværende skoleår. Der det f.eks. foreslås en reduksjon på Vg1 har man forsøkt å øke tilsvarende på Vg2 dersom behovet tilsier det.

Om dimensjonering av plasser på Vg1

Det er noe usikkert hvor mange ungdommer som vil søke Vg1 kommende skoleår. Hovedgrunnen er den pågående krigen i Ukraina. En del vil søke et ordinært Vg1 i mars 2025, mens andre vil ha behov for å gå ett år til i innføringsklasse. Flere av de ukrainske ungdommene er heller ikke medregnet i GSI-tallene som er omtalt tidligere i saksframlegget. Klassene til forberedende tilbud for minoritetsspråklige er i ferd med å fylles opp, og man vil fortsette å ta imot elever kvartalsvis i løpet av skoleåret, etter kapasitet.

I år var det en nedgang i søkertallene til studieforbereende program (i prosent) også i denne delen av fylket, men det er likevel færre ledige plasser sammenlignet med i fjor. Grunnen til det er at avgangskullet fra grunnskolen var så stort at selv om man fikk en prosentvis nedgang i søkertallene til studieforbereende program, så økte antall søkere ved flere skoler. Foreslått tilbudsstruktur 2025/26 utnytter skolenes fysiske kapasitet fullt ut, og særlig gjelder dette yrkesfaglige program og verksteder. Dersom søkertallene til yrkesfag fortsetter å øke på bekostning av studieforbereende program, så må plassutfordringene trolig løses med økt leie av lokaler allerede kommende skoleår.

Begrunnelse for forslag til justeringer pr. skole kommer fram i gjennomgangen av hvert utdanningsprogram under:

Tabell 6: Samlet forslag til endringer i midtfylket

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Studiespesialisering	Randaberg vgs	+0,5 kl.	+ 0,5 kl. SSØ	-2 kl. SSØ
		-1 kl. tilrettelagt (ressurs flyttes til nettskolen)		
	St. Olav vgs	-1 kl.	+ 0,5 kl. SSØ* + 0,5 kl. realfag*	+ 0,5 kl. SSØ - 0,5 kl. realfag
	Bryne vgs		+1 kl. SSØ	-1 kl. SSØ -1 kl. Vg3 påbygg
	Hetland vgs			+1 kl. realfag +2 kl. SSØ
	Jåttå vgs			-2 kl. Vg3 påbygg -1 kl. Vg4 påbygg (ressurs flyttes til nettskolen)
Idrettsfag	Bryne vgs		+1 kl.	
Bygg- og anleggsteknikk	Gand vgs		+1 kl. betong og mur	
	Jåttå vgs		+ 0,5 kl. rør	
Elektro og datateknologi	Gand vgs			+1 kl. dataelektroniker
	Sola vgs		+1 kl. elenergi og ekom	-1 kl. dataelektroniker
	Godalen vgs			+1 kl. aut./robotikk
Helse- og oppvekstfag	Jåttå vgs		+1 kl. barne- og ungd.** (Åpne for søking til Vg2 barne/ungdom toppidrett)	
	Randaberg vgs		+1 kl. barne- og ungd.	
	Bryne vgs		+1 kl. helsearbeiderfag	
	Gand vgs		+1 kl. barne- og ungd.**	
Restaurant- og matfag	Jåttå vgs		+1 kl. kokk- og servitør	
Salg, service og reiseliv	Godalen vgs		+1 kl. service/sikker/adm.	
Teknologi- og industrifag	Bryne vgs		+1 kl. transport/logistikk	
	Gand vgs	-1 kl.	+1 kl. industriteknologi	
	Randaberg vgs	-1 kl.	+2 kl. industriteknologi	
Kombinasjonsklasser	Godalen vgs	-2 kl.		
	Gand vgs	-2 kl.		
Innføringsklasser	Godalen vgs	+2 kl.		
	Gand vgs	+2 kl.		

*avhengig av ytterligere leie i Kannikgården

**avhengig av leie (lokaler er i skrivende stund ikke klart)

Begrunnelse for forslag til endringer i midtfylket

Studiespesialisering

I år ble det lagt ned en halv klasse på Vg1 ved Randaberg vgs da inntaket var ferdig i august. Selv om det var elever til to klasser, fikk skolen beholde en halv ressurs på grunn av at en høy andel av de inntatte var minoritetsspråklige eller hadde større utfordringer. Denne halve ressursen videreføres på Vg2 kommende skoleår. For at det skal være samsvar mellom Vg2 og Vg3, må det legges ned to Vg3-klasser neste år.

St. Olav vgs fikk en ekstra klasse på Vg1 i år. Denne legges ned igjen neste år, men må videreføres på Vg2. Året etter videreføres den på Vg3. Den ekstra klassen var mulig å få til fordi det allerede var tilgang på leide lokaler i Kannikgården grunnet nyopprettede innføringsklasser. Fylkesdirektøren er avhengig av å leie litt mer areal for å kunne videreføre klassen på Vg2 kommende år, og det jobbes sammen med tjenesteområde økonomi og eiendom for å få dette til. Dersom leiebehovet ikke løser seg, vil det være aktuelt å leie for en klasse ved en annen skole. Utover dette er det behov for en mindre justering på Vg3 som følge av klasser på Vg2 i år.

Hetland vgs fikk 3 nye klasser i år på Vg2 som videreføres på Vg3, så kommende år er alle de tre nye parallellene faset inn. Ved Bryne vgs må det justeres ned med 1 klasse på Vg3 som følge av tilbudet på Vg2 i år. Endringene går fram av tabell 6.

Som følge av stor søking ble det opprettet tre ekstraklasser med Vg3 påbygg til generell studiekompetanse inneværende år. Klassene foreslås tatt ned igjen siden antall påbyggklasser som kan ligge fast i tilbudsstrukturen ikke skal overstige 14. Det foreslås at Vg3 påbygg reduseres med én klasse ved Bryne vgs og to klasser ved Jåttå vgs. Fylkesdirektøren antar at søkertallene i mars 2025 tilsier at antall klasser med Vg3 påbygg til generell studiekompetanse på nytt må økes.

Idrettsfag

Bryne vgs fikk en ekstra klasse på Vg1 i år som må videreføres på Vg2 neste år. Ellers ingen endringer.

Bygg- og anleggsteknikk

Inneværende år ble det økt med 3 klasser på Vg1 i denne regionen, 2 klasser ved Gand vgs og 1 klasse ved Godalen vgs. Det foreslås ingen endringer på Vg1 kommende år, men kapasiteten på Vg2 må økes for å gi plass til alle som nå går på Vg1. Det er noe plass å gå på i enkelte Vg2-klasser i år, derfor foreslås det å øke med 1,5 klasser neste år. Jåttå vgs har plass til en halv klasse rørfag, og får dermed 2 klasser. Gand vgs har plass til en ekstra klasse innenfor betong og mur.

Innspill fra opplæringskontoret angående Vg2 treteknikk

Fylkesdirektøren har fått henvendelser fra opplæringskontoret Rogaland Tresenter som ønsker at Vg2 treteknikk flyttes fra Godalen vgs til Bryne vgs. Rogaland tresenter peker på at hovedvekten av bedriftene i trevarebransjen er lokalisert sør for

Sandnes, og at behovet for lære- og arbeidsplasser er større lengre sør i fylket. De fremhever dårlige søkertall og at det samtidig er flere elever som kunne tenke seg treteknikk, men som ikke ønsker å gå på Godalen vgs i Stavanger. Både Bryne vgs og Godalen vgs har vært involvert i saken via fylkesdirektøren, og har kommentert innspillet fra Rogaland tresenter.

Godalen vgs gir uttrykk for at opplæringskontoret ikke har tatt dette opp med dem, og at innspillet kommer bare et halvt år etter åpning av det splitter nye og topp moderne verkstedet for treteknikk. De uttrykker videre at en eventuell flytting av treteknikk vil være kostnadskreven, og at Tryggheim vgs heller ikke har klart å starte tilbudet på Jæren. Noen år har Tryggheim vgs hatt nok søkere til å starte en klasse, men har i stedet prioritert andre programområder. Andre år har antall søkere vært så få at de ikke har vurdert å starte tilbudet. Lave søkertall kan med andre ord ikke utelukkende tilskrives geografisk plassering av tilbudet.

Godalen vgs foreslår i stedet at opplæringskontoret Rogaland tresenter setter seg ned sammen med dem for finne tiltak for å øke rekrutteringen, og at man tar en ny vurdering av dette når det har gått et par år.

Når nye lokaler er klare ved Øksnevad vgs høsten 2026, kan skolen tilby inntil 4 klasser Vg1 bygg- og anleggsteknikk, samt 2 ekstra klasser innenfor Vg2. Det vil tilføre regionen en sårt etterlengtet fleksibilitet slik at man kan flytte på tilbud mellom skoler dersom dette er ønskelig. Det vil også gi muligheter til å avvikle noen leieforhold innenfor utdanningsprogrammet. En eventuell framtidig flytting av treteknikk bør derfor ikke vurderes før tidligst skoleåret 2026/27.

Bryne vgs har svart fylkesdirektøren at de ikke har plass til klassen i Vg2 treteknikk nå, primært fordi de mangler både klasserom og fellesarealer. Fylkesdirektøren kan derfor ikke anbefale å flytte Vg2 treteknikk fra Godalen vgs til Bryne vgs.

Elektro og datateknologi

Det foreslås ingen endringer på Vg1.

Vg2 datateknologi og elektronikk ved Sola vgs ble lagt ned igjen i mars 2024 som følge av svært lave søkertall. Klassen ble erstattet av en ekstra klasse på Vg1. Fylkesdirektøren har sammen med Sola vgs planlagt at datateknologi og elektronikk skal erstattes med elenergi og ekom, som er et veldig godt søkt programområde.

Ettersom Gand vgs nå er den eneste skolen som tilbyr Vg2 datateknologi og elektronikk, foreslås den ene klassen med Vg3 dataelektroniker flyttet fra Sola vgs til Gand vgs. Denne klassen vil få plass i gode, leide lokaler i Gamle Forusvei, som disponeres av Gand vgs.

Automasjon og robotikk ved Godalen vgs er nå inne i sitt 2. år, og derfor må tilbudet videreføres på Vg3 kommende skoleår.

Helse- og oppvekstfag

Det foreslås ingen endringer på Vg1.

Flere klasser på Vg1 i år betyr at klassetallet på Vg2 må justeres opp neste år. Det foreslås å øke med 1 klasse helsearbeiderfag ved Bryne vgs og 1 klasse barne- og ungdomsarbeiderfag ved Randaberg vgs. Ved Jåttå vgs foreslås det å åpne for søking til Vg2 barne- og ungdomsarbeider m/ toppidrett.

Fylkesdirektøren hadde videre foreslått 1 klasse barne- og ungdomsarbeider ved Gand vgs og 1 klasse barne- og ungdomsarbeider ved Jåttå vgs. Ingen av skolene har fysisk plass til disse klassene, derfor jobber fylkesdirektøren videre sammen med tjenesteområde økonomi og eiendom for å finne leide lokaler til disse klassene.

Restaurant- og matfag

Fylkesdirektøren foreslår å opprette 1 klasse med Vg2 kokk- og servitørfag ved Jåttå vgs. Det er litt usikkert om det er plass til klassen og om det er behov for klassen. Grunnen til det er at skolen bruker arealer til mindre grupper i opplæringen. Ut fra antall klasser på Vg1 er det ikke usannsynlig at det er behov for klassen, men svaret på dette får man i mars 2025 når søkertallene er klare.

Salg, service og reiseliv

Det foreslås ingen endringer på Vg1. Ettersom det ble økt med én Vg1-klasse ved Godalen vgs i år, bør det økes tilsvarende på Vg2 neste år. Derfor foreslås det lagt inn 1 klasse service, sikkerhet og administrasjon ved Godalen vgs.

Yrkesfag med studiekompetanse (YSK) ved Godalen vgs

Skolen har i lengre tid samarbeidet med opplæringskontor og bransjer for å avdekke behovet for et YSK-tilbud. Fylkesdirektøren vurderer at Godalen vgs sitt forslag til organisering av tilbudet fremstår som spennende, godt gjennomarbeidet og med god forankring i lokalt næringsliv. Siden nedleggelse av andre YSK-tilbud er foreslått som mulig sparetiltak. (jf. avsnitt 13. i saksopplysninger), vurderer fylkesdirektøren at tidspunktet ikke er riktig for å foreslå en utvidelse av YSK-tilbudet. Skolens beskrivelse av tilbudet er vedlagt saken.

Teknologi- og industrifag

I år ble kapasiteten på Vg1 økt med flere klasser. For at de som er i gang med opplæringen skal kunne fortsette på Vg2 neste år, må det legges ned to klasser på Vg1 som erstattes med Vg2-klasser. Det foreslås å legge ned 1 klasse ved Gand vgs og 1 klasse ved Randaberg vgs.

Det foreslås å opprette 1 klasse Vg2 industriteknologi ved Gand vgs, 2 klasser Vg2 industriteknologi ved Randaberg vgs og 1 klasse Vg2 transport og logistikk ved Bryne vgs. Dette har blitt godt mottatt av de respektive opplæringskontorene.

Om kombinasjonsklasser ved Godalen vgs og Gand vgs

Fylkesdirektøren har nylig hatt møte med Stavanger og Sandnes kommune, og begge kommunene har besluttet at de ønsker en bredere tilnærming i overgangen mellom grunnskole og vgs enn de har i dag. Innvandrerggruppen som kommer nå har en annen skolebakgrunn enn de som kom for noen år tilbake, og mye av elevgrunnlaget er dermed borte for kombinasjonstilbudet. De fire kombinasjonsklassene blir fra og med skoleåret 2025/26 erstattet med innføringsklasser.

SØRFYLKET: EIGERSUND, SOKNDAL, BJERKREIM, LUND OG SIRDAL

Regionen består primært av Dalane vgs, som rekrutterer elever fra et stort geografisk område. For de fleste ungdommer bosatt i kommunene Eigersund, Sokndal, Lund, Bjerkreim samt Sirdal i Vest-Agder, vil Dalane vgs være den nærmeste skolen, litt avhengig av hvilke tilbud de søker. Det samme gjelder noen ungdommer i Hå kommune. Avgangskullet fra grunnskolene i disse kommunene øker med rundt 25 ungdommer kommende skoleår.

Begrunnelse for forslag til justeringer kommer fram i gjennomgangen under:

Tabell 7: Samlet forslag til endringer i sørfylket

Utdanningsprogram	Skole	Vg1	Vg2	Vg3
Bygg- og anleggsteknikk	Dalane vgs		+0,5 kl. tømrer +0,5 kl. anleggsteknikk	
Elektro og datateknologi	Dalane vgs			+1 kl. YSK -1 kl. for lærlinger i energioperatørfaget
	Nettskolen	+3 kl.		

Begrunnelse for forslag til endringer i sørfylket

Bygg- og anleggsteknikk

Det foreslås ingen endringer på Vg1.

I fjor skrev fylkesdirektøren at det var planlagt å opprette 1 ekstra klasse Vg2 tømrer for skoleåret 2025/26. I oktober 2024 hadde fylkesdirektøren dimensjoneringsmøte med alle opplæringskontorene i fylket. Der kom det klart fram at det var tvilsomt om det var behov for én ekstra klasse med Vg2 tømrer. Bransjen og opplæringskontorene understreker at to klasser i Vg2 tømrer vil være mer enn det bedriftene i regionen klarer med tanke på nok læreplasser.

Dalane vgs har sammen med lokale, store entreprenørbedrifter, over lengre tid diskutert muligheten for å tilby Vg2 anleggsteknikk. Lokalt næringsliv forteller om stor mangel på lærlinger. Dalane vgs anslår at det minst vil være behov for en halv klasse anleggsteknikk, men ifølge bransjene er behovet større enn dette. Fylkesdirektøren foreslår at det åpnes for søking til Vg2 anleggsteknikk, og at det i første omgang settes av en halv klasse. I løpet av november 2024 vil skolen ha fått på plass de nødvendige avklaringene med lokale entreprenørbedrifter.

Tilbudet som Dalane vgs planlegger, er ikke ulikt det som Ølen vgs startet innværende år. Enkelt forklart stiller lokale entreprenører med nødvendig materiell, maskiner, instruktører og arealer for praktisk opplæring. Dalane vgs stiller med nødvendig klasseressurs. Anleggsteknikk er et meget kostnadskreven programområde, og her koster det ikke mer enn klasseressursen som uansett må ligge til grunn for alle tilbud.

Elektro og datateknologi

Dalane vgs startet én klasse innenfor yrkesfag med studiekompetanse (YSK) for to år siden som må videreføres på Vg3 neste år. Klassen ble lagt til programmet elektro og datateknologi selv om skolen også legger til rette for YSK innenfor teknologi- og industrifag og bygg- og anleggsteknikk.

Klasseressursen som skolen har hatt for å tilby ekstra opplæring for lærlinger i energioperatørfaget legges ned fra og med skoleåret 2025/26 i tråd med enstemmig vedtak i fylkestinget i juni (jf. FT-sak 61/2024).

Nettskolen

Fra og med skoleåret 2025/26 har fylkesdirektøren foreslått å knytte Nettskolen Rogaland til Dalane vgs som en egen avdeling. I første omgang er det snakk om å flytte to klasseressurser fra andre skoler til Nettskolen. Den ene er Vg4 påbygg etter yrkeskompetanse ved Jåttå vgs som tilbys som nettundervisning parallelt med læretid. Den andre er klassen som Randaberg vgs har administrert på vegne av flere skoler for å kunne gi et tilbud på nett for somatisk syke. I tillegg foreslår fylkesdirektøren å tilføre Nettskolen tre klasseressurser som primært skal gå til opplæring i programfag. Til sammen ligger Nettskolen da inne med fem klasseressurser.

Vg4 påbygg etter yrkeskompetanse på nett som i dag ligger ved Sauda vgs, foreslås foreløpig ikke flyttet. Fylkesdirektøren foreslår at denne klassen inntil videre forblir ved Sauda vgs.

Oppsummering alle regioner

I nordfylket øker elevtallet fra grunnskolen med ca. 20 elever i 2025. Fylkesdirektøren foreslår ingen endringer her foreløpig. I indre Ryfylke er det ikke behov for å gjøre justeringer ettersom avgangskullet kun øker med noen få elever. Ved Strand vgs i ytre Ryfylke ses kapasiteten i sammenheng med Stavangerregionen. Til neste

skoleår reduseres avgangskullet i midtfylket med ca. 50 elever. Av den grunn foreslås kapasiteten justert ned med 2,5 klasser på Vg1. I sørfylket er det ca. 25 flere avgangselever fra grunnskolene enn våren 2024, men det foreslås ingen endring i klassetallet i regionen.

Fylkesdirektøren vurderer at klassetallet i midtfylket kan være satt litt lavt. Det knytter seg noe usikkerhet til antall søkere til Vg1 fra forberedende tilbud for minoritetsspråklige. Man har ikke endelig oversikt før i mai 2025 hvor mange elever som har behov for ett ekstra år i innføringsklasse. Klassetallet på Vg2 foreslås økt med 29,5 klasser som følge av antall klasser på Vg1 innværende skoleår. På Vg3 legges det opp til en reduksjon på 4,5 klasser.

Fylkesdirektøren anbefaler at rammen for skoleåret 2025/26 settes til 1 053,5 klasser. Det innebærer en økning i klassetall på 26,5 klasser sammenlignet med året før.

Tabell 8 oppsummerer det samlede forslaget til endringer i neste års tilbudsstruktur:

Tabell 8: Endringer i klasser fordelt på utdanningsprogram og nivå

Utdanningsprogram	2024/25	2025/26	Vg1	Vg2	Vg3	Endring
STUDIEFORBEREDENDE						
Idrettsfag	45,5	46,5	0	1,5	-0,5	1
Kunst, design og arkitektur	15	15	0	0	0	0
Medier og kommunikasjon	13	12,5	0	-0,5	0	-0,5
Musikk, dans og drama	24	24	0	0	0	0
Studiespesialisering	256,5	252	-0,5	1,5	-5,5	-4,5
YRKESFAGLIGE						
Bygg- og anleggsteknikk	65,5	68	0	2,5		2,5
Elektro og datateknologi	81,5	86	0	3,5	1	4,5
Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign	18	18	0	0	0	0
Helse- og oppvekstfag	110,5	117,5	0	7	0	7
Håndverk, design og produktutvikling	4	4	0	0	0	0
Info-teknologi og medieproduksjon	18	18	0	0		0
Naturbruk	23	23	0	0	0	0
Restaurant- og matfag	15	16	0	1		1
Salg, service og reiseliv	35,5	39	0	3,5		3,5
Teknologi- og industrifag	135,5	144,5	-1	9,5	0,5	9
Andre tilbud (Tilrettelagt, forberedende kurs for minoritetsspråklige, nettskole etc.	120	123	0	0	0	3
<i>Grunnkompetanse Klasseressursene er fordelt til skolene fra og med skoleåret 24/25</i>	33,5	33,5	0	0	0	0
Sum endringer		3 (nettskolen)	-1,5	29,5	-4,5	26,5

Konklusjon

Fylkesdirektøren har i denne saken vurdert en lang rekke forhold og faktorer i arbeidet med tilbudsstruktur for 2025/26. Blant sentrale faktorer er størrelsen på avgangskullet fra grunnskolen, fordeling mellom studieforberedende og yrkesfag, tilgang på læreplasser, oppfyltingsgrad og sammenhengen mellom Vg1, Vg2 og Vg3.

Det legges opp til at skolene i størst mulig grad får den samme kapasiteten på Vg2 som skolene har på Vg1 inneværende skoleår. Det samme gjelder Vg3 der tilbudene videreføres i skole. Endringer på Vg2 og Vg3 er i hovedsak et resultat av antall klasser som er startet opp på nivået under. For at ungdommer skal ha mulighet til å fullføre det utdanningsløpet de starter på, må det være samsvar mellom klassetall på Vg1, Vg2 og Vg3. Det tas også hensyn til ledige plasser på Vg1 i dimensjoneringen av Vg2-tilbudet, og ledige plasser innenfor et programområde kan føre til behov for færre klasser på neste nivå.

Fylkesdirektøren vurderer at rammen på 1 053,5 klasser trolig vil gi plass til alle elever med ungdomsrett skoleåret 2025/26. Når søkingen er kjent i mars 2025, vil sak om tilbudsstruktur bli revidert slik at det er bedre samsvar mellom tilbud og søkertall. Rammen på 1 053,5 klasser vil da kunne bli noe endret som følge av søkemønsteret. Det som er helt sikkert, er at det vil bli foreslått endringer innenfor rammen mellom programområder som følge av søkertallene. Inntaksnemnda vil behandle disse forslagene til endringer i møtet i mars 2025. Dette er nærmere kommentert i kapittel 1 i saksframlegget.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/92970-1

Saksbehandler: Helge Eide

Avdeling: Seksjon dimensjonering og inntak - opplæring

Ny forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland fylkeskommune

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
48/2024	07.11.2024	Yrkesopplæringsnemnda
86/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
88/2024	08.11.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
55/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Lokal inntaks- og formidlingsforskrift i Rogaland_24

Sammendrag

Ny opplæringslov ble gjort gjeldende fra 1. august 2024. I den forbindelse skal hvert fylke utarbeide en ny lokal forskrift som gir bestemmelser for hvordan inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass skal skje i eget fylke. Forslag til ny forskrift er vedlagt saksframlegget.

Rogaland fylkeskommune har valgt å ta med bestemmelser som gjelder inntak til videregående opplæring for voksne i samme forskrift som regulerer inntak til skole og formidling til læreplass. Dette er ordnet i egne kapitler i forskriften. På den måten får vi samlet alle lokale bestemmelser om inntak i samme forskrift.

Ny lokal forskrift ble sendt på høring 18. september med seks ukers høringsfrist. Frist for å komme med høringsinnspill er satt til 30. oktober. Forslaget som er på høring vil i sin helhet erstatte dagens forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland fylkeskommune fra 2017, sist revidert i januar 2023.

Pr. 25. oktober var det ikke kommet noen innspill til høringen. For å rekke fristene for politisk behandling må saksframlegget ferdigstilles noen få dager før høringsfristen utløper. Fylkesdirektøren vil ettersende eventuelle innspill til saken dersom det kommer høringsinnspill fram til 30. oktober.

Fylkesdirektørens innstilling

Sak om ny forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland tas til orientering.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen

opplæringsdirektør

Bakgrunn for saken

Alle fylker må en lokal forskrift for inntak som skal supplere eller hensynta lokale forhold. Den lokale forskriften kan ikke være strengere enn den sentrale forskriften, også kalt opplæringsforskriften. Fylkesdirektøren har tatt utgangspunkt i gjeldende lokale forskrift for inntak og formidling, og tilpasset denne til nytt lovverk som ble gjort gjeldende fra 1. august 2024.

Problemstilling

Lokale bestemmelser må være tilpasset opplæringsloven med forskrifter. For at disse skal være klare i januar 2025 (når det åpnes for søking til skoleåret 2025/26), må det vedtas en lokal forskrift som regulerer lokale forhold.

De folkevalgte bes ta stilling til vedlagte forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplan i Rogaland fylkeskommune.

Saksopplysninger

Dagens lokale forskrift ble opprinnelig vedtatt i 2017, men har vært gjennom flere tilpasninger og revideringer siden den gang. Sist gang den ble revidert og vedtatt av fylkestinget, var i januar 2023.

HØRINGSINNSPILL

Fylkesdirektøren sendte saken på høring 18. september. Det ble sendt egne høringsbrev til kommunene i fylket, våre videregående skoler, privatskoler i Rogaland, Statsforvalteren, lærerorganisasjonene, ulike interesseorganisasjoner og elevorganisasjonen. I tillegg ble høringen lagt ut på fylkeskommunens hjemmeside.

Pr. 25. oktober var det ikke kommet noen innspill til høringsforslaget.

Fylkesdirektøren vil ettersende eventuelle innspill til saken dersom det kommer høringsinnspill fram til fristen som er 30. oktober.

INNHold OG OPPBYGGING AV LOKAL FORSKRIFT

Ny lokal forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland fylkeskommune har i hovedsak tatt utgangspunkt i gjeldende lokale forskrift, sist revidert i januar 2023. Svært mye av innholdet i dagens lokale forskrift har blitt videreført, men for å ivareta nye bestemmelser i opplæringsloven og opplæringsforskriften har det vært behov for å ta med flere bestemmelser.

Ny lokal forskrift består nå av fem kapitler og 40 paragrafer. Første kapittel omhandler formål og virkeområde, andre kapittel gjelder inntak til skole. Formidling til læreplass utgjør kapittel tre, mens videregående opplæring for voksne omtales i kapittel fire. Avslutningsvis inneholder kapittel fem felles bestemmelser.

Fylkesdirektøren har sett det som hensiktsmessig å ta med bestemmelser om videregående opplæring for voksne i samme forskrift som inntak til skole og formidling til læreplass. Ny opplæringslov gir alle over 19 år mulighet til å ta ut retten til videregående opplæring gjennom videregående opplæring for voksne.

Læreplanene er også felles for ungdom og voksne, og voksne deltakere skal ut i samme læreplassmarked som ungdommene formidles til.

ARBEIDSGRUPPER

De ulike faggruppene bestående av inntak, opplæring i bedrift og videregående opplæring for voksne, har hatt flere møter sammen med fylkesadvokaten for å sikre kvalitet i paragrafene. Når forskriften er vedtatt av fylkestinget i desember 2024, vil fylkesadvokaten sikre at forskriften legges ut på Lovdata med virkning fra januar 2025.

Fylkesdirektørens vurderinger

Selv om alle fylker er pålagt å utarbeide egne, lokale forskrifter om hvordan inntaket til videregående skole, formidling til læreplass og inntak for voksne deltakere skal skje, så er de aller fleste forhold regulert i opplæringsloven og opplæringsforskriften.

Den lokale forskriften skal derfor være et supplement til de sentrale bestemmelsene. Den kan heller ikke være strengere enn sentral lov og forskrift.

Fylkesdirektøren vurderer at ny lokal forskrift ivaretar alle disse forholdene, og anbefaler at forskriften vedtas slik den foreligger.

Konklusjon

Fylkesdirektøren vurderer at forslag til ny forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass i Rogaland fylkeskommune ivaretar behovet for nødvendige lokale bestemmelser og tilpasninger til opplæringsloven og opplæringsforskriften. Innholdet i forskriften er utarbeidet og kvalitetssikret i samarbeid med fylkesadvokaten.

I skrivende stund har det ikke kommet noen høringsinnspill, men fylkesdirektøren vil ettersende eventuelle innspill som kommer fram til høringsfristen 30. oktober.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/93592-1

Saksbehandler: Catrine Utne Pettersen

Avdeling: Seksjon opplæring i bedrift

Søknad om endring av tilbudsstruktur for Vg3 energioperatør - orientering

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
47/2024	07.11.2024	Yrkesopplæringsnemnda
56/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget

Sammendrag

I sak 16/23 ble det gjort vedtak om at Rogaland fylkeskommune igjen skulle søke om endring av den nasjonale tilbudsstrukturen for Vg3 energioperatør på Dalane videregående skole.

Videre ble det i FT sak 2024/26 gjort følgende vedtak:

Rogaland fylkeskommunes tilbud om ett år ekstra opplæring til de som søker læreplass i energioperatørfaget, avvikles med virkning fra og med skoleåret 2025/26. Fylkestinget ser positivt på at fagskolen oppretter en fagskoleutdanning innen fornybar energi og vindkraft i Dalane.

Fylkestinget oppfordrer til dialog med kompetansemiljøet i næringen i ulike deler av fylket om hvordan en i tett samarbeid kan sikre rekruttering og rett kompetanse med gode læreløp fremover. Fylkestinget viser spesielt til den pågående satsningen på havvind

Med bakgrunn i vedtaket vist til over, faller grunnlaget for å søke om en slik endring bort.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Eiliv Fougner Janssen

opplæringsdirektør

Catrine Utne Pettersen

seksjonssjef

Bakgrunn for saken

I sak 16/2023 ble det gjort følgende vedtak:

Fylkesdirektøren vurderer at det er lite sannsynlig å få gjennomslag for å få etablert et nytt utdanningsprogram, programfag eller lærefag og anbefaler derfor ikke at det blir satt i gang en slik søknadsprosess. For å sikre og styrke relevant utdanning i fylket og posisjonere seg for det som blir Norges største fornybarsatsing, må Rogaland fylkeskommune igjen søke Utdanningsdirektoratet om endring i tilbudsstrukturen for Vg3 Energioperatør.

Problemstilling

Skal Rogaland fylkeskommune igjen søke Utdanningsdirektoratet om endring i tilbudsstrukturen for Vg3 Energioperatør.

Saksopplysninger

Energioperatørfaget ble opprettet som et Vg3-tilbud ved Dalane videregående skole i 2011. Faget var den gang heller ikke et skoletilbud i nasjonal tilbudsstruktur, men Rogaland valgte likevel å organisere opplæringen som et skoletilbud. I to omganger har fylkeskommunen søkt sentrale myndigheter om å opprette faget som et Vg3-tilbud i skole, men begge gangene har søknadene blitt avslått.

I forbindelse med revidering av nasjonal tilbudsstruktur for fem-seks år siden ble det også foreslått at energioperatørutdanningen skulle være et Vg3-løp i skole før læretid. Innspillene ble ikke tatt med, og faglig råd for elektroutdanning støttet heller ikke forslaget. For få år siden endret derfor fylkeskommunen innsøkingen slik at tilbudet kun er søkbart som et lærefag. Dalane videregående skole har likevel beholdt én klasseressurs for å gi ekstraopplæring til de som har søkt læreplass i faget.

Denne ekstraopplæringen har vært gitt, og gis som et lokalt initiativ uten støtte fra sentrale myndigheter. Dalane videregående skole har over flere år erfart at bransjen ikke tar nødvendig ansvar for å ta imot lærlinger, og det eksisterer heller ingen forpliktende avtaler om dette. Til tross for omfattende jobbing fra skolens side, lykkes de sjelden med å skaffe alle læreplass, selv om antall søkere er veldig lavt fra år til år. Flere av aktørene i bransjen er tydelige på at utdanningen ikke er nødvendig, selv om de har erfart at lærlingene de henter etter Vg3-året ved Dalane videregående skole har god kompetanse. Noen viser til at de tar inn lærlinger i energioperatørfaget direkte fra Vg2 elenergi og ekom, og at dette fungerer fint. Det er for øvrig denne veien som er gjeldende i nasjonal tilbudsstruktur. Behovet for lærlinger er svært lavt, og søkingen til energioperatørfaget har vært og er meget lav.

Med bakgrunn i dette, la fylkesdirektøren fram forslag til vedtak om at tilbudet om ett år ekstra opplæring avvikles med virkning fra og med skoleåret 2025/26, sak 61/2024 og det ble gjort følgende vedtak:

Rogaland fylkeskommunes tilbud om ett år ekstra opplæring til de som søker læreplass i energioperatørfaget, avvikles med virkning fra og med skoleåret 2025/26. Fylkestinget ser positivt på at fagskolen oppretter en fagskoleutdanning innen fornybar energi og vindkraft i Dalane.

Fylkestinget oppfordrer til dialog med kompetansemiljøet i næringen i ulike deler av fylket om hvordan en i tett samarbeid kan sikre rekruttering og rett kompetanse med gode læreløp fremover. Fylkestinget viser spesielt til den pågående satsningen på havvind

Fylkesdirektørens vurderinger

Med vedtaket om at et års ekstra opplæring til de som søker læreplass i energioperatørfaget avvikles fra skoleåret 2025/26, faller grunnlaget for at Rogaland fylkeskommune søker om endring av tilbudsstrukturen for Vg3 Energioperatør bort.

Konklusjon

Saken tas til orientering.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/92906-1

Saksbehandlar: Jofrid Fludal

Avdeling: Seksjon opplæring i bedrift

Mogleg Vg2 tilbod i tradisjonelle byggjeteknikkar i Ryfylke

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utal
53/2024	07.11.2024	Yrkesopplæringsnemnda
57/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget
84/2024	14.11.2024	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Prosjektskisse og budsjett tradisjonelle byggeteknikker

Samandrag

Fylkesdirektøren har i denne saka kartlagt om det ligg til rette for eit vg2 tilbod i tradisjonelle byggjeteknikkar ved ein av dei vidaregåande skulane i Ryfylke, i samarbeid med Ryfylkemuseet.

I arbeidet med saka har fylkesdirektøren vore i dialog med både Sauda vgs og Ryfylkemuseet, som begge har stilt seg svært positive til å etablere eit slikt utdanningstilbod. Saman har dei utarbeida ein prosjektplan med ein pilot for vg2 tømrrar skuleåret 25/26, hovudprosjekt skuleåret 26/27 og eventuelt fast tilbod frå skuleåret 27/28.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Eit forprosjekt i tradisjonelle byggjeteknikkar vert sett i gong ved Sauda vidaregåande skule i samarbeid med Ryfylkemuseet skuleåret 25/26.
2. Forprosjektet blir evaluert før hovudprosjektet skuleåret 26/27.

3. Finansiering av dette forprosjektet på omlag kr 200 000 i 2025 og kr 500 000 i 2026 tas opp i revidert budsjett.

Eiliv Fougner Janssen
opplæringsdirektør

Jofrid Fludal
konstituert seksjonssjef

Bakgrunn for saka

Denne saka har utspring i eit verbalpunkt i årsbudsjettet for 2022 og økonomiplan for Rogaland fylkeskommune 2022-2025;

«Rogaland har mange historiske og verneverdige bygg som er bygde etter gammalt, norsk tradisjonshandverk. For å ivareta og halda ved like bygga, er det nødvendig å sikra tilstrekkeleg opplæring og kompetanse innan fagfeltet tradisjonshandverk. Fylkestinget ber fylkesrådmannen om å etablera eit samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune, Norsk kulturarv og musea våre for opplæring innan tradisjonshandverk».

Som svar på verbalpunktet vart orienteringssaka «Samarbeid om opplæring innan tradisjonshandverk» [48/2023](#). Saka fekk ein oppfølgjar der ein bad om ei orientering om kva mogelegheit det var for opplæring i tradisjonelle byggjetechnikkar etter modell frå Hjerleid handverksskole; «Tradisjonelle byggjetechnikkar – orientering» [2/2024](#).

Opplæringsutvalet har som ei ytterlegare oppfølging, bede om ei sak der ein ser nærare på om tradisjonelle byggjetechnikkar kan bli eit vg2 tilbod ved ein av dei vidaregåande skulane i Ryfylke, i samarbeid med Ryfylkemuseet.

Denne saka er ei vidareføring av dei føregåande orienteringssakene, og i den vidare saksutgreiinga, blir desse tre sakene sett på som ei, då mykje av kunnskapsgrunnlaget er det same.

I arbeidet med saka har ein samarbeida på tvers - både frå seksjon skule, seksjon opplæring i bedrift og seksjon for kulturarv.

Problemstilling

Kan tradisjonelle byggjetechnikkar bli eit vg2 tilbod ved ein av skulane i Ryfylke, i samarbeid med Ryfylkemuseet?

Saksopplysningar

Tradisjonshandverk er ein viktig del av kulturarven vår som formidlar historie og tradisjonar. Kunnskap, tradisjonar og måtar å gjere noko på, er like viktig for

kulturarven vår som gjenstandar og bygningar, og vart styrka med Unesco-konvensjonen i 2003, som seier at det er viktig å sikre at kunnskapen om tradisjonelle handverk blir bevart og brukt vidare.

Bygningsvern og tradisjonshandverk har vore tema i ei rekke offentlege strategiar, meldingar og rapportar dei siste åra. Blant anna driv Riksantikvaren i desse dagar med å ferdigstille ein [handverksstrategi](#). Strategien skal vere eit verktøy i Riksantikvarens og kulturmiljøforvaltninga sitt arbeid med å auke kompetanse og kapasitet innanfor relevante handverk. Rogaland fylkeskommune har sendt høyringsinnspel [116/2024](#) til planen.

Riksantikvaren har fått fleire tilbakemeldingar på at det er mangel på handverkarar til å ta istandsettingsoppdrag, og kunnskap er i ferd med å forsvinna. Å snu dette er ikkje gjort i ei handvending. Handlingsboren kunnskap blir tileigna gjennom praktisk mengdetrening over tid.

Handverksstrategien legg blant anna vekt på at utfordringane knytt til mangel på tradisjonshandverk må løysast av fleire sektorar. Det vert trekt liner mellom kulturmiljøforvaltninga og blant anna opplæringssektor og byggebransje. Strategien skal følgjast opp av ein handlingsplan.

Rogaland fylkeskommune vedtok i 2023 [Regionalplan for kulturmiljø 2023 – 2035](#). Visjonen til regionalplanen er at: “Rogaland tek vare på- og verdset- kulturmiljøa sine som viktige ressursar i ei berekraftig samfunnsutvikling.”

I planen sitt [handlingsprogram](#) finn vi følgjande tiltak under strategi 1C “tradisjonar og tradisjonshandverk”; *Stimulere til at tradisjonar og tradisjonshandverk blir haldne levande*. Eit av punkta er å legge til rette for at handverkarar kan lære seg tradisjonshandverk gjennom kursing, stipend og utdanning.

Rogaland har mange historiske og verneverdige bygg. For å ivareta og halda bygga ved like, er det nødvendig å sikra tilstrekkeleg opplæring og kompetanse innan fagfeltet tradisjonshandverk. Det er mangel på handtverkarar med kompetanse i antikvarisk bygningsvern og behovet vil auke. Fag som er knytt til bygningsvern, er det mest etterspurnad etter i Rogaland ser det ut som. Tømrarfaget peikar seg ut, men fag som til dømes murar, malar og blekkslagar er og aktuelle fag. Kystklima har andre utfordringar i høve til bygningsvern enn det innlandsklima har, noko ein må ha god kunnskap om i kystfylka.

Skal Rogaland fylkeskommune gjere ei satsing mot tradisjonshandverk, meiner fylkesdirektøren at det må byggje på allereie eksisterande strukturar, og opplæringsutvalet har i denne saka peika på ein av dei vidaregåande skulane i Ryfylke i samarbeid med Ryfylkemuseet. Av dei to vidaregåande skulane fylkeskommunen har i denne regionen, Sauda og Strand, er det Sauda vgs som har utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk.

Sauda vgs har i inneverande skuleår 8 elevar på vg1 bygg- og anleggsteknikk og 6 elevar på vg2 tømrar. Skulen har ei rolle som regionalt kompetanse- og vaksenopplæringscenter.

[Ryfylkemuseet](#) er det største bygningsmuseet i Rogaland og forvaltar i dag 74 bygningar og 2 antikvariske båtar. Museet har eiga bygningsvernavdeling med fast tilsett antikvar og tre museumshandverkarar. Dei er godkjent lærebedrift i tømrarfaget. Ei av oppgåvene til Ryfylkemuseet er å spreie kunnskap om bygningsvern og tradisjonshandverk.

Fylkesdirektøren har gjennomført eit fellesmøte med både Sauda vgs og Ryfylkemuseet for å kartlegge korleis både skulen og museet stiller seg til det vedtaket som er gjort. Ingen av partane var på førehand kjent med det politiske initiativet før fylkesdirektøren tok kontakt. Det viste seg ganske fort at begge parter var svært positive til tanken, og det passa godt inn i deira framtidige planar og visjonar. Dei var raskt einige om at det måtte vere eit samarbeid der museet har kompetansen og skulen er med og skreddarsyr opplegget. Ei satsing på vidaregåande nivå, vil krevje meir ressursar enn det Ryfylkemuseet har i dag.

Sauda vgs og Ryfylkemuseet har god kjennskap til kvarandre gjennom ulike samarbeid og har i samband med denne saka utarbeida ein prosjektplan korleis ein kan byggje opp eit slikt tilbod. I planen beskriv dei kva som må gjerast, korleis dei vil gjere det og kva det vil koste. Dei har og starta på eit utkast til ein fordjupingsmodul.

Ryfylkemuseet har, i samarbeid med 2 museum i Agder, etablert felles læringsarena for NTNU sitt studieprogram *Tradisjonelt bygghandverk*, noko som eit utdanningstilbod på vidaregåande nivå vil nytte godt av. Kompetanseoverføring og styrking av fagmiljø er ein viktig del.

Dersom fylkeskommunen gir klarsignal, tek samarbeidspartane sikte på å starte ei stegvis oppbygging med utprøving av ein pilot i skuleåret 25/26, der målet er å byggje eit kunnskapsgrunnlag for å utvikle hovudprosjektet som er tenkt gjennomført i skuleåret 26/27. Dette vil vere første gjennomføring av tilbodet. Etter det vil ein gjere ei vurdering av tilbodet og ta eit val om ein skal etablere eit fast tilbod frå skuleåret 27/28.

Gjennom innleiande samtalar har Ryfylkemuseet fått eit overordna innblikk i korleis Sauda VGS arbeider for å etablere nettverk med næringa. Skulen har på si side fått ein kjennskap til korleis museet arbeider med tradisjonshandverk opp mot ulike målgrupper gjennom samarbeid med næringa, skuleverket, frivillige organisasjonar t.d. gjennom prosjekt, opplæring, formidling, kursing med meir.

Samstundes har dei avklart kva ressursar som krevst for å utvikle og gjennomføre eit forprosjekt med ei utprøving av ein pilot. Nettverksbygging mellom skule, museum og næring vil stå sentralt i førebuingane av eit tilbod både på kort og lang sikt.

Kostnadene til eit utviklingsprosjekt er anslått til i overkant kr 1 800 000 - fordelt over 3 år. Forprosjektet (piloten) er kostnadsrekna til omlag kr 700 000, med ei fordeling på omlag kr 200 000 i 2025 og kr 500 000 i 2026. I hovudprosjektet blir kostnadene fordelt på 2026 og 2027.

Planskissa med kostnadsoverslag er lagt ved saka.

Skal ein lukkast med å byggje opp eit tilbod i tradisjonelle byggjeteknikkar må ein i tillegg til læringsarena og lærarkrefter, også ha elevar som ynskjer ei slik fordjuping. Difor har fylkesdirektøren hatt møte med styret i fagnettverket for bygg- og anleggsteknikk. Fagnettverka si hovudoppgåve er å drive og samordne etterutdanning i eigne fag. I yrkesfag er fagnettverka fylkesvise og styret består av avdelingsleiarar.

Styret i fagnettverket stilte seg positive til tanken å bygge opp eit tilbod i tradisjonelle byggjeteknikkar i Rogaland. Alle var samstemte på at det er Vg2 tømrarfaget ein må starte med, og at kunnskapen i tradisjonshandverk generelt blant lærarar på bygg- og anleggsteknikk må hevast. Fagnettverket peika på Sauda vgs som koordinatorskule for tradisjonshandverk.

Framtidige elevar vil kunne bli kjent med tradisjonshandverk gjennom yrkesfagleg fordjuping (YFF) som er eit fag der elevane får høve til å orientera seg i arbeidslivet. Dette er eit stort fag i vidaregåande skule med 168 timar på vg1 og 253 timar på vg2. Som koordinatorskule vil Sauda vgs, koordinera praksisplassar i faget og ha ansvar for å byggja nettverk med museum og bedrifter som med god kompetanse på tradisjonshandverk.

Tilskotsordninga for [kompetanseutvikling i fag- og yrkesopplæringa](#) (kjent som Dekomp-y i skolen) omfattar ulike tiltak, mellom anna; hospiteringsordning, yrkesfaglærer 2, kurs og sertifisering. Ordninga bør brukast både til opplæring av lærarar og elevar, og då er den mest aktuelle ordninga yrkesfaglærer 2. Her får Ryfylkemuseet og bedrifter med god kompetanse på tradisjonshandverk høve til å komma inn i skulen som ein ekstra yrkesfaglærer. Yrkesfaglærer og samarbeidspersonen frå arbeidslivet lagar læringsoppdrag i lag og knyter dette motkompetansemål. Formålet med ordninga er å bidra til å skapa gode og nyttige relasjonar mellom skule og arbeidsliv, auka læringsutbyttet og motivasjonen til elevane for faga. I tillegg skal ordninga auka kompetansen til lærarane i programfaga. Det er eit krav i yrkesfaglærer 2 at elevane får arbeide praktisk i læringsoppdraget.

Fylkesdirektørens vurderingar

Denne saka har hatt ei lang reise frå den såg dagens lys i eit verbalpunkt i årsbudsjettet for 2022 og økonomiplan for Rogaland fylkeskommune 2022-2025.

På vegen er regionalplan for kulturmiljø 2023-2035 vedtatt. I regionalplanen finn vi mål og strategiar som byggjer opp under prosjektet som er skissert i Ryfylke. Det same gjeld Riksantikvaren sin handverksstrategi. I denne strategien vert ulike opplærings- og utdanningsmoglegheiter innanfor feltet beskrivne. I dette biletet passar samarbeidsprosjektet mellom Sauda vgs og Ryfylkemuseet godt inn.

Sauda vgs har god erfaring med utdanningstilbod som samlar elevar frå heile fylket. Dei har og erfaring med landsline, og er vane med elevar som må bu på hybel. Ein kan sjå føre seg at elevar frå heile Rogaland kan inviterast til Sauda for å utplasserast i YFF. Fullføringsreforma opnar for nye måtar å jobbe på. Som

vaksenopplæringscenter har skulen erfaring med vaksne. Hjerleid handverksskule har svært gode erfaringar med unge og vaksne i same klasse. Det er all grunn til å tru at ei satsing på tradisjonelle byggjetechnikkar vil styrke både vg2 tømrar og vg1 bygg- og anleggsteknikk ved Sauda vgs.

Ryfylkemuseet har brei erfaring som læringsarena både for grunnskule, vidaregåande opplæring og høgare utdanning. Museet har godt skulerte tilsette som både vil og kan.

Saman har Sauda vgs og Ryfylkemuseet utarbeida ein plan på korleis ein gjennom eit forprosjekt (pilot) med påfølgande hovudprosjekt skaffar seg erfaring og kunnskapsgrunnlag om eit utdanningstilbod innan tradisjonelle byggjetechnikkar er liv laga som eit fast tilbod.

Ei satsing på tradisjonshandverk i Ryfylke må marknadsførast, slik at elevar med interesse for tradisjonshandverk kan søkje seg dit. Å styrke fagkunnskapen til lærarar på aktuelle linjer vil i neste runde kunne spreie kunnskap og interesse blant elevar. Dette må vere ei kollektiv satsing, slik at ein ikkje er avhengig av enkeltlærarar. Som skuleeigar kan Rogaland fylkeskommune gjere ei satsing mot alle vidaregåande skular i fylket. Fagnettverket bør tas i bruk med Sauda vgs som koordinatorskule.

Skal ein skape miljø rundt eit skuletilbod i tradisjonshandverk, krev det eldsjeler og stor vilje - over tid. Fylkesdirektøren møte med miljøet i Ryfylke, gav tru på at eit slikt engasjement kan finnast akkurat der. Ryfylkemuseet har som mål å bli blant dei leiande musea i landet innan systematisk bevaring, kompetansebygging og formidling av handlingsboren kunnskap. Det er vanskeleg å spå, særleg om framtida heiter det. Ein kan ikkje på noverande tidspunkt vite kva det kan utvikle seg til på sikt i Ryfylke. Den mest kjende handverksskulen i landet; Hjerleid, som byggjer på ein lang tradisjon, har brukt mange år på å byggje opp det tilbodet dei har i dag.

Konklusjon

Fylkesdirektøren meiner det ligg godt til rette for at tradisjonelle byggjetechnikkar kan bli eit vg2 tilbod ved Sauda vidaregåande skule i nært samarbeid med Ryfylkemuseet. Begge parter har tilsette som både vil og kan, og er i stand til å byggje opp eit slikt tilbod. Fylkesdirektøren meiner at skal ein lukkast, må ein starte i det små og byggje opp eit slikt tilbod over tid, slik Sauda vgs og Ryfylkemuseet har skissert i prosjektpånen. Det må løyvast nødvendige midlar.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/84847-1

Saksbehandler: Bente Romseland Døsen

Avdeling: Opplæringsavdelingen

Foreløpig orientering om følgeevaluering av implementering av ny modell for inntak og organisering av grunnkompetanse

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
92/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
97/2024	08.11.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
58/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget

Sammendrag

I sak 2023/15218-1 «Ny plan for inkludering og tilpasset opplæring», ble det vedtatt å igangsette en uavhengig følgeevaluering av implementeringen av ny modell for inntak og organisering av elever som blir tatt inn på grunnkompetanse. Elevgruppen er særlig utsatt for fremtidig utenforskap og derfor er det svært viktig å følge med på om de opplever seg inkludert og får et trygt og godt tilpasset opplæringstilbud av høy kvalitet, og som medfører sluttkompetanse enten som lærekandidat eller fagbrev.

Fylkesdirektøren har derfor inngått avtale med [Rogaland Revisjon IKS](#) om å gjennomføre følgeevalueringen og gir i denne saken en orientering om hvordan følgeevalueringen gjennomføres.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Orienteringen om følgeevalueringen tas til følge

Eiliv Fougner Janssen
opplæringsdirektør

Linda Gilje
seksjonssjef

Bakgrunn for saken

Fylkesdirektøren viser til behandling av sak 2023/15218-1 *Ny plan for inkludering og tilpasset opplæring*, hvor fylkestinget vedtok at ny modell for inntak og organisering av opplæring for elever som går mot planlagt grunnkompetanse innføres fra skoleåret 2024/2025. Samtidig ble det vedtatt at «*Det skal gjennomføres en uavhengig følgeevaluering av implementeringen av ny modell for inntak og organisering av grunnkompetanse*» jfr. saksprotokoll 97/2023 vedtakspunkt 4.

Fra og med skoleåret 2024/2025 ble derfor inntaksmodellen for grunnkompetanseelevene endret fra å ha mulighet til å søke egne grupper til å søke direkte til utdanningsprogram. Frem til endringsvedtaket har elever som gikk mot grunnkompetanse kunnet søke på to ulike organiseringsformer, grunnkompetanse i egen gruppe og grunnkompetanse i ordinær klasse.

I gammel modell begrenses elevenes valg av utdanningsprogram. Elever som rettet seg mot grunnkompetanse, hadde anledning til å søke på samtlige utdanningsprogram, men ikke alle utdanningsprogrammene ble tilbudt i egen gruppe. Jamfør opplæringslova skal alle elever ha mulighet til å velge mellom samtlige utdanningsprogram. Når fylkeskommunen kun kunne tilby utvalgte utdanningsprogram i en gruppe, medførte det at elevene i praksis ikke fikk denne muligheten.

I ny modell kan elevene ikke lenger søke seg direkte inn i en gruppe. Det innebærer ikke at tilbudet om grunnkompetanse i egen gruppe forsvinner, men at en flytter vurderingen av organiseringsform til overføringsmøter om våren, mellom elev, foresatte, skole og PPT. Den nye inntaksmodellen bygger på prinsippet om at alle elever skal møte et inkluderende læringsmiljø. Endringen av inntaksmodellen er i tråd med overordnet del kap. 3.2 som tilsier at skolen skal legge til rette for en opplæring som ivaretar både fellesskapet og hver enkelt elev, slik at elevene får best mulig utbytte av opplæringen. Vedtaket innebar også at hensynet til elevenes beste og retten til medvirkning blir vektlagt i vurderingen av organiseringsform av opplæringen jfr. forskrift til opplæringsloven § 10-1 og § 10-2.

Bakgrunnen for endringen av inntaksmodellen er at en overordnet intensjon for det norske skolesystemet skal gi et inkluderende og likeverdig tilbud til alle elever

uavhengig av deres evner og forutsetninger. Dette uttrykkes både i fagfornyelsen og i opplæringslova, og det er en grunnleggende føring for [Stortingsmelding 6 \(2019-2020\)](#) om tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage og skole. Det samme presiseres i [Fullføringsreformen](#), der hovedmålet er at flere skal få en inkluderende og tilpasset opplæring som kan bidra til at enda flere fullfører og består videregående opplæring.

Rogaland Revisjon IKS har fått i oppdrag å gjennomføre følgeevalueringen over en seksårs periode og rapporterer årlig til opplæringsavdelingen i Rogaland fylkeskommune.

Problemstilling

Fylkesdirektøren orienterer i denne saken om den uavhengige følgeevalueringen av ny inntaksmodell for grunnkompetanse, hvor formålet er å evaluere implementeringen av ny modell for inntak og organisering av grunnkompetanse.

De folkevalgte bes om å ta orienteringen til følge.

Saksopplysninger

All statistikk for gjennomføringen i videregående opplæring blir målt etter henholdsvis 5 år for elever i studiespesialiserende utdanningsprogram og 6 år for elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer jfr. [Statistisk sentralbyrå](#) og [UDIR](#). For å sikre data over tid er det derfor også i denne følgeevaluering valgt å innhente data over seks år fra elevgruppen som startet i videregående opplæring vg1 2024 og fram til 2030.

Rogaland Revisjon IKS er eid av fylkeskommunen og 24 kommuner i Rogaland fylkeskommune. Rogaland Revisjon IKS er valgt som leverandør for oppdraget grunnet deres gode kjennskap til lignende undersøkelser for fylkeskommunen, eksempelvis innen spesialundervisningsfeltet, og de kjenner derfor også godt til elevgruppen og deres utfordringer.

I det følgende beskrives en kortversjon av prosjektplanen med problemstillinger for oppdraget, metodikk, fremdriftsplan og omfang.

Problemstillinger for oppdraget

Formålet med følgeevalueringen er å mest mulig objektivt kunne si noe om hvordan utviklingen har vært for denne gruppen av elever over en seksårsperiode.

Datakildene vil både være kvantitative registerdata og kvalitative data hentet fra brukerrettet evalueringer.

Eksempelvis vil en ved hjelp av kvantitative registerdata undersøke:

- Andel elever som søker grunnkompetanse?
- Andel elever som er tilknyttet klasse?
 - o Hvis mulig spesifisert på avgiverkommune?
- Andel elever som kun er tilknyttet egen gruppe?
 - o Hvis mulig spesifisert på avgiverkommune?
- Andel elever som får karakterer og i hvilke fag?
- Andel elever som får lærekontrakt/ opplæringskontrakt (lærekandidat)?
 - o Spesifisert på gruppe og klasse.
- Andel elever som består kompetanseprøve/ fagprøve?
- Andel elever som oppnår sluttkompetanse som ikke er grunnkompetanse?
- Andel elever som endrer organisering underveis i utdanningsløpet?
- Andel elever som slutter på skolen?

Dataene vil sammenlignes med dataene fra før ny modell trådte i kraft.

Den brukerrettede undersøkelsen omfatter spørreundersøkelser og intervjuer.

Problemstillingene vil være som følger:

- Hvordan opplever elever, foresatte, lærere og skoleledere undervisningstilbudet?
 - o Herunder hvilke muligheter og utfordringer medfører den nye modellen?
- Hvordan fungerer ny inntaksmodell i praksis?

Undersøkelsene vil bidra til å kunne svare på om implementeringen av ny inntaksmodell har ført til at flere elever med grunnkompetanse blir inkludert i ordinære klasser og om flere oppnår kompetansebevis eller fagbrev. Hensikten er også å svare på om elevene får et undervisningstilbud som er bedre tilpasset elevene, om skolene har den nødvendige kompetansen for å kunne gi et godt undervisningstilbud og om elevene opplever at de er inkludert i skolen? Videre vil en

finne ut om praksis har blitt endret, og om elever og foresatte opplever at de er tilstrekkelig informert og involvert?

Metodikk

Det vil bli benyttet både kvantitative og kvalitativ metode i undersøkelsen. Første trinn er å finne statistikk på data ved skolestart 2024 etter ny modell. Ettersom prosessen før innføring av ny inntaksmodell kan ha medført endringer i inntaket for kullet som startet skoleåret 2023/204, vil en innhente data fra kullet som startet 2022/2023 for å ha gode sammenligningstall. Deretter vil det innhentes samme tallgrunnlag for å undersøke utviklingen i takt med at den nye modellen tas i bruk.

Spørreundersøkelse og intervju vil hovedsakelig bli benyttet i tilknytning til den brukerrettede delen av undersøkelsen. Spørreundersøkelsen vil omfatte både lærere og skoleledere, samt elever på alle skolene som har grunnkompetanseelever. Undersøkelsen tilpasses deltakerne og gjennomføres årlig.

I tillegg vil det gjennomføres intervju med PPT, et utvalg av lærere og ledelse på 3-4 utvalgte skoler. Intervjuene vil bli gjennomført annethvert år. Det er også planen å følge et utvalg foresatte og elever i perioden. Her er det aktuelt å velge noen som er tatt inn etter gammel og ny modell.

Fremdriftsplan og omfang

Oppdraget startet opp vår 2024 og fullføres høsten 2030/vår 2031.

Sluttproduktet vil bli levert som en skriftlig rapport, sammen med en muntlig presentasjon. Rapporteringene vil skje etter følgende plan:

- Høsten 2024: Status
- Høst 2025: Utviklingen
- Høst 2026: Utviklingen
- Høst 2027: Utviklingen
- Høst 2028: Utviklingen
- Høst 2029: Utviklingen
- Høst 2030/vår 2031: Endelig rapportering.

Evalueringen gjennomføres innenfor en ramme fra 100 til 300 timer pr. år over en periode på 6 -7 år. Timeanslag pr. år er som følger:

ÅR	HVA	TIMEANSLAG:
2024	Prosjektplan, innhente tall, intervju og spørreundersøkelse	250 t
2025	Innhente tall og spørreundersøkelse	100 t
2026	Innhente tall, spørreundersøkelse og intervju	200 t
2027	Innhente tall og spørreundersøkelse	100 t
2028	Innhente tall, spørreundersøkelse og intervju	200 t
2029	Innhente tall og spørreundersøkelse	100 t
2030/2031	Innhente tall, intervju, spørreundersøkelse og rapportskriving	300 t

Kostnadene knyttet til følgeevalueringen tas av eget budsjett.

Fylkesdirektørens vurderinger og konklusjon

Fylkesdirektøren vurderer at den igangsatte følgeevalueringen som gjennomføres av Rogaland Revisjon IKS innehar høy kvalitet og vil kunne gi gode svar på hvordan det går med elevgruppen etter ny inntaksmodell. Elevgruppen det her er snakk om er særlig utsatt for fremtidig utenforskap og derfor er det svært viktig å følge med på om de opplever seg inkludert og får et trygt og godt tilpasset opplæringstilbud av høy kvalitet, og som medfører sluttkompetanse enten som lære kandidat eller fagbrev.

De endelige resultatene av følgeevalueringen vil først foreligge høst 2030/vår 2031, men underveis vil de årlige rapportene gi indikasjoner på hvordan det går med elevene etter ny inntaksmodell. Evalueringen skal gi en helhetlig forståelse av effekten av den nye inntaksmodellen, og bidra til kunnskapsbasert innsikt for målgruppen som omfattes av inntaksmodellen, slik at en kan foreta justeringer og kvalitetsmessige forbedringer av inntaksprosessen underveis.

Fylkesdirektøren mener at følgeevalueringen vil være et viktig bidrag til å få innsikt i hvordan elever, foresatte, lærere og skoleledere opplever tilbudet og om hvordan den nye modellen fungerer i praksis.

En følgeevaluering over seks år kan virke lenge, men for denne elevgruppen er det spesielt viktig å følge over lengre tid, da de gjerne vil ha behov for utvidet tid for å fullføre opplæringsløpet. Følgeevalueringen vil også kunne gi mer presise resultater og innsikter enn om perioden var kortere.

Fylkesdirektøren konkluderer med at følgeevalueringen bør gjennomføres som planlagt.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/84264-1

Saksbehandler: Vilde Christensen

Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Orientering - Evaluering av gratis skolefrokost i videregående skole i perioden 2019-2022

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
81/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
59/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget
85/2024	14.11.2024	Regional-, kultur- og næringsutvalget

Vedlegg:

- 1 Samarbeidsavtale RFK&UiS_Skolefrokost vgs.
- 2 Rapport1_2019_Gratis skolefrokost i vgs
- 3 Rapport3_2023_Gratis skolefrokost i vgs
- 4 Rapport2_2021_Gratis skolefrokost i vgs

Sammendrag

I perioden 2019- 2022 ble det gjennomført en gratis skolefrokostordning for elever i fylkeskommunale videregående skoler. Universitet i Stavanger (UiS) har gjennomført en evaluering av ordningen. Resultatene fra den siste evalueringsrapporten i 2023 blir presentert i denne saken.

Evalueringen viser at gratis skolefrokost får elevene til å spise frokost oftere. Den viser også en fordelingseffekt, der elever med lavere økonomi og innvandrerbakgrunn oftere benytter seg av tilbudet og rapporterer flere positive

effekter, som hyppigere frokostinntak og bedre oppmøte. Dette antyder at ordningen kan bidra til å redusere sosiale ulikheter blant elevene, både når det gjelder matinntak og utdanningsdeltakelse. Evalueringen har ikke analysert forhold som helseeffekter eller læringsutbytte.

Fylkesdirektørens innstilling

Utvalget tar resultatene fra evalueringen av skolefrokostordningen til orientering.

Rune Thele
samfunnsdirektør

Gareth Doolan
ass. avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Fylkestingets vedtok i sak 148/18 og i økonomiplanen 2019-2022 å sette av 4 millioner kroner til gratis skolefrokost ved de fylkeskommunale videregående skolene. Det ble samtidig bedt om at en evaluering av ordningen blir lagt frem for politisk behandling.

Fylkeskommunen har inngått en samarbeidsavtale med UiS om evaluering av ordningen. UiS har levert 3 evalueringsrapporter i perioden 2020-2023. De to første rapportene er tidligere lagt frem til politisk behandling i Fylkestinget i sak 101/2020 20. oktober 2020 og sak 105/2021 26. oktober 2021.

Problemstilling

I denne saken blir resultatene fra sluttevaluering av ordningen med gratis skolefrokost i de videregående skolene lagt frem til orientering.

Saksopplysninger

Fylkestinget vedtok i sak 148/18 og i økonomiplanen 2019-2022 å sette av 4 millioner kroner til gratis skolefrokost ved de fylkeskommunale videregående skolene.

Følgende vedtak ble fattet:

1. Det settes av 4 millioner kroner som et subsidiebeløp til kantinedriften i hht vedtatt budsjett 2019.
2. Beløpet fordeles skolene etter antall elever som beskrevet i saksforelegget.
3. Skolene bestemmer selv hvordan beløpet anvendes, men må være til det beste for elevene, kantineansatte og skolens kantinedrift.
4. Skolene må forplikte seg til å gi skolefrokost/ havregrøt til de elevene som ønsker det.
5. Subsidieordningen evalueres etter to år av elevrådet, kantineansatt og skolens ledelse.
6. Kantinene må jobbe for minst mulig matsvinn i tilberedningen av skolefrokosten.
7. En evaluering av ordningen legges frem for politisk behandling.

Evaluering

Evalueringen er gjennomført av utdanning- og kompetansesenteret ved UiS og Nofima AS. Det ble lagt opp til å ha en følgesevaluering med en spørreundersøkelse som skulle bli gjennomført tre ganger. Den første undersøkelsen ble gjennomført i starten av skoleåret 2019/2020, som «nullpunkt» for satsingen. Den andre i 2021 og siste i skoleåret 2022/2023.

Hovedmålet med evalueringen er å få oversikt over effekten av ordningen. For å vurdere om tilbudet har bidratt til at flere spiser frokost og se om det kan redusere sosiale helseforskjeller, er det hentet inn kunnskap om hvem som benyttet tilbudet. Spørreskjemaet inneholdt også flere spørsmål for å avdekke forhold rundt trivsel, læring og ulikheter i helse.

Gjennomsnittlig svarprosent på den siste evalueringen var 23% (3645 respondenter av totalt 15 844 elever i videregående skolen høsten 2022). Svarprosenten var lavere enn tidligere til tross for at det ble gjort flere tiltak for å bedre svarprosenten sammenlignet med de to foregående evalueringene. Grunnet lav svarprosent må resultatene tolkes med forsiktighet, selv om samsvar mellom svarene i de tre undersøkelsene styrker validiteten av resultatene.

Svarprosenten var synkende med årstrinn hvor 41% på VG1 besvarte, 35% på VG2, 18% fra VG3 og 4% fra VG4. 40% av svarene kom fra elever som går studiespesialisering, 12% fra Helse- og oppvekstfag. 86% av elevene var født i Norge og 7,2% var født i et land utenfor Europa.

Resultatene

Deler av undersøkelsen kartlegger elevenes generelle frokostvaner og viser at elevene har ulike frokostvaner. Omtrent halvparten (48%) av elevene spiser frokost hver dag, 17% spiser frokost 3-4 dager i uken og ca 16% oppgir at de aldri spiser frokost.

Det kommer frem av undersøkelsen at gratis skolefrokost får elevene til å spise frokost oftere. 40% av elevene benytter seg av tilbudet om gratis skolefrokost og rundt 80 % av elevene som benytter seg av frokosttilbudet svarer at det gjør at de spiser frokost oftere. Rapporten viser også at deltakelsen synker med alder og skoleår.

Det var en signifikant forskjell mellom elever født i Norge og utenfor Europa, der elevene født utenfor Europa benytter seg av tilbudet om skolefrokost oftere enn elever født i Norge.

I forhold til inntekt svarer de med dårlig råd /de som bor i et nokså dårlig hus at gratis skolefrokost påvirker deres oppmøte til første time positivt. Elever med god råd rapporterer også positive effekter på oppmøte.

Rundt 74% av elevene var fornøyd eller veldig fornøyd med skolefrokosten. Viktige grunner for elevenes deltakelse på skolefrokostordningen var at de fikk servert mat de liker, samt tilstrekkelig tid til å spise. Dette samsvarer med tidligere undersøkelser. Intervju med elevene bekrefter at de gjerne ønsker smøremåltid eller variasjon i grø, samt frukt.

Elever fra VG1 spiser frokost oftere og de benytter seg også av tilbudet om gratis skolefrokost oftere. Det er også disse som er mest fornøyd med skolefrokosten. Det var en generell fallende trend i både frokostspising og deltakelse på skolefrokosten med alder.

Fylkesdirektørens vurderinger

Det er positivt at ordningen med gratis skolefrokost i analyseperioden har bidratt til at flere elever spiste frokost oftere, at det synes å ha hatt positive fordelingseffekter blant elevene og bidratt til bedre oppmøte. Det er også bra at de fleste elevene var fornøyde med tilbudet

Videre kan det tenkes at ordningen kan ha andre positive effekter som evalueringen ikke tydelig nok fanger opp. Internasjonal forskningslitteratur viser at det kan være positive effekter av gratis skolemåltid på kosthold, læring, fravær og vektutvikling. Selv om Folkehelseinstituttet (2023) konkluderer med at resultatene fra internasjonale studier om gratis skolemåltider i mindre grad er direkte overførbare til norske forhold, gir evalueringen grunnlag for å anta at lignende effekter kan være relevante på noen områder også i vår kontekst. En analyse av effektene på læringsutbytte og helse vil kreve en mer omfattende og grundig analyse enn det som er gjort i den nåværende evalueringen. Grunnen til dette er at slike effekter kan være

komplekse og påvirkes av mange faktorer over tid. For å utføre en slik analyse kan det være nødvendig med langsiktige data og kontrollgrupper.

Selv om 40% av elevene bruker tilbudet, synker deltakelsen betydelig med alder og skoleår. For å øke andel som benytter seg av tilbudet vil det være viktig at frokostens innhold oppleves attraktivt og tar hensyn til elevenes preferanser. I denne sammenheng er det særlig viktig med god bruker medvirkning og dialog med kantinepersonale.

Resultatene fra evalueringen vil kunne benyttes i fremtidige vurderinger knyttet til tilbud av gratis skolefrokost. Den gir noe grunnlag til å vurdere om et slikt tilbud bør prioriteres, og til hvordan et slikt tilbud kan utformes for å maksimere effekten.

Konklusjon

Basert på evalueringen er det mye som tyder på at en gratis skolefrokostordning kan ha positiv innvirkning på elevenes kostvaner og oppmøte, samt ha en utjevnende effekt blant elevene. For å øke andel som benytter seg av tilbudet må frokostens innhold oppleves attraktivt og ta hensyn til elevenes preferanser. Kantinepersonalet sier at de største barrierene for å kunne gjøre skolefrokosten mer variert er plass, bemanning og økonomi. Resultatene fra evalueringen vil kunne benyttes til fremtidige vurderinger knyttet til gratis skolefrokostordning.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/91958-1

Saksbehandler: Hilde Blesvik

Avdeling: Seksjon opplæring i skole OPS

Tiltak for en trygg og inkluderende russetid

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
82/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
86/2024	08.11.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
60/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget

Sammendrag

Fylkesdirektøren vurderer at et arrangement, som er i tråd med prosjektet «2026 – en ny feiring», vil bidra til at ungdommene tar tilbake regionen over russetiden, slik at både skolehverdagen og fritiden kan oppleves som tryggere og mer inkluderende for flere.

Fylkeskommunen vil, ved å bidra med midler til felles arrangementer, være med å legge til rette for en trygg ramme rundt feiringen, samt være med å bidra til at fremtidens avgangskull kan se og forstå at avgangsmarkeringen er i endring.

Fylkesdirektørens innstilling

- Det bevilges inntil 2 millioner kroner til inkluderende arrangementer for avgangselevne og lærlingene skoleåret 2024/2025. Dette behandles i revidert budsjett.
- Det legges til rette for to arrangement, ett i nordfylket og ett i sørfylket. Arrangementene legges i tilknytning til siste skoleuke for vg3-elevne og lærlingene inviteres med på arrangementet

- En tredjepart organiserer et arrangement for avgangselevene og lærlingene i samarbeid med et sentralstyre som er valgt av avgangselevene/lærlingene
- Fylkesdirektøren vil følge opp arrangementets planlegging, gjennomføring og vil i etterkant evaluere tiltaket

Eiliv Fougner Janssen

Opplæringsdirektør

Hilde Blesvik

rådgiver

Bakgrunn for saken

Avgangskullene har opplevd en drastisk endring av russetiden på få år, fra å være en god markering for ungdommen til at kommersielle aktører har tatt over region og styrer ungdommens avgangsmarkering i detalj. Planleggingen starter ofte på ungdomstrinnet og preger skole- og læringsmiljø både i ungdomstrinn og videregående trinn. En endring av russetiden er opplevd som nødvendig både fra nasjonalt hold, hos fylkespolitikere, fra skolenes side og er sterkt ønsket av ungdommene selv.

Det arbeides nasjonalt for en endring i prosjektet “2026 – en ny feiring!”.

Årets kull er det første som blir berørt av den gradvise endringen i og med at Kunnskapsdepartementet har flyttet to av de skriftlige eksamenene i vg3 til før 17. mai. Dette gir signaler om at rammer for feiringen er i endring og at det for framtidige kull vil være naturlig å feire etter muntlig eksamen og etter siste skoledag. Dette vil fylkesdirektøren gjerne bidra til å synliggjøre for elever og lærlinger ved å tilby et inkluderende arrangement der alle blir invitert, ikke bare de som er en del av den etablerte russekulturen eller russegrupper.

Problemstilling

Fylkesdirektøren vurderer at det er behov for å tilby avgangselevne og lærlingene et arrangement våren 2025 for inkludering av alle som markerer avslutningen på det videregående opplæringsløpet.

Saksopplysninger

Rogaland fylkeskommune har i flere år, sammen med fylkets skoler, politi, SLT, Statens vegvesen, mobbeombud, skolehelsetjenesten og Ungdommens fylkesråd og ungdomsrepresentanter, drevet et systematisk arbeid gjennom en sentral tiltaksgruppe for en trygg og inkluderende russetid. Sentral tiltaksgruppe, russestyrrer, elverådsstyrer og ansatte ved videregående skoler samles hvert halvår der samarbeid om verdier, holdninger og konkrete planer for inkluderende arrangement for avgangskullet er på dagsorden.

Fjorårets kull engasjerte seg sterkt og gjennomførte flere inkluderende arrangement enn på mange år. Arrangementene rettet seg mot klasse og kull og ikke

russegruppene eller russebussene. Orienteringen om det inkluderende arbeidet ble presentert i sak 2024/39313 i Opplæringsutvalget mars 2024.

Fylkesdirektøren tok skoleåret 2022/2023 initiativ til et nasjonalt arbeid som har som mål å endre feiringen av avslutningen av videregående opplæring.

Opplæringsutvalget fikk en orientering om prosjektet «2026 - en ny feiring!» i utvalgsmøtet 1. oktober 2024. Strategien og handlingsplanen for prosjektet inneholder en beskrivelse av en feiring som er lagt etter eksamen og som har som mål å inkludere alle avgangselevne.

Vestland fylkeskommune arrangerte våren 2024 et arrangement i samarbeid med en tredjepart, USF-Verftet i Bergen. Arrangementet som opplæringspolitikkerne i Vestland fylkeskommune vedtok å gi midler til, med samme bakgrunn i utfordringer med ekskludering og utenforskap og ble vurdert som viktig for å fremme inkludering blant russen.

Fylkesdirektørens vurderinger

Inkluderende arrangement for et trygt og godt elev- og læringsmiljø

Fylkesdirektøren foreslår, på bakgrunn av de positive endringstendensene hos fjorårets russekull og for å øke inkluderingen hos ungdommene, å gi et tilbud juni 2025 der alle er invitert som klasse og kull, der også lærlingene får invitasjon. Feiringen legges etter alle eksamener er gjennomført, der avgangselever og lærlinger kan møtes på tvers. Dette gir en formsak til en framtidig og ny måte å feire avslutningen av videregående opplæring på og er i tråd med prosjektmålet i «2026 – en ny feiring!».

Ramme og organisering

Det er planlagt at en tredjepart vil bli gitt hovedansvaret med organisering av arrangement for avgangselevne og lærlingene, med oppfølging av fylkeskommunen.

Fylkesdirektøren fremhever at det er viktig at elevene blir involvert i planleggingen for at arrangementet skal bli mest mulig tilpasset målgruppen, og for at flest mulig avgangselever og lærlinger har lyst til å delta.

Sentral tiltaksgruppe, russestyrer, elevrådsstyrer og videregående skoler samles nå i månedsskiftet oktober/november i alle regionene. I samlingen velges og etableres et

sentralstyre blant avgangselevne som blir involvert i den videre planleggingen, eksempelvis publisering av arrangementet gjennom russestyrenes sosiale medier og medvirkning i arrangementets utforming og program. Sentralstyrets medlemmer vil være en viktig stemme og samarbeidspartner for en tredjepart som organiserer arrangementet.

Arrangementene er tenkt å ha avgangselever/lærlinger som målgruppe. Det vil si at elever på andre trinn, eller venner av avgangselever/lærlinger, ikke skal ha innpass. En tredjepart har hovedansvaret for arrangementet og det vil kunne serveres alkohol. En profesjonell aktør vil ha rutiner, sikkerhet og vakthold rundt arrangementet. Dette var en del av rammene for arrangementet som Vestland fylkeskommune gjennomførte våren 2024.

Konklusjon

Russetiden i videregående skole har utviklet seg til en langvarig feiring i forkant av eksamensperioden. Feiringen slik vi kjenner den nå er i stor grad organisert av kommersielle aktører som henvender seg til ungdommen allerede i ungdomskolen og bidrar til en gruppeorganisering som ofte fører til ekskludering og utenforskap. For mange elever går dette sterkt utover læringsmiljø, skolerresultater og sosiale relasjoner i hverdagen, både på skolen og i fritiden. Fylkesdirektøren ønsker å vise en ny vei ved å tilby avgangselever og lærlinger et inkluderende arrangement for å feire avslutningen av opplæringsløpet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/87626-1

Saksbehandler: Lasse Eide

Avdeling: Seksjon regional kompetanse - opplæring

Selskapsavtale Ryfylke utdanningssenter IKS

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
49/2024	07.11.2024	Yrkesopplæringsnemnda
83/2024	08.11.2024	Ungdommens fylkesråd
89/2024	08.11.2024	Fylkesrådet for personer med funksjonsnedsettelse
61/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget
87/2024	14.11.2024	Regional-, kultur- og næringsutvalget
		Fylkesutvalget
		Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Selskapsavtale Ryfylke utdanningssenter IKS
- 2 Eieravtale Ryfylke Utdanningssenter IKS

Sammendrag

Det legges fram forslag til selskapsavtale og eieravtale for Ryfylke utdanningssenter IKS. Avtalene skal vedtas av både fylkestinget og kommunestyrene i de fire eierkommunene, og er utarbeidet i tråd med reglene i IKS-loven § 4. Det redegjøres for deler av avtalene som kan være av særlig interesse, og kort om andre forhold som må avklares og følges opp ved etablering av selskapet. Fylkestinget skal også oppnevne medlemmer til representantskapet for utdanningssenteret. Videre tilrår fylkesdirektøren at fylkestinget gir fylkesordføreren fullmakt til å foreslå aktuelle personer til interimsstyret og styret for selskapet.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Fylkestinget vedtar foreliggende selskapsavtale og eieravtale for Ryfylke utdanningssenter IKS der Rogaland fylkeskommune er part.
2. Fylkestinget oppnevner følgende personer som medlem og personlige varamedlemmer til representantskapet i Ryfylke utdanningssenter IKS på vegne av Rogaland fylkeskommune:
Fast representant: _____
Første vara: _____
Andre vara: _____
3. Fylkesordføreren gis fullmakt til å foreslå aktuelle personer til interimsstyret og styret for Ryfylke utdanningssenter IKS.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

1. Bakgrunn for saken

Denne saken er oppfølging av fylkestingets vedtak i sak 63/2024:

1. *Det etableres et utdanningssenter i Ryfylke som et interkommunalt selskap (IKS) i felles eierskap med Rogaland fylkeskommune og kommunene Sauda, Suldal, Hjelmeland, Strand og Sandnes.*
2. *Selskapsavtale legges fram for fylkestinget høsten 2024.*
3. *Selskapets formål er å legge til rette for desentralisert og fleksibel utdanning innen fagskole og høyere utdanning i Ryfylke for å møte næringslivet sitt behov for kompetanse. i punkt 3.2 endres til: Selskapets formål er å legge til rette for desentralisert og fleksibel utdanning innen fagskole og høyere utdanning i Ryfylke for å møte næringslivet og det offentlige sitt behov for kompetanse.*

I etterkant av fylkestingets vedtak har kommunestyrene i de fem respektive kommunene i perioden juni-september behandlet tilsvarende saker om utdanningssenter i Ryfylke. Sauda, Suldal, Hjelmeland og Strand har fattet vedtak om etablering i felles eierskap med fylkeskommunen. Sandnes kommune vedtok å ikke gå inn på eiersiden i utdanningssenteret, men at de som en av eierne av Ryfylke IKS likevel ville bidra til selskapsetableringen.

2. Problemstilling

Med bakgrunn i fylkeskommunens og kommunenes vedtak om etablering av utdanningssenter i Ryfylke vil fylkesdirektøren i denne saken legge fram forslag til selskapsavtale for Ryfylke utdanningssenter IKS. Det følger av IKS-loven § 4 første ledd annet punktum at for de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. Fylkestinget og kommunestyrene i de andre deltakerkommunene må altså fatte likelydende vedtak om å godkjenne selskapsavtalen slik den foreligger.

Det legges også fram til behandling eieravtale som mer spesifikt regulerer det interne forholdet mellom fylkeskommunen og kommunene i utdanningssenteret. I saken vil det i tillegg kort redegjøres for andre forhold som må avklares ved etableringen av selskapet. Selskapsavtalen og eieravtalen legges også fram for politisk behandling i kommunene Sauda, Suldal, Hjelmeland og Strand.

3. Saksopplysninger

På bakgrunn av fylkestingets vedtak i sak 63/2024 og kommunenes prosess med tilsvarende vedtakspunkt ble det nedsatt en arbeidsgruppe med deltakere fra fylkeskommunen og alle de fem aktuelle kommunene for å utarbeide selskapsavtale. Sandnes kommune har vedtatt å ikke gå inn på eiersiden, men har bidratt i arbeidet i samsvar med kommunestyrets vedtak om å medvirke til selskapsetableringen, som en av eierne i Ryfylke IKS. Fylkeskommunen har lagt som forutsetning at eierbrøken fortsatt skal være 50/50, og de fire gjenstående kommunene har bekreftet dette. Rogaland fylkeskommune vil dermed få 50 % eierandel i Ryfylke utdanningssenter IKS, mens de andre deltakerne Sauda kommune, Strand kommune, Suldal kommune og Hjelmeland kommune får en eierandel på 12,5 % hver.

Kommunene har også i sine saksframlegg fokusert på at eierbrøken har direkte betydning for innflytelsen i representantskapet, og at for kommunene er det et vesentlig prinsipp at ingen eiere har flertall alene. Fylkeskommunen gjorde det derfor klart innledningsvis i prosessen at vi var innstilt på å utarbeide en selskapsavtale som sikrer kommunene et mindretallsvern.

Som nærmere redegjort for i sak 63/2024 er selskapsavtalen både et stiftelsesdokument og vedtekter for det interkommunale selskapet. De nærmere reglene om selskapsavtale står i IKS-loven § 4.

Forslaget til selskapsavtale følger kravene i IKS-loven § 4 tredje ledd om hva en selskapsavtale må inneholde: det interkommunale selskapets foretaksnavn, angivelse av deltakerne, selskapets formål, den kommunen der selskapet har sitt hovedkontor; antallet styremedlemmer eller intervallet for laveste og høyeste antall styremedlemmer; om deltakerne skal ha innskuddsplikt og eventuelt plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet; den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom ansvaret avviker fra eierandelen; samt antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner.

IKS-lovens bestemmelser er ufravikelige (preseptoriske) i den utstrekning det ikke fremgår av loven selv at bestemmelsen kan fravikes ved avtale, enten i

selskapsavtalen eller for det enkelte tilfelle. Når IKS-loven § 4 tredje ledd oppgir at selskapsavtalen også må inneholde «annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen» sikter denne bestemmelsen til de tilfellene der IKS-loven fastslår at deltakerne kan fravike lovens ordning, men at dette i så fall må fastsettes i selskapsavtalen. Det er uansett naturlig å ta med hovedreglene om representantskapets, styrets og daglig leders virksomhet selv om man ikke har valgt å fravike lovens normalordning i selskapsavtalen.

Selskapets offisielle foretaksnavn skal være Ryfylke utdanningssenter IKS. Selskapet vil ha forretningskontor i Hjelmeland kommune. Selskapets formål er utformet i samsvar med fylkestingets vedtak i sak 63/2024.

I selskapsavtalen for Ryfylke utdanningssenter IKS foreslår fylkesdirektøren at det ellers tas inn bestemmelser om:

- Deltakere og ansvarsforhold
- Låneramme og deltakernes økonomiske bidrag til selskapet
- Representantskapets og styrets ledelse, valgperiode og oppgaver
- Strengere regler om flertallskrav i representantskapet og styret
- Daglig leder
- Regnskapsprinsipper, årsbudsjett med mer
- Endring av selskapsavtalen
- Uttreden
- Opptak av ny deltaker i selskapet
- Tvisteløsning

Det er også utarbeidet utkast til eieravtale som mer spesifikt regulerer det interne forholdet mellom fylkeskommunen og kommunene i utdanningssenteret.

Som nevnt i saksfremlegget til fylkestingets sak 63/2024 er det lagt opp til at Ryfylke utdanningssenter IKS i første driftsår vil ha et driftsbudsjett på ca. 3,9 millioner kroner. Selskapet skal ha tre årsverk, hvorav to heltidsstillinger ved utdanningssenteret og 50 % stilling ved Sauda vgs. og 50 % stilling ved Strand vgs. øremerket til utdanningssenteret.

3.1 Utfyllende kommentarer til enkelte punkter i avtalene

I prosessen med å utarbeide utkastene til avtaler er det enkelte punkter det har vært mer diskusjon rundt eller som fylkesdirektøren av andre årsaker ønsker å kommentere nærmere. Disse er gjengitt nedenfor.

Selskapsavtalen punkt 4 og eieravtalen punkt 1.2 Selskapets deltakere og deres eierandel

Med bakgrunn i Sandnes kommune sitt vedtak om å ikke gå inn på eiersiden, er de fire gjestående kommuner sin respektive eierandel justert til 12,5 %.

Selskapsavtalen punkt 5 Låneramme og deltakernes økonomiske bidrag til avtalen, eieravtalen punkt 3 Økonomisk finansiering av selskapet

Ryfylke utdanningssenter IKS vil i første driftsår ha et driftsbudsjett på ca. 3,9 millioner kroner. Det innbetales ikke innskudd til selskapet i anledning stiftelsen av selskapet, men deltakerne ivaretar finansieringen av selskapet i form av løpende driftstilskudd. IKS-loven inneholder ingen bestemmelse som regulerer forholdet mellom egenkapitalen og den forretningsmessige risiko selskapet tar, slik det blant annet er fastsatt i aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-4.

Det må påregnes at selskapet vil ha større driftsutgifter enn driftsinntekter, og deltakerne må derfor påregne å måtte gjøre løpende økonomiske driftstilskudd til selskapet. Slike løpende tilskudd skal fordeles forholdsmessig mellom deltakerne etter eierbrøken.

Det legges opp til at selskapet vil motta statlige tilskudd. En reduksjon i det statlige driftstilskuddet vil føre til en tilsvarende økning i det driftstilskuddet den enkelte deltaker må betale. Det må påregnes at statlige tilskudd først vil bli utbetalt på våren det året tilskuddet gjelder for. For å sikre selskapet nødvendig likviditet til å dekke sine løpende økonomiske forpliktelser, har deltakerne i eieravtalen punkt 3.2 forpliktet seg til å utbetale bevilget driftstilskudd for hvert driftsår innen utløpet av januar måned i det aktuelle driftsåret.

Målet er at selve utdanningstilbudene ved utdanningssenteret skal være fullfinansiert med eksterne prosjektmidler. Dette vil måtte budsjetteres og styres som prosjekter i

selskapet, og er altså ikke inkludert i første års driftsbudsjett på ca. 3,9 millioner kroner.

Selskapsavtalen punkt 6 om representantskapets beslutningsdyktighet

For å unngå at fylkeskommunen med sitt eierskap på 50 % alene skal få bestemmende innflytelse i representantskapet, er det i 6. og 9. avsnitt lagt inn strengere regler om beslutningsdyktighet og flertallskrav. Dette innebærer også at representantskapet ikke er beslutningsdyktig uten at fylkeskommunens medlem er til stede. Det er derfor viktig at vedkommende medlem med personlige varamedlemmer er sitt ansvar for deltakelse bevisst.

Selskapsavtalen punkt 7 om styrets beslutningsdyktighet

Også for styret er det lagt inn strengere regler om beslutningsdyktighet og flertallskrav i 7. og 9. avsnitt ved at mer enn halvparten av styremedlemmene må være til stede, og at de som stemmer for et forslag alltid må utgjøre minst halvparten av samtlige styremedlemmer for at forslaget skal anses som vedtatt. For å unngå stemmelikhet ved votering er det også lagt inn en bestemmelse i eieravtalen punkt 2.3.4, hvor det i 1. avsnitt står at styret ikke skal ha et totalt antall medlemmer som er delelig på to.

Eieravtalen punkt 2.1 og 2.3.4 om rullering av lederrollen i representantskapet og styret

Som majoritetseier er fylkeskommunen sikret alltid å ha enten leder eller nestleder av representantskapet og enten leder eller nestleder av styret.

Det er foreslått rullering av leder- og nestlederrollen i representantskapet og styret som sikrer at fylkeskommunen ikke kan ha lederrollen i begge organ samtidig, og at ledervervet går på rundgang blant kommunene.

Eieravtalen punkt 2.3.3 og 2.3.4 om næringslivets deltakelse i styret

Både fylkeskommunen og kommunen mener at næringslivets deltakelse er viktig, og det foreslås derfor at de har fast representasjon i styret. Ved en eventuell utvidelse av styret etter første valgperiode økes også antall medlemmer fra næringslivet, men begrenses til to for at de ikke skal kunne utgjøre flertall i et møte hvor ikke hele styret er til stede. Det vises også til selskapsavtalen punkt 7 om strengere regler om flertallskrav.

Det er fastsatt i eieravtalen punkt 2.3.5 at styremedlem som skal representere næringslivet i Rogaland, ikke skal velges til leder eller nestleder av styret. Hvordan styremedlem fra næringslivet i Rogaland nærmere bestemt skal utpekes, avgjøres i dialog med næringsforeningene i regionen, som kan fremme forslag til valgkomiteen om kandidater til styret.

Eieravtalen punkt 3.3 om fylkeskommunens forskuttering av nødvendige utlegg

Det vil påløpe utgifter i størrelsesordenen kroner 20 000,- i forbindelse med stiftelsen av selskapet. For å sikre at selskapet har tilstrekkelige midler til å håndtere slike stiftelsesutgifter er det foreslått at fylkeskommunen forskutterer disse og krever kommunene for deres andel i etterkant.

3.2 Fylkeskommunens medlemmer i representantskap og styret

For at Ryfylke utdanningssenter IKS skal være operativt fra og med stiftelsen må deltakerne velge sine representanter med vara til representantskapet i selskapet i det samme møtet der kommunestyrene og fylkestinget vedtar selskapsavtalen. Det følger direkte av IKS-loven § 6 første ledd annet punktum at vedkommende kommunestyre eller fylkestinget selv oppnevner sine representanter til representantskapet. Myndigheten til å oppnevne representantskapsmedlemmer kan altså ikke delegeres til et annet organ enn kommunestyret og fylkestinget hos den enkelte deltaker.

Fylkestinget skal oppnevne ett fast medlem, samt to personlige varamedlemmer, til representantskapet. Fra og med neste valgperiode vil denne oppnevningen skje ved konstitueringen av fylkestinget i starten av valgperioden. Fordi Ryfylke

Utdanningssenter IKS nå opprettes midt i en valgperiode må medlemmene til det første representantskapet oppnevnes allerede i denne saken. Dette må også gjøres nå for at selskapet skal være operativt så raskt som mulig.

Fylkesdirektørens anbefaling er at som Rogaland fylkeskommunes representantskapsmedlem velges fylkesordfører, og at som varamedlemmer velges varaordfører som første vara og at en representant fra mindretallet velges som andre vara.

Et interkommunalt selskap regnes ikke som et folkevalgt organ etter kommuneloven § 5-1 (eller annet kommunalt organ etter § 5-2), og kommunelovens regler om valgbarhet og plikt til å ta imot valg, jf. kommuneloven § 7-2, hvem som er utelukket fra valg, jf. kommuneloven § 7-3, samt reglene i kommuneloven kapittel 7 om kjønnsbalanse ved valg til folkevalgte organer, gjelder ikke for valg av medlemmer til representantskapet.

Det følger av IKS-loven § 6 annet ledd første punktum at fylkestinget selv bestemmer om dets representanter skal velges ved forholdsvalg, avtalevalg eller flertallsvalg. Reglene i kommuneloven § 7-4 om valg til folkevalgte organer gjelder ikke. Fordi Rogaland fylkeskommune kun skal oppnevne én deltaker til representantskapet for Ryfylke utdanningssenter IKS, er det uansett flertallsvalg som er den aktuelle fremgangsmåten i dette tilfellet.

Representantskapet skal velge selskapets styre, og selskapets styre skal ansette selskapets daglige leder. For at arbeidet med å få på plass selskapets ansatte skal kunne gå raskt i gang, vil det være nødvendig å få på plass et interimsstyre som kan fungere til representantskapet kan få valgt styre. Det vil være to hovedoppgaver som interimsstyret må utføre i oppstartsfasen til selskapet.

- Få selskapet etablert og å tilrettelegge for inngåelse av avtaler og avklare praktiske forhold.
- Forberede ansettelse til de to årsverkene som utdanningssenteret skal ha. Av disse skal 1 ansettes som daglig leder, som utgjør 30% av stillingen.

Til å bistå interimsstyret med å løse oppgavene etableres en midlertidig sekretariatsfunksjon ledet av fylkesdirektøren, som i samarbeid med kommunene utfører arbeidet. Sekretariatet opphører når daglig leder er tiltrådt.

Interimsstyret kan ikke inngå rettslig bindende avtaler på vegne av selskapet. For at interimsstyret skal komme raskt på plass, bes det om at fylkesordføreren gis fullmakt til å foreslå aktuelle personer som skal gå inn i interimsstyret. Ordinært styre valgt av representantskapet i 2025 så snart selskapet er stiftet vil overta for interimsstyret når det er på plass. Representantskapet kan dersom det er hensiktsmessig, velge personene i interimsstyret til selskapets første formelle styre med fullmakt til å representere selskapet utad for å fullføre interimsstyrets innledende arbeid, herunder inngåelse av nødvendige avtaler om samarbeid og ansettelse av nødvendig personell. Det fremstår som hensiktsmessig at personene som fungerer som interimsstyre før selskapet er stiftet, arbeider med å finne aktuelle kandidater til styremedlem som skal representere næringslivet i Rogaland, slik at næringslivets representant kan velges inn som femte styremedlem i selskapets første formelle styre etter at selskapet er stiftet.

Dette første (interims)styret skal fungere til de nødvendige oppgaver er løst/på plass. Det innledende arbeidet forventes å være fullført senest innen utgangen av 2. kvartal 2025. Ifølge eieravtalen punkt 2.4 skal valgkomiteen oppnevnes i løpet av det første året i representantskapets tjenestetid. Det første (interims)styret skal fungere inntil valgkomiteen har lagt frem forslag til nye styrekandidater og representantskapet har valgt nytt styre for selskapet basert på valgkomiteens forslag.

Fylkesdirektøren forstår det slik at det er aktuelt at folkevalgte skal sitte i styret for Ryfylke utdanningssenter IKS. Det fremstår ikke som naturlig at fylkesdirektøren foreslår folkevalgte kandidater til styreverv. Etter fylkesdirektørens vurdering er det derfor hensiktsmessig at myndigheten til å foreslå aktuelle personer til (interims)styret for Ryfylke utdanningssenter IKS delegeres til fylkesordføreren, jf. kommuneloven § 6-1 fjerde ledd bokstav a, og altså ikke til fylkesdirektøren. Fylkesordføreren kan benytte gruppelederne i fylkestinget som intern valgkomite som avgir innstilling til fylkesordføreren, slik Rogaland fylkeskommunes eierskapspolitikk vedtatt i fylkestinget den 27. april 2021, punkt 2 d) foreskriver i saker som skal legges frem for fylkestinget.

Deltakerne har i eieravtalen punkt 2.3.2 forpliktet seg til å utøve sin stemmerett i representantskapet slik at styret består av fem medlemmer i den første valgperioden. Ifølge eieravtalen punkt 2.3.3 har deltakerne forpliktet seg til å utøve sin stemmerett i representantskapet slik at to av styremedlemmene med personlige varamedlemmer

skal velges etter forslag fra Rogaland fylkeskommune. Sauda kommune skal ha ett styremedlem med personlig varamedlem fra Suldal kommune, mens Hjelmeland kommune skal ha det fjerde faste styremedlemmet med personlig varamedlem fra Strand kommune. Det femte styremedlemmet og det personlige varamedlemmet skal velges etter forslag fra næringslivet i Rogaland.

For styret i et interkommunalt selskap gjelder reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret tilsvarende, jf. IKS-loven § 10 første ledd femte punktum. Aksjeloven § 20-6 første ledd viser til reglene i aksjeloven § 6-11 a annet og tredje ledd, hvor annet ledd fastslår at dersom styret har fem medlemmer, kan maksimalt tre styremedlemmer ha samme kjønn. Etter aksjeloven § 6-11 a tredje ledd gjelder annet ledd tilsvarende for varamedlemmer. Det innebærer at kjønns sammensetningen skal beregnes separat for styremedlemmer og varamedlemmer.

Rogaland fylkeskommune skal altså foreslå minimum fire kandidater til styret (to faste og to varamedlemmer). Etter fylkesdirektørens vurdering bør det foreslås minst to kandidater mer enn dette minimumsantallet, fordelt på faste styremedlemmer og varamedlemmer. For å ivareta kravene til kjønnsbalanse anbefales det at fylkeskommunen foreslår minimum fire kandidater til vervet som fast styremedlem og minimum fire kandidater til vervet som varamedlem, hvor begge kjønn er representert med halvparten. Representantskapet vil på denne måten kunne ivareta sitt ansvar om å sette sammen hele styret i samsvar med selskapsavtalen, eieravtalen og kravene om kjønnsbalanse.

3.3 Andre forhold som må avklares

I tillegg til selskapsavtale og eieravtale er det ved etablering og oppstart en rekke andre forhold som må avklares og følges opp, flere av disse er også omtalt i sak 63/2024. Nedenfor følger en kort redegjørelse for de viktigste.

Overføring fra Ryfylke IKS

Dagens utdanningssenteraktivitet ved Ryfylke IKS overføres til utdanningssenteret. Det må avklares hvilke studier og prosjekter dette er, og avtaler, økonomiske forhold

og eventuelt andre forpliktelser knyttet til disse. Oversikt vil følge saken som skal behandles i kommunestyrene. Det er ingen fast tilsette ved Ryfylke IKS som skal overføres til utdanningssenteret.

Samarbeidsavtale mellom Ryfylke utdanningssenter IKS, Sauda vgs. og Strand vgs.

Daglig leder i Ryfylke IKS og rektorene ved de videregående skolene utarbeider et utkast til samarbeidsavtale. Avtale kan først inngås når utdanningssenteret er etablert.

Forholdet til annet lovverk

Med utgangspunkt i at selskapet leier ledige kontorlokaler hos Hjelmeland kommune (samlokalisert med Ryfylke IKS), er det vurdert om også øvrige grunntjenester kan kjøpes av kommunen. Fylkesdirektøren er kommet til at dette er mulig innenfor rammene av anskaffelsesregelverket, da selskapet er fullt ut offentlig eid. Dette er å forstå som et omvendt egenregi-forhold. Forutsetningen er at tjenester som Hjelmeland kommune ikke selv leverer, har vært og fremover blir anskaffet gjennom ordinære konkurranser. Hjelmeland kommune inngår kontrakter/avtaler med valgt tilbyder og betaler for leveransen. Selskapet blir deretter viderefakturert av Hjelmeland kommune til markedspris iht. inngåtte avtaler. Eventuelle andre særskilte tjenester/leveranser som selskapet måtte trenge, må fremskaffes etter ordinær konkurranse direkte fra selskapet selv i samsvar med anskaffelsesreglene.

Utdanningssenteret drives for å oppfylle det offentliges plikter overfor borgerne i vid forstand ved å ivareta samfunnsoppgaven å gi innbyggerne i Ryfylke tilgang til høyere utdanning. Der det offentlige driver virksomhet for å oppfylle sine plikter overfor borgerne, er dette ikke å anse som økonomisk virksomhet selv om den samme tjenesten ytes av private og den private tjenesteytingen må anses som økonomisk virksomhet. Etter fylkesdirektørens vurdering kan det legges til grunn at utdanningssenteret rettslig sett ikke skal karakteriseres som et foretak som driver økonomisk virksomhet i EØS-avtalen artikkel 61s forstand, og at statsstøttereglerne derfor ikke vil sette hindre for adgangen til å yte offentlige tilskudd til driften fra kommunene og fylkeskommunen som eiere.

Revisjon av selskapet

Selskapet skal ha en revisor som velges av representantskapet, jf. IKS-loven §28. Rogaland fylkeskommune og alle de involverte kommunene er deltakere i Rogaland Revisjon IKS som leverer revisjonstjenester. Dette gjelder også for Hjelmeland kommune, hvor utdanningssenteret skal ha forretningsadresse. Fylkesdirektøren anbefaler at også Ryfylke Utdanningssenter IKS inngår avtale med Rogaland Revisjon IKS om revisjonstjenester.

Kompetanseforum og kompetansestrategi

Ved behandling av sak 140/2023 fattet fylkestinget også vedtak om å etablere et kompetanseforum i Ryfylke med lokal representasjon som speiler sammensetningen i Kompetanseforum Rogaland. Forumet er en videreføring av MOR-rådet. Når utdanningssenteret er etablert vil fylkesdirektøren starte dette arbeidet, noe som også er i tråd med Regionalplan kompetanse. Det vil også bli tatt initiativ til å starte arbeidet med en kompetansestrategi for Ryfylke.

4. Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren har gjennom tett og godt samarbeid med kommunene utarbeidet forslag til selskapsavtale og eieravtale for Ryfylke utdanningssenter IKS. Ved etablering av utdanningssenteret får regionen en aktør som vil styrke arbeidet med å møte næringslivets og offentlig sektors behov for kompetanse, og som kan tilby utdanning til folk der de bor og jobber.

Avtalene sikrer trygge og forutsigbare rammevilkår for selskapet, men også eierskap og forankring hos fylkeskommunen og kommunene. Det private næringslivets stemme og deltakelse er også ivaretatt.

Gjennom etablering av et interimsstyre legges det til rette for oppstart av utdanningssenteret, noe som er viktig for å følge opp de forpliktelser som allerede er inngått av Ryfylke IKS. Fylkesdirektøren vil samarbeide tett med Ryfylke IKS og kommunene for å sikre at alle forpliktelser og nødvendige administrative avklaringer blir fulgt opp, og at selskapet blir operativt så raskt som mulig.

5. Konklusjon

Denne saken markerer slutten på en lang prosess for å etablere et utdanningssenter i Ryfylke. Fylkesdirektøren gleder seg over at arbeidet med å tilby desentralisert og fleksibel utdanning i regionen nå går over i en ny fase der Ryfylke utdanningssenter IKS blir en sentral aktør i samarbeidet med næringslivet, offentlig sektor og utdanningsinstitusjonene.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/84637-2

Saksbehandler: Careli Marcelina Salas Abadikhah

Avdeling: Seksjon regional kompetanse - opplæring

Høringssvar - forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
62/2024	12.11.2024	Opplæringsutvalget
86/2024	14.11.2024	Regional-, kultur- og næringsutvalget Fylkesutvalget

Sammendrag

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet mv.

Departementet foreslår endringer i integreringsloven blant annet for å styrke arbeidsrettingen av introduksjonsprogrammet for deltagere med sluttmaal om arbeid, og å utvide programvarigheten i introduksjonsprogrammet med ett år slik at flere skal få mulighet til å gjennomføre videregående opplæring innenfor rammene av introduksjonsprogrammet. Departementet foreslår også å utvide målgruppen for introduksjonsprogrammet til å gjelde personer i aldersgruppen 55-60 år, innføre tilsyn

med fylkeskommunens ansvar, samt oppheve midlertidige regler om kompetansekartlegging, karriereveiledning og introduksjonsprogram.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune stiller seg i hovedsak positiv til forslagene som framkommer i høringsnotatet, med noen kommentarer. Fylkeskommunen avgir høringssvar i henhold til fylkesdirektørens vurderinger.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Rune Thele

samfunnsdirektør

Bakgrunn for saken

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har sendt på [høring forslag til endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter](#) om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet mv. Høringsfristen er 09.12.2024, og høringssvar sendes inn administrativt.

Integreringsloven trådte i kraft 1. januar 2021 og erstattet den tidligere introduksjonsloven av 2003. For å håndtere de høye ankomstene av fordrevne fra Ukraina ble det innført et eget kapittel i integreringsloven (kapittel 6A) og i integreringsforskriften (kapittel 8A) om midlertidige regler for personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34.

Sentrale bestemmelser i integreringsloven og kapittel 6A er blitt følgeevaluert. Nå foreslår departementet en lovrevisjon hvor formålet blant annet er å justere regelverket i lys av svakheter avdekket gjennom følgeevalueringen, trekke lærdom av erfaringene med håndtering av ekstraordinære flyktningankomster og lage et klarere og enklere regelverk å praktisere.

Problemstilling

Fylkesutvalget bes ta stilling til fylkesdirektørens forslag til høringssvar fra Rogaland fylkeskommune.

Saksopplysninger

Departementet foreslår i høringsnotatet endringer i integreringsloven blant annet for å styrke arbeidsrettingen av introduksjonsprogrammet for deltagere med sluttmaal om arbeid, og for å legge til rette for at flere skal kunne gjennomføre videregående opplæring innenfor rammene av introduksjonsprogrammet. Det foreslås også å utvide målgruppen for introduksjonsprogrammet.

Første del av notatet inneholder en beskrivelse av formålet med lovrevisjonen, ordningene i loven og kunnskapsgrunnlaget.

Videre foreslår departementet endringer innenfor følgende områder, med undertema:

Kartlegging og realkompetansevurdering

- Innhenting av kompetanseopplysninger
- Realkompetansevurdering

Introduksjonsprogrammet

- Hensikten med programmet
- Målgruppen for introduksjonsprogrammet
- Introduksjonsprogram for deltagere med utdanning på videregående nivå eller høyere fra før
- Introduksjonsprogram for deltagere uten utdanning på videregående nivå eller høyere fra før
- Samordning og organisering
- Langsiktig mål

Annet

- Tilsyn
- Forskriftshjemmel for personopplysninger
- Bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet

Opphevelse av midlertidig regelverk

- Midlertidige lover om tilpasninger for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19
- Opphevelse av enkelte av de midlertidige reglene for personer med kollektiv beskyttelse

Til slutt følger en redegjørelse for de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget, og konkrete forslag til lovendringer og forskriftsendringer.

Fylkesdirektørens vurderinger

Rogaland fylkeskommune stiller seg i hovedsak positiv til forslagene som framkommer i høringsnotatet, med noen merknader under enkelte punkter i høringsnotatet.

Merknader til forslag i høringsnotatet

Videre i dokumentet vil fylkeskommunens høringssvar gis etter kort presentasjon av departementets forslag. Under følger kommentarer til utvalgte deler av høringsnotatet.

I tillegg til å svare direkte på høringsnotatet har Rogaland fylkeskommune valgt å kommentere på et par ekstra saker som omhandler uklarhet og hull i det nåværende lovverket under Generelle kommentarer til høringsforslaget. Avslutningsvis avgis høringssvar på økonomiske og administrative konsekvenser.

4.2 Realkompetansevurdering

Departementet foreslår:

- synliggjøring av realkompetansevurdering som virkemiddel for de som skal ha formell opplæring som del av sitt introduksjonsprogram, ettersom det vil bidra til at flere kommer raskere i gang med opplæringen og øke muligheten for at de oppnår studiekompetanse, fag-/svennebrev eller kompetansebevis i løpet av programtiden
- særlig bruk av tolk som egnet verktøy/hjelpemiddel for å øke bruken av realkompetansevurdering, og at tolk skal brukes når det er nødvendig for at realkompetansevurderingen skal kunne gjennomføres på en god måte

Fylkeskommunens høringssvar:

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag. Realkompetansevurdering er allerede godt synliggjort for flyktningtjenesten blant annet gjennom at det er et eget punkt i karriereveileders notat. Fylkeskommunen vurderer derfor at det vil være

viktig at denne synliggjøringen først og fremst kommuniseres til forberedende voksenopplæring og videregående opplæring for voksne.

Erfaringer viser at det er viktig med reguleringer i opplæringsloven som er i tråd med det som er integreringslovens forventninger for at endringene skal få effekt. Per i dag er det for eksempel flere kommuner og fylkeskommuner som ikke praktiserer realkompetansevurdering med tolk. Det bør bli et tydeligere lovkrav om at realkompetansevurdering skal gjennomføres med tolk når det er nødvendig og mulig.

En annen viktig problemstilling som bør vurderes nasjonalt, er hvordan kompetanse på grunnskolenivå kan realkompetansevurderes uten at det er behov for opplæring i norsk og engelsk i forkant. Per i dag stopper mange vurderinger opp fordi det ikke er mulig for kandidaten å bestå norsk- og engelskfaget. Det vurderes da gjerne som lite hensiktsmessig å gjennomføre realkompetansevurdering i de andre grunnskolefagene. Det bør være mulig å lage en ordning som ser mer helhetlig på kompetansebegrepet, slik at personer som kommer til Norge uten dokumentasjon kan få muligheter som er mer likestilt med det som gjelder for personer som har dokumentasjon. Her er det ingen krav til opplæring i norskfaget, og det kan for eksempel være en mulighet å se på tekst, formidlings- og språkkompetanse uten at det er nødvendig å beherske det norske språket.

5.2 Målgruppen for introduksjonsprogrammet

Departementet foreslår:

- å utvide aldersgruppen for hvem som har rett og plikt til introduksjonsprogrammet, til personer over 55 år, frem til fylte 60 år

Fylkeskommunens høringssvar:

Rogaland fylkeskommunen støtter forslaget, men med noen forbehold.

En stor utfordring per i dag er manglende tilbud til de over 55 år. De har rett på norskopplæring, men utover dette er det lite som tilbys gruppen utover tilfeldige aktiviteter, ofte i regi av frivillig sektor. Dette kan for mange føre til isolasjon og manglende nettverk. I nåværende situasjon er det en relativt stor andel fordrevne fra Ukraina mellom 55 og 60 år som har kommet til Norge. Mange i denne

aldersgruppen vil ha mulighet til å nyttiggjøre seg et introduksjonsprogram, og det vil det være store fordeler ved å inkludere denne aldersgruppen i programmet, både for den enkelte og for samfunnet.

Samtidig opplever kommunene i Rogaland et økende antall fordrevne med store helseutfordringer, også i aldersgruppen 55-60 år. I en ordinær flyktningsituasjon vil det i tillegg komme flere flyktninger fra andre verdensdeler hvor utdanningsnivået ofte er lavere og fysisk og psykisk slitasje større.

Introduksjonsprogrammet stiller krav til deltakelse på heltid, det er fastsatt hvilke sluttmaal som kan settes, og det stilles også krav til innholdet i programmet. Dette forutsetter indirekte at deltagerne må være relativt friske og uten omfattende funksjonsnedsettelse, og det er ikke alltid sluttmaal og innhold vil være relevant for denne aldersgruppen. Dette kan føre til at det for noen blir vanskelig å nyttiggjøre seg et ordinært introduksjonsprogram etter fylte 55 år.

Fylkeskommunen mener derfor at introduksjonsprogrammet for aldersgruppen 55-60 år bør vedtas, men at det bør innføres justeringer i lovverket som ivaretar differensiering av sluttmaal og innhold i programmet ut fra behov for denne gruppen og andre med større helseutfordringer. Deltidsdeltakelse bør også vurderes som en mulighet. Dersom departementet kommer fram til at slike justeringer ikke er mulige, foreslår fylkeskommunen at et alternativt/annet program tilbys disse gruppene slik at de også blir ivaretatt og sikres et tilbud.

5.3 Introduksjonsprogram for deltagere med utdanning på videregående nivå eller høyere fra før

Departementet foreslår:

- at kurs i livsmestring skal fjernes som obligatorisk element, eller eventuelt kan gis som et forkortet kurs
- å gi forkortet foreldreveiledning til deltagere med utdanning på videregående nivå eller høyere som har eller får barn mens de går i programmet
- å sette programtiden til inntil tolv måneder uten mulighet for forlengelse for å redusere forskjellene mellom kommunene og bidra til at flere deltagere går direkte over til arbeid eller utdanning

- en presisering og mindre utvidelse av formuleringen fra «høyere utdanning» til «utdanning» slik at utdanning inkluderer høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og yrkesfaglig rekvalifisering

Fylkeskommunens høringssvar:

Livsmestring

Rogaland fylkeskommune vurderer at det ikke er forsvarlig å fjerne livsmestring for deltagere med kort programtid, men støtter at det gis et forkortet kurs. Flere av temaene er viktige for den umiddelbare integreringsprosessen, og manglende kunnskap vil kunne få konsekvenser for den enkelte og samfunnet som helhet. Rogaland fylkeskommune vurderer at dette spesielt gjelder tematikk knyttet til migrasjon, helse og mangfold.

Foreldreveiledning

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag om forkortet foreldreveiledning. Fylkeskommunen vurderer imidlertid at det bør presiseres at det må gjøres en individuell vurdering av om minstekravet er tilstrekkelig for den enkelte familie, slik at barns rettsikkerhet ivaretas.

Inntil tolv måneders programtid

Rogaland fylkeskommune støtter forslaget om å sette programtiden til inntil tolv måneder, men mener det også bør inneholde muligheten til forlengelse i ytterligere 6 måneder for de som har særskilte behov. Dette gjelder spesielt i en ordinær flyktningsituasjon hvor det kan være større kvalitetsforskjeller i utdanning som medfører at enkelte grupper vil ha behov for noe lenger programtid for å nyttiggjøre seg introduksjonsprogrammet og kvalifisere seg til sluttmålet.

Utdanning og yrkesfaglig rekvalifisering

Det er positivt at det tydeliggjøres at forberedelse til fagskole og yrkesfaglig rekvalifisering også er en mulighet for deltagere med kort programtid. Det er en grei

ordning at de må finansiere selve utdanningen selv, men det ville være en fordel om det var mulig å begynne noe innenfor introduksjonsprogrammet der det er mulig. Noen kan potensielt ha nytte av, og mulighet til, å påbegynne enkelte fag eller å gjennomføre realkompetansevurdering i enkelte fag.

Mulighet til forberedelse til fagskole og yrkesfaglig rekvalifisering vil også kunne føre til at en større andel vil velge utdanning som langsiktig slutt mål i introduksjonsprogrammet. Dette bør også sees i sammenheng med forslaget om utvidet målgruppe, for det vil kunne medføre at flere enn tidligere velger utdanning som slutt mål i introduksjonsprogrammet. Dette vil potensielt kunne utløse press på fylkeskommunenes tilbud gjennom økte økonomiske kostnader og dimensjonering, og Rogaland fylkeskommune gjør derfor oppmerksom på at denne lovendringen vil kunne innebære behov for økonomisk støtte til fylkeskommunene.

Videre ønsker fylkeskommunen å påpeke at det bør komme tydelig frem i lovtekst, forskrift og/eller juridisk veileder at yrkesfaglig rekvalifisering også er inkludert i formuleringen "forberede for utdanning".

5.4 Introduksjonsprogram for deltagere uten utdanning på videregående nivå eller høyere fra før

Departementet foreslår:

- at programvarigheten utvides med ett år for deltagere som har som slutt mål å fullføre hele eller deler av videregående opplæring innenfor programtiden, dvs. at programmet kan vare i fire år med mulighet for ett års forlengelse for de med slutt mål om å fullføre hele videregående opplæring, eller programtid på tre år med mulighet for ett års forlengelse for de med slutt mål om å fullføre deler av videregående opplæring
- å fjerne fullført grunnskoleopplæring som slutt mål

Fylkeskommunens høringssvar:

Utvidet programvarighet

Rogaland fylkeskommune er positiv til departementets forslag om at programvarigheten utvides med ett år for deltagere som har som slutt mål å fullføre

hele eller deler av videregående opplæring innenfor programtiden. Imidlertid mener fylkeskommunen at det bør vurderes hvorvidt programtiden bør være like lang for deltagere som har som mål å fullføre deler av videregående opplæring, som for de som har som mål å fullføre hele videregående skole, dvs. 4 år med mulighet for ett års forlengelse for samtlige deltagere. Blant de som har lengst vei til fullført videregående opplæring er det en stor andel som har stor risiko for frafall.

Oppfølging, veiledning og økonomisk støtte gjennom introduksjonsprogrammet kan redusere denne risikoen, og bidra til at flere fullfører videregående opplæring. En 26 år gammel grunnskoleutdannet flyktning kan bruke inntil ti år på å fullføre videregående i Norge før tiltaket er samfunnsøkonomisk ulønnsomt, jf. Brochmann 2-utvalget (s.14 i høringsnotatet). På bakgrunn av dette vil det være viktig å prioritere denne gruppen og gi muligheten til å lykkes med gjennomføring av utdanning gjennom introduksjonsprogrammets trygge rammer.

Forslag om å fjerne grunnskole som slutt mål

Forslaget om å fjerne grunnskole som slutt mål må ses i sammenheng med endringer i opplæringsloven og muligheten for raskere progresjon. Den nye opplæringsloven åpner for å kunne starte i videregående selv om ikke alle fag i FOV er fullført (kombinasjonsløp). Rogaland fylkeskommune vurderer at det på sikt kan være en god endring å fjerne fullført grunnskole som mulig slutt mål. Dette kan bidra til at flere vil få tilbud om effektive opplæringsløp og muligheter for å kombinere grunnskole og videregående opplæring. Fylkeskommunen mener imidlertid at det er for tidlig å innføre denne endringen og fraråder endringen inntil det eventuelt har blitt gjort endringer i opplæringsloven som sikrer rett til kombinasjonsløp.

Så lenge det ikke er spesifisert i opplæringsloven at fylkeskommunen må tilby opplæring til personer som kun har fullført enkelte fag i FOV, er det grunn til å tro at ikke alle fylkeskommuner vil tilby dette. Det kan føre til at kommuner i stedet for å velge utdanning (fullført grunnskole) som slutt mål, vil velge arbeid som slutt mål for deltagere med størst behov for formell opplæring, ettersom det i realiteten ikke vil være mulig å fullføre mer enn grunnskoleopplæring i løpet av introduksjonsprogrammet uten at fylkeskommunene tilbyr kombinasjonsløp. Dette kan føre til at færre enn det som har vært intensjonen får formell opplæring som mål i

programmet. Dette vil være svært uheldig for de som har størst behov for formell opplæring, og spesielt uheldig for unge med lite eller ingen skolebakgrunn.

5.5 Samordning og organisering

Departementet foreslår:

- at enheten i kommunen som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet, får en tydelig plikt til å samordne tjenester om innholdet i introduksjonsprogrammet, eksempelvis mellom voksenopplæring og NAV-kontoret i kommunen, og mellom kommune og fylkeskommune, samt andre aktører som arbeidsgivere

Fylkeskommunens høringssvar:

God koordinering og tydelig ansvar er viktig for å lykkes med et helhetlig og samordnet introduksjonsprogram. Det er også naturlig at dette ansvaret ligger hos kommunene. Samtidig ønsker Rogaland fylkeskommune å uttrykke en bekymring for hva lovendringen vil føre til i praksis, hvis andre etater ikke får tydelige føringer om å bidra til å oppnå målene i integreringsloven og uten at virkemidlene som skal og kan benyttes tydeliggjøres.

Det bør fremkomme av loven at det er en gjensidig forpliktelse til samarbeid mellom de ulike etatene/instansene, og det bør fra sentralt hold være tydelige føringer overfor andre etater. Her er det viktig med god sammenheng med andre sentrale lovverk, for eksempel opplæringsloven. Bedre koordinering på nasjonalt nivå vil sannsynligvis føre til større endringer i praksis.

6.1 Tilsyn

Departementet foreslår:

- at statsforvalterens hjemmel til å føre tilsyn med deler av integreringsloven utvides til å omfatte tilsyn med fylkeskommunens oppgaver, på bakgrunn av at det er dokumentert at fylkeskommuner ikke oppfyller minstekrav og plikter etter loven

- at tilsyn med fylkeskommunen vil bidra til å redusere risikoen for lovbrudd, styrke rettssikkerheten for den enkelte deltager, og til å redusere risikoen for negative samfunnsøkonomiske konsekvenser

Fylkeskommunens høringssvar:

Rogaland fylkeskommune støtter departementets vurdering om å føre tilsyn med fylkeskommunens plikter. Tilsyn vil kunne bidra til at fylkeskommuner får en mer likeverdig praksis og redusere risikoen for vilkårlige forskjeller for deltagerne, samt øke sjansen for at introduksjonsprogrammet virker etter sin hensikt. Statsforvalternes årsrapporter viser at tilsyn er et effektivt virkemiddel og at kommunene retter opp lovbrudd som påpekes. Det samme vil mest sannsynlig også gjelde fylkeskommuner. Til tross for at tilsyn vil medføre ressursbruk for fylkeskommunene støtter Rogaland fylkeskommune vurderingen om at konsekvensene ved brudd på loven gjør dette nødvendig. Dette gjelder spesielt hvis fylkeskommuner ikke oppfyller minstekrav og plikter etter loven.

Rogaland fylkeskommune tilføyer at også dette punktet bør sees i sammenheng med opplæringsloven og behovet for tydelige føringer og samsvar i begge lovverk. For eksempel kunne det blitt gjennomført tilsyn knyttet til effektive løp og veiledning/informasjon ved inntak. Det kunne også gjennomføres tilsyn på realkompetansevurdering og bruk av tolk.

7.2 Opphevelse av enkelte av de midlertidige reglene for personer med kollektiv beskyttelse

Departementet foreslår:

- å oppheve de midlertidige reglene om kompetansekartlegging og karriereveiledning i integreringsloven (§ 37 c) og integreringsforskriften kap. 8A (dvs. §§ 43b, 43d, 43e, 43f, 43h, 43i og 43j)
- å videreføre unntaket om at personer fra Ukraina anses for å ha utdanning på videregående nivå, selv om de ikke oppfyller kravet om høyere utdanning i tillegg i integreringsforskriften kap. 8A (§ 43a)

Fylkeskommunens høringssvar:

Rogaland fylkeskommune er enig i departementets forslag om å oppheve de midlertidige reglene om kompetansekartlegging og karriereveiledning og midlertidige regler om introduksjonsprogram og integreringsforskriften (kap. 8A). Av prinsipp er det uheldig å ha særregler for enkelte grupper, og dette bør unngås.

Plikt til karriereveiledning

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag om at fordrevne fra Ukraina skal få rett og plikt til karriereveiledning, men har noen merknader.

Det er positivt at karriereveiledningstilbudet blir likt for alle, uavhengig av opprinnelsesland. Det bør imidlertid vurderes om karriereveiledningen kan legges til et senere tidspunkt i introduksjonsprogrammet for deltagere uten fullført grunnskoleopplæring fra før. Flere kommuner melder om at det kan være formålstjenlig at de selv foretar den nødvendige kartleggingen og informasjonen helt i starten av løpet og at karriereveiledning fra fylkeskommunen kan komme litt senere.

For øvrige deltagere er det viktig at veiledningen skjer tidlig i løpet, men ikke nødvendigvis før oppstart. For de som har mål om videregående opplæring vil det være viktig at veiledningen bidrar til et samarbeid om en god og sømløs overgang mellom fylkeskommune og kommune. I forbindelse med lovendring vil det også være et gunstig tidspunkt å drøfte både tidspunkt for og innholdet i karriereveiledningen.

Til tross for at departementet mener at lovendringen ikke vil være et hinder for at karriereveiledning kan gis som gruppeveiledning, mener Rogaland fylkeskommune at det i praksis vil være vanskelig å fortsette å gi karriereveiledning i grupper ettersom det i etterkant av veiledningen skal skrives et omfattende notat.

For Rogaland fylkeskommune vil det å gå over til å veilede individuelt representere et økt ressursbehov, og med de bosettingstallene vi har per i dag vil dette tilsvare tre til fire årsverk.

Videreføring av unntak fra utdanningskrav

Fylkeskommunen er uenig i forslaget om å videreføre unntaket knyttet til at personer med fullført videregående opplæring fra Ukraina anses for å ha utdanning på videregående nivå, selv om de ikke oppfyller kravet om høyere utdanning i tillegg (integreringsforskriften kap. 8A § 43a). Det vil være svært uheldig dersom unntaket fra utdanningskravet i GSU-listen for deltagere fra Ukraina videreføres. Det fører til en systemisk og urettmessig forskjellsbehandling mellom flyktninggrupper, samt at de som har behov for opplæring ikke får fullført denne. Fullført videregående opplæring er en viktig faktor i å sikre stabil tilknytning til arbeidslivet. Unntaket gjør også regelverket unødvendig komplisert.

Fylkeskommunen erfarer også at dette unntaket per i dag fører til forvirring og misforståelser blant veiledere både på kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Flere tror at unntaket i integreringsloven er fulgt opp med et unntak i opptak til høyere utdanning. Dette kan føre til både feilinformasjon og forsinkelser i den enkeltes kvalifiseringsløp. Det vil trolig være langt mer ressursbesparende å gi denne gruppen tilbud på like linje med andre deltagere, men følge opp med tiltak som kan sikre at flere får tilbud om effektive kompletteringsløp i videregående opplæring.

Resultatet av å videreføre unntaket fra utdanningskravet i GSU-listen vil føre til at denne gruppen deltagere fra Ukraina automatisk vil få kortere programtid i introduksjonsprogrammet og ikke mulighet til målsetting om å fullføre videregående opplæring i løpet av introduksjonsprogrammet. Samtidig vil de ha samme krav til å fullføre videregående opplæring som andre grupper dersom de skal kvalifisere seg til høyere utdanning/rekvalifisering.

Generelle kommentarer til høringsforslaget

I tillegg til de endringene som er foreslått av departementet, ønsker Rogaland fylkeskommune å peke på noen utfordringer som har oppstått etter at integreringsloven ble vedtatt i 2021. Disse utfordringene har fått stor oppmerksomhet i fylkesnettverket for integrering. Etter det Rogaland fylkeskommune kjenner til, er det flere fylkeskommuner som vil kommentere dette i sitt høringssvar.

Rogaland fylkeskommune ser et klart behov for å knytte integreringsloven og opplæringsloven tettere sammen. Det er viktig at hull som er avdekket i lovverkene

kan tettes, og at integreringsloven og opplæringsloven kan komplettere hverandre. I høringssvaret har fylkeskommunen påpekt flere områder hvor det er behov for bedre samsvar, og disse eksemplene er på ingen måte uttømmende. Rogaland fylkeskommune ber departementet vurdere hva som skal til for å oppnå større grad av samsvar mellom integreringsloven og opplæringsloven, med mål om å sikre enhetlig praksis og likeverdige tilbud for de som er omfattet av disse lovverkene.

Rogaland fylkeskommune ønsker videre spesielt å peke på utfordringer som berører nyankomne ungdommer. Integreringsloven har på mange områder bidratt til bedre kvalifisering og integrering for personer med innvandrerbakgrunn. Rogaland fylkeskommune mener imidlertid at loven har fått noen utilsiktede konsekvenser for nyankomne ungdommer i alderen 16–18 år. Etter at integreringsloven ble vedtatt er ikke denne gruppen lenger omfattet av integreringsregelverket. Dette kan få store konsekvenser for den enkelte og på sikt også for samfunnet. Fylkeskommunen ber derfor departementet vurdere behov for endringer som kan ivareta nyankomne ungdommer på en bedre måte enn det dagens lovverk gjør.

Nyankomne ungdommer bør få rett opplæring i norsk så raskt som mulig, og senest innen tre måneder

Rogaland Fylkeskommune mener at alle nyankomne barn og unge mellom 16 og 18 år bør sikres rett til opplæring i norsk så raskt som mulig, og senest innen tre måneder. Denne retten bør gjelde uavhengig av innvandringsgrunn. Det er viktig både for samfunnet og den enkelte at alle innvandrere mellom 16 og 18 år tidlig integreres i det norske samfunnet, som formulert i [integreringslovens formål](#).

Rogaland Fylkeskommune kjenner til at Utdanningsdirektoratet (Udir), i samarbeid med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), har fått i oppdrag å utarbeide en samlet informasjon om rettigheter og plikter til opplæring etter integreringsloven og opplæringsloven, både for de under og de over 18 år. Det er stor grunn til å tro at det etter denne gjennomgangen vil være behov for en regelverksendring som sikrer at alle ungdommer får rett til norskopplæring så raskt som mulig og senest innen tre måneder, på lik linje med voksne, og andre nyankomne barn og unge. Det er også behov for en bedre finansieringsordning enn i dag.

Ungdommer som er under 18 år, har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven dersom de har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring. De har en rett etter søknad slik det også er for andre elever i Norge. Ansvar for videregående opplæring ligger hos fylkeskommunene, og det er etter loven én søknadsfrist i året. Fylkeskommunen kan velge å ta inn de som søker etter fristen, men har ikke plikt til det. Dette gjelder også tilbudet etter § 9-6 i den nye opplæringsloven.

Det er viktig å påpeke at nyankomne ungdommer per i dag ikke har samme rett til veiledning og opplæring som andre ungdommer. Ungdommer som allerede er en del av det norske skolesystemet, følger vanligvis ordinære frister og kan gå direkte fra grunnskolen til videregående opplæring uten avbrudd. De får tilbud om veiledning fra oppfølgingstjenesten dersom de faller fra. Nyankomne ungdommer som ikke kommer til Norge i grunnskolealder, har ikke samme mulighet til en kontinuerlig overgang til videregående opplæring. De er dermed spesielt utsatt for konsekvensene av at fylkeskommunen etter loven kun har én søknadsfrist i året og ikke plikt til å ta inn de som søker etter fristen. De kjenner ikke det norske systemet, de har svake nettverk i Norge og de har lite kjennskap til det norske offentlige systemet ved behov for hjelp. Det å lære det norske språket er også et helt grunnleggende behov for å kunne ta del i samfunnet. I en tid med økt fokus på å forebygge utenforskap, kriminalitet og negativ sosial kontroll bør det være i samfunnets interesse å sikre at også innvandrere mellom 16 og 18 år tidlig integreres i det norske samfunnet.

Kartlegginger gjort av Udir viser at de fleste fylkeskommunene strekker seg langt for å gi et tilbud innen rimelig tid, og at de fleste får et tilbud ganske raskt. Rogaland fylkeskommune kjenner til at det likevel er en utfordring mange steder i landet at inntakene forutsetter ledig kapasitet, og at det kan være vanskelig for fylkeskommunene å endre kapasiteten raskt nok når det oppstår behov. Bosetting av flyktninger er uforutsigbart av natur, og det er for eksempel stor usikkerhet knyttet til både når og hvor det vil bli bosatt ungdommer i aldersgruppen. Dette gjør det gjør det vanskelig å planlegge dimensjonering, og fører til at enkelte ungdommer fortsatt risikerer lang ventetid før oppstart i et norskopplæringstilbud. Det gjelder ikke nødvendigvis mange, men det er svært uheldig for de det gjelder.

I tillegg vil det vanligvis være slik at fylkeskommunene ikke behandler søknader før nødvendig dokumentasjon er vedlagt. Vi vet samtidig at det å fremskaffe

dokumentasjon kan være vanskelig for de som har flyktet fra enkelte områder. Det må derfor vurderes hvordan ungdommer som ikke kan fremskaffe eller venter på dokumentasjon på fullført grunnskole sikres å komme raskt i gang med norskopplæring og videre kvalifisering. I tillegg må unge under 18 år som har fullført videregående sikres rettigheter til norskopplæring. Denne gruppen står per i dag helt uten rettigheter til norskopplæring.

Da ungdom i alderen 16 til 18 år ble i 2021 ble tatt ut av personkretsen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter integreringsregelverket var begrunnelsen at det ble vurdert som mer hensiktsmessig at de får opplæring i grunnskole eller videregående sammen med jevnaldrende, at de får formell opplæring, og at den enkelte ikke skal få et uhensiktsmessig langt opplæringsløp ved først å få opplæring i norsk og samfunnskunnskap og deretter formell opplæring. Det er derfor mest naturlig at plikten til å gi et norskopplæringstilbud innen rimelig tid legges til fylkeskommunene, slik at man følger opp intensjonen i lovendringen. Alternativt bør denne aldersgruppen få rett til norskopplæring i kommunen i påvente av inntak til videregående opplæring.

Det er også behov for bedre og mer forutsigbar finansiering av tilbudene. Finansieringen må legge til rette for at det kan opprettes permanente opplæringstilbud for nyankomne ungdommer som kan skaleres og tilpasses ved behov, og som tar høyde for svingninger i antall flyktningeankomster og tilflytting av andre innvandrergupper. Det bør videre være tydeligere føringer for opplæringstilbudet for målgruppen, som sikrer at alle nyankomne barn og unge får et opplæringstilbud av kvalitet innen rimelig tid (jf. [Kartlegging av opplæringstilbud til nyankomne ungdommer, Proba Samfunnsanalyse, Rapport 2023-24](#)).

Nyankomne ungdommer med behov for og rett til forberedende voksenopplæring bør sikres opplæring i et aldersadekvat miljø

En sentral begrunnelse for å ta ungdom mellom 16 og 18 år ut av integreringsregelverket var, som nevnt over, at de får opplæring i et aldersadekvat miljø. Ungdom uten fullført grunnskole som er 16 år eller eldre ved bosetting får imidlertid vanligvis tilbud om forberedende voksenopplæring. I dette tilbudet får de ikke ta del i et aldersadekvat miljø, og de er heller ikke sikret samme rettigheter til

veiledning og oppfølging som andre ungdommer. De har etter den nye opplæringsloven for eksempel ikke rett til rådgivning om sosiale og personlige forhold og de får heller ikke veiledning av oppfølgingstjenesten dersom de dropper ut av opplæringstilbudet.

Ungdom uten fullført grunnskoleopplæring er en gruppe med særskilt behov for veiledning og opplæring. Det er også godt dokumentert at dette er en av gruppene som har størst risiko for [frafall i videregående opplæring](#). Denne gruppen bør derfor sikres et tilbud i et aldersadekvat miljø, og samme rettigheter til oppfølging og veiledning som andre jevnaldrende.

Dette tilbudet bør legges til fylkeskommunene, og sees i sammenheng med ansvaret fylkeskommunene fikk i den nye opplæringsloven § 9-6 til å «ha eit opplæringstilbod for dei som har rett til vidaregåande opplæring etter § 5-1, men som manglar faglege eller språklege føresetnader for å delta i eller gjennomføre slik opplæring».

8. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet vurderer:

- i stort at forslagene ikke medfører vesentlig endring i kommunenes samlede kostnader. Enkelte forslag vil kunne medføre mindre økninger i utgiftene, mens andre vil kunne medføre mindre besparelser.

Fylkeskommunens høringssvar:

Til tross for at departementet beskriver mindre økninger i kommunenes og fylkeskommunenes utgifter vurderer Rogaland fylkeskommune at utgiftene potensielt kan bli betydelig større enn departementet har tatt høyde for. Fylkeskommunen har derfor avslutningsvis valgt å samle innspill til enkelte lovforslag som vil kunne medføre økonomiske og administrative konsekvenser for Rogaland fylkeskommune.

Kartlegging og realkompetansevurdering

Som tidligere nevnt er det per i dag flere fylkeskommuner som ikke praktiserer realkompetansevurdering med tolk. Dersom lovkrav om at realkompetansevurdering med tolk gjennomføres vil det føre til økte utgifter for fylkeskommunene og behov for

at det tilføres midler til å dekke økte utgifter til realkompetansevurdering og bruk av tolk.

Innhold i program og målgruppen for introduksjonsprogrammet

Lovforslaget om at det skal være mulighet til forberedelse til fagskole og yrkesfaglig rekvalifisering som langsiktig slutt mål i introduksjonsprogrammet vil kunne medføre at en større andel deltagere vil velge utdanning som langsiktig slutt mål i introduksjonsprogrammet. Dette gjelder i enda større grad dersom man ser det i sammenheng med forslag om utvidet målgruppe. Departementet mener det er lite sannsynlig at noen over 55 år får slutt mål om å fullføre deler eller hele videregående opplæring og dermed ha et introduksjonsprogram på inntil fire til fem år. Likevel er det ikke helt usannsynlig at det i denne målgruppen vil være flere som har utdanning de ikke fullt kan nyttiggjøre seg i Norge, og som derfor vil ha behov for noe formell kvalifisering. Som tidligere nevnt vil dette potensielt kunne utløse press på fylkeskommunenes tilbud gjennom økte økonomiske kostnader og dimensjonering, og Rogaland fylkeskommune gjør derfor oppmerksom på at denne lovendringen vil kunne innebære behov for økonomisk støtte til fylkeskommunene.

Utvidet tilsynshjemmel

På bakgrunn av at det er dokumentert at fylkeskommunene ikke oppfyller minstekrav og plikter etter loven, mener departementet at konsekvensene lovbrudd har for den enkelte og for samfunnet ellers gjør det nødvendig å innføre tilsyn. Rogaland fylkeskommune påpeker at dagens situasjon vil kunne medføre at fylkeskommunene må bruke betydelige ressurser på tilsyn og å rette opp lovbrudd.

Opphevelse av enkelte av de midlertidige reglene for personer med kollektiv beskyttelse

Plikt til karriereveiledning er blant lovendringene som uten tvil vil medføre økte økonomiske utgifter for fylkeskommunene. I Rogaland fylkeskommune vil dette som nevnt medføre et økt ressursbehov tilsvarende tre til fire årsverk med de bosettingstallene som foreligger per i dag.

Generelle kommentarer

Det er behov for en stabil finansieringsordning for å sikre at alle nyankomne ungdommer får tilbud om norskopplæring innen rimelig tid. Som skissert over er det også per i dag mange fylkeskommuner som strekker seg langt for å gi et norskopplæringstilbud til ungdom så raskt som mulig etter bosetting. Bosetting av flyktninger og tilflytting av andre innvandringsgrupper er uforutsigbart av natur, og det er krevende å tilpasse kapasiteten raskt nok når det oppstår behov. Dette gjelder både ved behov for rask oppskalering og nedskalering av tilbudene. Det er ressurskrevende å opprettholde et skalerbart tilbud over tid i alle regionene i fylket, som sikrer et likeverdig tilbud om norskopplæring til alle nyankomne ungdommer med ungdomsrett.

Dersom fylkeskommunen får et lovfestet opplæringsansvar for nyankomne ungdommer over opplæringspliktig alder og uten fullført grunnskole, vil dette medføre behov for en stabil finansieringsordning. Videre gjør fylkeskommunen oppmerksom på at uavhengig av om fylkeskommunen får et lovfestet ansvar for denne gruppen eller ikke, vil det også i fortsettelsen være behov for en stabil finansieringsordning som kan ta høyde for at det vil være behov for å opprettholde et skalerbart og stabilt tilbud over tid i alle regioner.

Konklusjon

Fylkesdirektøren skal levere høringssvar på endringer i integreringsloven og tilhørende forskrifter om økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet mv. og har gjort rede for sine vurderinger i denne saken.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.